

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**

**AVRUPA BİRLİĞİ DIŞ FAALİYETLERİ İÇİN HAZIRLANMIŞ
SÖZLEŞME PROSEDÜRLERİNİN YEREL MEVZUATLA
KARŞILAŞTIRILMASI**

-UZMANLIK TEZİ-

**HAZIRLAYAN:
İlkem BAHÇECİ**

ANKARA - 2014

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ YATIRIMLARI DAİRESİ BAŞKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ DIŞ FAALİYETLERİ İÇİN HAZIRLANMIŞ SÖZLEŞME
PROSEDÜRLERİNİN YEREL MEVZUATLA KARŞILAŞTIRILMASI

-UZMANLIK TEZİ-

İlkem BAHÇECİ

(Sicil No: 33597)

İMZA

Başkan	Daire Başkanı V.	Ferruh PARMAKSIZ	.....
Üye	Hukuk Müşaviri	Vicdan Zeynep ERBEN	.....
Üye	Çevre ve Şehircilik Uzmanı	Sevgi ŞAFAK	.....
Üye	Çevre ve Şehircilik Uzmanı	Didar ERGENE ŞENTÜRK	.....
Üye	Çevre ve Şehircilik Uzmanı	Burcu DİNÇER KARADAYI	.....

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması kapsamında Avrupa Birliği dış faaliyetleri için sözleşme prosedürleri incelenerek kamu ihale mevzuatı ile karşılaştırmasının yapılması amaçlanmıştır. Prosedürlerin bir kaynakta toplandığı Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (PRAG), el kitabı olması nedeniyle kullanıcının bilgiye erişimini kolaylaştırmayı amaçlamıştır. Bu durum her sözleşme türü için ihale usullerinin yinelenerek anlatılmasına yol açmıştır. Çalışmanın, PRAG'ın sistematığına göre yapılmasının hem usuller arasındaki farklılıkların izlenmesi hem de Türk Mevzuatı ile karşılaştırılması açısından verimsiz olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle çalışmanın konu başlıklarında yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerekmiştir. İlk olarak tüm sözleşme türleri için geçerli olan temel kurallar verilerek benzer konuların tekrarından kaçınılmıştır. Ardından sözleşme türleri değerlendirilip son olarak da ihale usulleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu şekilde çalışmanın gereksiz tekrar içermesi ve gereğinden fazla uzun olması önlenmiştir.

Tüm amirlerime ve çalışma arkadaşlarıma katkılarından dolayı teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	i
İçindekiler	ii
Kısaltmalar	vi
Çizelge Listesi	viii
Şekil Listesi	viii
Türkçe Özet	ix
İngilizce Özet (Abstract)	xi
1 GİRİŞ	1
1.1 Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (PRAG)	3
1.1.1 Avrupa Birliği dış faaliyetleri yönetim şekilleri	5
1.2 Kamu İhale Mevzuatı	6
2 TEMEL KURALLAR	9
2.1 Temel İlkeler	9
2.1.1 Adil ve şeffaf rekabet	9
2.1.2 Etik hükümler	10
2.1.3 Fonların müsaitliği	14
2.2 Uygunluk Kriterleri	14
2.2.1 Milliyet ve menşe kuralları	14
2.2.2 İhale dışı bırakılma sebepleri	17
2.2.2.1 İhale prosedürüne katılım sırasında uygulanabilir dışarıda bırakılma sebepleri	17
2.2.2.2 İhale prosedürü esnasında uygulanabilir olan dışarıda bırakılma kriterleri	21
2.2.2.3 İdari ve finansal cezalar	22
2.2.3 Çıkar çatışması	26
2.3 Seçim ve Karar Kriterleri	27
2.3.1 Seçim kriterleri	27
2.3.1.1 Finansal ve ekonomik kriterler	28
2.3.1.2 Teknik ve mesleki kriterler	28
2.3.2 Karar kriterleri	30

2.3.2.1	Mal alımı ihalelerinde karar kriterleri	31
2.4	İş Tanımları ve Teknik Şartnameler	32
2.4.1	Mal alımı ihalelerine özgü düzenlemeler	33
2.5	Değerlendirme Komitesi	35
2.5.1	Tayin ve bileşim	35
2.5.2	Tarafsızlık ve gizlilik.....	36
2.5.3	Değerlendirme komitesi üyelerinin sorumlulukları.....	37
2.5.4	Geçerlilik süresi.....	38
2.6	İhalenin İptali	39
2.7	Sözleşmelerin Değiştirilmeleri.....	42
2.7.1	Genel ilkeler	43
2.7.2	Mal alımı sözleşmelerinin değiştirilmesi.....	44
2.7.3	Yapım işleri sözleşmelerinin değiştirilmesi	45
2.7.4	Hizmet sözleşmelerinde uzmanların temini ve değiştirilmeleri	48
2.8	Yasal Çözümler.....	49
3	SÖZLEŞME TÜRLERİ	54
3.1	Hizmet Sözleşmeleri	54
3.2	Mal Alımı Sözleşmeleri	56
3.3	Yapım İşleri Sözleşmeleri.....	56
4	İHALE USULLERİ.....	58
4.1	Açık Usul	61
4.1.1	İlan.....	62
4.1.1.1	Ön bilgilendirme ilanı	62
4.1.1.2	Sözleşme ilanı	63
4.1.2	İhale dosyasının içeriği.....	64
4.1.3	Prosedür esnasında ek bilgi	65
4.1.4	Tekliflerin sunulması için teslim tarihi.....	66
4.1.5	İhale tekliflerinin sunulması	67
4.1.6	Değerlendirme sürecindeki aşamalar	68
4.1.6.1	Teklif dosyalarının alınması ve kaydı	68
4.1.6.2	Hazırlık toplantısı.....	68
4.1.6.3	Tekliflerin açılması	68

4.1.6.4	Teknik tekliflerin değerlendirilmesi.....	69
4.1.6.5	Finansal tekliflerin değerlendirilmesi.....	71
4.1.6.6	Yüklenici seçimi.....	74
4.1.6.7	İhale kararının belirlenmesi.....	75
4.1.7	İhalenin karara bağlanması.....	76
4.1.7.1	Başarılı ihale katılımcısının haberdar edilmesi	76
4.1.7.2	Sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması	77
4.1.7.3	Sözleşme kararının yayımlanması.....	80
4.2	Kısıtlı Usul (Belli İstekliler Arasında İhale Usulü)	81
4.2.1	İlan.....	82
4.2.1.1	Ön bilgilendirme ilanı	82
4.2.1.2	Sözleşme ilanı	83
4.2.2	Kısa listenin hazırlanması.....	84
4.2.3	İhale dosyasının içeriği.....	87
4.2.4	Prosedür esnasında ek bilgi	88
4.2.5	Tekliflerin sunulması için teslim tarihi.....	88
4.2.6	İhale tekliflerinin sunulması	89
4.2.7	Değerlendirme sürecindeki aşamalar	90
4.2.7.1	Teklif dosyalarının alınması ve kaydı	90
4.2.7.2	Tekliflerin açılması	90
4.2.7.3	Tekliflerin değerlendirilmesi.....	91
4.2.7.4	Finansal tekliflerin değerlendirilmesi.....	96
4.2.7.5	İhale kararının belirlenmesi.....	97
4.2.8	İhalenin karara bağlanması.....	100
4.2.8.1	Başarılı ihale katılımcısının haberdar edilmesi	100
4.2.8.2	Kilit uzmanların uygunluğu ve önerilen değişiklikler.....	102
4.2.8.3	Sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması	103
4.2.8.4	Sözleşme kararının yayımlanması.....	103
4.3	Rekabetçi Pazarlık Usulü	103
4.4	Rekabetçi Diyalog.....	104
4.5	Pazarlık Usulü/Doğrudan Temin Usulü.....	106
4.5.1	Pazarlık usulünün kullanım koşulları	108

4.6	Çerçeve Sözleşmeleri.....	109
4.6.1	Çerçeve sözleşmelerin AB dış yardım programlarında uygulaması	110
4.7	Dinamik Satın Alma Sistemi	111
5	SONUÇ	114
	KAYNAKLAR	121
	EK-1 Teknik ve Mesleki Seçim Kriterleri	
	EK-2 KİK’da İhale İlan Süreleri ve Kuralları	
	EK-3 Pazarlık Usulünün Kullanım Koşulları	
	Özgeçmiş	

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
CIR	Ortak Uygulama Tüzüğu Common Implementing Regulation
DCI	Kalkınma İşbirliği Aracı Development Cooperation Instrument
EDF	Avrupa Kalkınma Fonu European Development Fund
EIDHR	Demokrasi ve İnsan Hakları Avrupa Girişimi European Initiative for Democracy and Human Rights
EKAP	Elektronik Kamu Alımları Platformu
EMAS	Çevre Yönetimi ve Denetleme Planı Eco-Management and Audit Scheme
ENI	Avrupa Komşuluk Aracı European Neighbourhood Instrument
EWS	Erken Uyarı Sistemi Early Warning System
IPA	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Instrument for Pre-Accession Assistance
ISP	İstikrar ve Barış Aracı Instrument for Stability and Peace
KİB	Kamu İhale Bülteni
KİK	Kamu İhale Kanunu
KİSK	Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

MIPD	Çok Yıllı Endikatif Planlama Belgesi Multi-Annual Indicative Planning Document
NSCI	Nükleer Güvenlik İşbirliği Aracı Nuclear Safety Co-operation Instrument
OLAF	Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu European Anti-Fraud Office
PI	Ortaklık Aracı Partnership Instrument
PRAG	Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu PRocurement And Grants for European Union external actions, A Practical Guide

ÇİZELGE LİSTESİ

Tablo 4.1 PRAG’da sözleşme türleri ve yaklaşık maliyete göre ihale prosedürleri	59
Tablo 4.2 KİK’de sözleşme türleri ve yaklaşık maliyete göre ihale prosedürleri	60
Tablo 4.3 PRAG ve Türk Mevzuatında sözleşme ilanında bulunması gereken bilgilerin karşılaştırılması	64
Tablo 4.4 Kısa liste aday ve asgari teklif sayısı	84
Tablo 4.5 Yeterlik dokümanında teknik yetenek ve mali kapasitelerinin belirlenmesine yönelik puan aralıkları	86
Tablo 4.6 Teknik puan ağırlık katsayısının hesaplanmasında kullanılan kriterler	98
Tablo 4.7 Hizmetin önem derecesine göre teknik puan ağırlığının belirlenmesi	99

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2-1 Sözleşme uygulama süreci (PRAG).....	43
--	----

TÜRKÇE ÖZET

Avrupa Birliği, insan hakları ve pazar ekonomisi konusunda ortak değerleri paylaşan ülkelerden oluşmaktadır. Gerek bu ülkelerin iç ekonomik ve sosyal gelişmelerine destek olmak gerekse ülkelerarası gelişmişlik düzeyini dengelemek amacıyla hibe ya da kredi şeklindeki çeşitli mali araçlar halinde önemli miktarlarda kaynak harcamaktadır. AB, aynı zamanda gerekli gördüğü hallerde üçüncü ülkelere de mali yardımlarda bulunmaktadır. Türkiye 2001 yılından beri Türk Mali Aracı kapsamında AB'den katılım öncesi destek almaktadır. Fonlar her yıl ulusal programlar kapsamında yıllık bazda programlanmaktadır. 2007 itibariyle Türkiye için bu katılım öncesi Mali Araç hem aday hem de potansiyel aday ülkeler için katılım öncesi destek sağlayan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) ile değiştirilmiştir. Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (PRAG), AB genel bütçesi ve Avrupa Kalkınma Fonu (European Development Fund, EDF) tarafından finanse edilen tüm AB dış faaliyetlerine uygulanan sözleşme usullerini açıklamaktadır. Uygulama Kılavuzu (PRAG), ihale veya hibe usullerini ihalenin karara bağlanmasına, sözleşmenin imzalanmasına ve uygulanmasına kadar geçen süreç de dahil olmak üzere anlatan kapsamlı bilgi içermektedir.

2003 yılında, Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi ve AB Müktesabatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programında Türkiye'nin kamu alımları konusundaki mevzuat uyumunun tamamlanmasının sağlanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda kamu harcaması gerektiren işlere özgü ihalelerde ihale mevzuatının Avrupa Birliği ihale mevzuatına paralel hale getirilebilmesi için, kamu harcaması yapılmasını gerektiren mal veya hizmet alımları ile yapım işleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına alınmıştır. Ayrıca, aynı amaçla kamu ihaleleri sonucunda düzenlenen sözleşmeler ile ilgili hususlar 4735 sayılı Kamu İhaleleri Sözleşmeleri Kanunu içerisinde işlenmiştir. Her iki kanun 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kamu İhale Kanununda, uluslararası ihale uygulamalarına paralellik sağlamak amacıyla; açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü, pazarlık usulü ve doğrudan temin olmak üzere dört ihale usulü belirlenmiştir. Kamu ihale mevzuatı AB normlarına ve standartlarına uyumun sağlanabilmesi için çeşitli zamanlarda değişikliğe uğramıştır. AB müktesabatına uyum

gerekçesi ile yapılan son yasal değişiklik 2012 yılında yapılmışsa da uyum süreci halen devam etmektedir.

Bu kapsamda Avrupa Birliği dış faaliyetleri için sözleşme prosedürleri incelenmiş olup bu prosedürlerin kamu ihale mevzuatı ile karşılaştırması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, IPA, PRAG, Kamu İhale Mevzuatı

İNGİLİZCE ÖZET (ABSTRACT)

The European Union consists of countries which have shared value in human rights and market economy. European Union spends significant amount of sources in the form of various financial instruments such as grant or credit in order to assist to the domestic economic and social development of these countries and also in order to balance the development levels of the various countries. EU make financial aids to the third countries too, when it deems it necessary. Turkey has been receiving pre-accession assistance from the EU since 2001, under the Turkish Financial Instrument. Funds are programmed on an annual basis under National Programmes for each year. As from 2007, this pre-accession Financial Instrument for Turkey has been replaced by the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) which provides pre-accession assistance for both candidate and potential candidate countries. Procurement And Grants for European Union external actions A Practical Guide (PRAG) explains the contracting procedures applying to all EU external actions financed from the EU general budget (the EU budget) and the European Development Fund (EDF). Practical Guide (PRAG) provides with the comprehensive information necessary to undertake procurement or grant procedures from the very first steps to the award, signature and implementation of contracts.

In the Turkish National Programme for the Adoption of the Acquis and Accession Partnership Document prepared by the European Union Commission by the year 2003, the objective has become to complete the Turkish legislative alignment concerning the public procurement. In this scope; in order to align the national public procurement legislation with the European Union public procurement legislation in the tenders requiring public expenditure; purchase of goods and services and construction works requiring public spending have been taken in the scope of the Public Procurement Law numbered 4734. Also for the same purpose, the points concerning the contracts which are executed following the public tenders have been considered in the Public Tender Contracts Law numbered 4735. Both Laws were put into force by the date of 01.01.2003. In the Public Procurement Law, in order to align with the international tender practices, four procedures of tender have been determined: open tender procedure, procedure of tender between certain applicants, negotiated

procedure and single tender. Public procurement legislation has been subjected to various amendments at various dates in order to align with the EU norms and standards. Although the latest amendment which was performed in order to align with the EU acquis was performed by the year 2012; accession process still continues.

In this scope; the contract procedures for EU external actions have been examined and these procedures have been compared with the national public procurement legislation.

Key Words: European Union, IPA, PRAG, National Public Procurement Legislation

1 GİRİŞ

Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğunun (AET) 1958 yılında kurulmasından sonra, Temmuz 1959'da Topluluğa tam üye olmak için başvurmuştur. Bu başvuru üzerine Türkiye'nin kalkınma düzeyinin tam üyeliğin gereklerini yerine getirmeye yeterli olmadığı bildirilmiş ve tam üyelik koşulları gerçekleşinceye kadar geçerli olacak bir ortaklık anlaşması imzalanması önerilmiştir. Söz konusu anlaşma 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Ankara Anlaşması Türkiye'nin AET'ye uyumu için hazırlık, geçiş ve nihai dönem olmak üzere üç kademeli bir süreç öngörmüştür. Anlaşmada öngörülen hazırlık dönemi 1973 yılında Katma Protokol'ün yürürlüğe girmesiyle sona ermiş ve geçiş dönemine girilmiştir. Geçiş dönemi ise 1996'da Türkiye'nin Gümrük Birliğine girişiyle sona ermiştir.

10-11 Aralık 1999 tarihli Helsinki Zirvesi'nde Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyeliğe Türkiye'nin adaylığı tescil edilmiştir. 1999 yılında aday ülke konumuna gelen Türkiye, 2001 sonu itibarıyla hibe nitelikli fonlardan tek bir çerçeve altında yararlanmaya başlamıştır. Buna göre, Türkiye'ye adaylık sürecindeki yasal ve kurumsal düzenlemeleri yapabilmesi için projeler yoluyla hibe verilmesi öngörülmüştür. Fonlar, Türkiye'yi Topluluk programlarına katılım için hazırlamayı amaçlamıştır.

2000 – 2006 döneminde Avrupa Birliği mali yardımların ülke içinde etkin ve etkili şekilde kullanılması ve denetlenmesi için Türkiye'den bir Merkezi Olmayan Uygulama Sisteminin kurulması gerçekleştirilmiştir. Kurulan sistemin temel aktörleri; Ulusal Mali Yardım Koordinatörü, Mali İşbirliği Komitesi, Ulusal Fon ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Ortak İzleme Komitesi ve Merkezi Finans ve İhale Birimi olarak belirlenmiştir.

Ekim 2005 tarihinde Türkiye, Avrupa Birliği ile katılım müzakerelerine başlamıştır. Bu süreçte mali yardımların nitelik ve niceliği değiştirilmiştir. Enerjiden ulaşıma, halk sağlığından tarıma kadar çok farklı ve kapsamlı alanlarda AB'ye uyumu

amaçlayan müzakere süreciyle birlikte, toplumun pek çok kesimini etkileyen yasal ve idari değişiklikler artarak devam etmiştir.

Avrupa Birliği 2007 – 2013 yıllarına ait bütçe dönemiyle birlikte aday ülkelere sağladığı mali yardım mekanizmasında değişikliğe gitmiştir. Buna göre aday ve potansiyel aday ülkelere yapılan mali yardımlar Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) adı altında birleştirilmiştir. Beş bölüm halinde yapılan IPA, geçiş dönemi ve kurumsal yapılanma desteği yanı sıra çevre, ulaştırma, bölgesel rekabet, insan kaynakları kalkınması ve kırsal kalkınma olarak belirlenen yeni alanlarda katılım öncesi mali destek sağlamaktadır. IPA bileşenlerinin programlanması ve önceliklerin belirlenmesinde, AB mali yardımının hangi sektörlerde kullanılabileceğine işaret eden ana belge “Çok Yıllı Endikatif Planlama Belgesi”dir (*Multi-Annual Indicative Planning Document - MIPD*).

2014 yılında, Katılım Öncesi Yardım Aracı – IPA I’in 2007-2013 yıllarını kapsayan ilk döneminde mali yardımların çerçevesini oluşturan beş bileşeni korunarak mali yardımlara yön verecek beş politika alanına dönüştürülmüştür. Bu beş politika alanı içinde ise çeşitli başlıklar altında sektörler ve alt-sektörler belirlenerek Avrupa Birliği Bakanlığı ile birlikte konuyla ilgili Bakanlıkların sorumluluğuna verilmiştir. İlgili sektör ve alt-sektörler altında yer alan proje faaliyetleri sektör sorumlusu kurumlar tarafından koordine edilecektir.

IPA- II Altında Yer Alan 5 Politika Alanı:

1. AB Üyeliğine Geçiş Süreci ve Kapasite Geliştirme
2. Bölgesel Kalkınma
3. İstihdam, Sosyal Politika ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi
4. Tarım ve Kırsal Kalkınma
5. Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği

AB fonlarının ihale edilmesinde rekabet ortamının yaratılması, AB kamu ihale kurallarına göre yapılmaktadır. Bu kurallar Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (*PRocurement And Grants for European*

Union external actions, A Practical Guide, PRAG) içerisinde toparlanıp, ayrıntılı olarak açıklanmıştır. PRAG ile ilgili bilgiler Bölüm 1.1’de verilmiştir.

Ülkemizde kamu alımlarını düzenleyen ilk yasal metin Cumhuriyet döneminde çıkarılan 22.04.1925 tarih ve 661 sayılı Müzayede, Münakasa ve İhale Kanunu’dur. Daha sonra ise 1934 yılından 1983 yılına kadar 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu yaklaşık 50 yıl yürürlükte kalmıştır. 1983 yılında ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği müktesebatına uyum gereklerine paralel olarak 2003 yılı başında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun AB normlarına ve standartlarına uyumun sağlanabilmesi için çeşitli zamanlarda değişikliğe uğramıştır. Kamu İhale Mevzuatı ile ilgili bilgiler Bölüm 1.2’de verilmiştir.

Bu tez çalışmasında Avrupa Birliği dış faaliyetleri için sözleşme prosedürleri incelenmiş olup bu prosedürlerin kamu ihale mevzuatı ile karşılaştırması yapılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak AB kamu ihale kurallarının anlatıldığı Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (PRAG) incelenmiş olup kamu ihale mevzuatının uyumlu ya da farklı yönleri ilgili konuların hemen altlarında belirtilerek açıklanmıştır.

1.1 Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (PRAG)

Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu (PRAG), AB genel bütçesi ve Avrupa Kalkınma Fonu (*European Development Fund, EDF*) tarafından finanse edilen tüm AB dış faaliyetlerine uygulanan sözleşme usullerini açıklamaktadır. İlk kez 1996 yılında yayımlanmış olup çeşitli zamanlarda değiştirilmiş ve güncellenmiştir. 2014 yılında onuncu değişikliklerle birlikte şimdiki halini almıştır.

AB Dış faaliyetlerinin finansmanı, yürürlükteki AB ve EDF Finansal Mevzuatı, Birliğin Dış Faaliyet araçlarının Uygulanmasına Dair Ortak Kural ve Prosedürleri (*Common Implementing Regulation, CIR*) ve AB Bütçesi tarafından finanse edilen faaliyetler (DCI, ENI, IPA II, veya EIDHR vs) için program mevzuatı

ve EDF tarafından finanse edilen faaliyetler için Cotonou Anlaşması gibi ilgili temel düzenlemeler ile yönetilmektedir.

2014 yılı Mart ayında, Birliğin Dış Faaliyet araçlarının Uygulanmasına Dair Ortak Kural ve Prosedürlerini (CIR) tesis eden bir düzenleme kabul edilmiştir. CIR, Birliğin bütçesinin Finansal Düzenlemesi ile tutarlı bir şekilde, DCI, EIDHR, ENI, ISP, IPA II, PI ve NSCI için bir dizi ortak kural sağlamaktadır. Uygulama kılavuzunun (PRAG) kapsamındaki, CIR'ın ana etkisi kamu ihalesi ve hibe verme prosedürleri için milliyet ve kökene dair yeni kurallardır.

Başarılı başvuru/teklif sahipleriyle, projelerin uygulanması için üstlendikleri aktiviteler kapsamında sözleşmeler imzalanır. Sözleşmeler beş çeşit olabilir; hizmet, mal alımı, yapım işleri, hibeler, eşleştirme.

Uygulama Kılavuzu (PRAG), ihale veya hibe usullerini ihalenin karara bağlanmasına, sözleşmenin imzalanmasına ve uygulanmasına kadar geçen süreç de dahil olmak üzere anlatan kapsamlı bilgi içermektedir. Kılavuzun ekleri hem ihale evresi hem de sözleşmelerin uygulanması evresi için hazırlanmıştır. Ayrıca Kılavuz, Avrupa Komisyonu tarafından harcama öncesi onaylama (*ex-ante approval*) veya nihai kontroller (*ex-post controls*) ile doğrudan ve dolaylı yönetimlerde kullanılacak olan sözleşme usullerini de anlatmaktadır. Yönetim şekilleri ayrıntılı olarak Bölüm 1.1.1'de verilmiştir.

Tüm ihale sürecinde AB prosedürlerinin izlenmesini sağlamak üzere Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, her projenin ihale ve sözleşme aşamasında önceden onay verir. Türkiye, AB fonlarının uygulamasında, AB kural ve prosedürlerine göre sağlam finansman yönetim tecrübesine sahip olduğunda “önceden onay” mekanizması “sonradan kontrol” mekanizması ile değişecektir.

Uygulama Kılavuzu 1. bölüm genel açıklamaları, 2. bölüm temel kurallara ait bilgileri, 3. bölüm Hizmet, 4. bölüm Mal alımı, 5. bölüm Yapım işleri sözleşmelerine dair bilgileri (tüm uygulanabilir ihale prosedürleri ve sözleşme yönetimi ile birlikte), 6. bölüm doğrudan hibeler hakkında bilgileri ve 7. bölüm ilgili yasal metinleri

içermektedir. 8. bölümde ise Kılavuz'un ekleri listelenmektedir. EK A1 ise Kılavuz'da kullanılan terimler ile ilgili bir sözlük içermektedir.

Avrupa Komisyonu tarafından ilgili AB dış yardım programları için hazırlanan ihale ve hibelerin verilmesi prosedürleri, PRAG Uygulama Kılavuzu'nda birleştirilmiştir. Bu Uygulama Rehberi ve eklerinden herhangi bir sapma, dahili kurallarına uygun olarak ilgili Avrupa Komisyonu hizmetlerine bir tadil veya bir istisnai koşul gerektirir.

1.1.1 Avrupa Birliği dış faaliyetleri yönetim şekilleri

AB dış yardım programları kapsamında finansman sağlanan projeler için ihale veya hibe verme prosedürleri projenin yönetimi açısından (“yönetim şekilleri” olarak adlandırılır) farklı düzenlemeler getirilmiştir.

Yönetim şekilleri, Avrupa Komisyonunun uygulamaya dahil olup olmamasına bağlı olarak, bütçe görevlerinin (sözleşmelerin sonuçlandırılması, onların maddi ve finansal yönetimi, denetim, değerlendirme, vb.) farklı usullerle temsil edilmesine göre ayrılır.

- Doğrudan yönetim

Avrupa Komisyonu, doğrudan genel merkezden ya da AB temsilcilikleri veya Avrupa yürütme ajansları vasıtasıyla AB bütçe uygulaması görevlerini yerine getirir.

Dolayısıyla bu usulde Avrupa Komisyonu veya Avrupa yürütme ajansı sözleşme makamı olup, ortak ülkeler nam ve hesabına kararlar alır. Bu durumlarda, PRAG'da geçen “sözleşme makamı” ifadesi ortak ülkeler nam ve hesabına hareket eden Avrupa Komisyonu (veya duruma göre, Avrupa yürütme ajansı) anlamına gelmektedir.

- Dolaylı yönetim

Dolaylı yönetim kapsamında, Avrupa Komisyonu bütçe uygulama görevlerini:

- Ortak ülkelere (veya bu ülkelerin tayin ettiği kuruluşlara)

- Uluslararası teşekküllere
- AB Üye Ülkelerinin Kalkınma Ajanslarına
- Diğer kuruluşlara verir.

PRAG, esasen Avrupa Komisyonunun bütçe uygulama görevlerini ortak ülkelere verdiği ilk durumu düzenlemektedir.

PRAG, uluslararası teşekküllerin, kalkınma ajanslarının veya diğer kuruluşların AB sözleşme prosedürlerini kullanması gerektiği istinai durumlar için kıyas yoluyla uygulanmaktadır.

Ortak ülkelerle dolaylı yönetim kapsamında iki usul mümkündür:

Harcama öncesi kontrollü dolaylı yönetim: İhale kararı ve ihalenin sonuçlandırılması kararı Avrupa Komisyonunun ön onayı ile sözleşme makamı sıfatıyla hareket eden ortak ülke tarafından alınır.

Nihai kontrollü dolaylı yönetim: PRAG'da belirtilen standart prosedürlerdeki istisnalar *dışında*, kararlar Avrupa Komisyonunun ön onayı olmaksızın sözleşme makamı sıfatıyla hareket eden ortak ülke tarafından alınır.

- Ortak yönetim :

Bu usulde Avrupa Komisyonu uygulama görevlerini AB Üye Devletlerine verir. Bu yönetim şekli, dış faaliyetlerin uygulanmasında nadiren kullanılır fakat bir ortak yönetim makamı tarafından uygulanan sınır aşırı işbirliği üzerine ortak eylemsel programlar gibi birkaç durumda uygulanmaktadır. (örneğin, Avrupa Komşuluk Aracı, ENI, veya Katılım Öncesi Yardım, IPA II).

1.2 Kamu İhale Mevzuatı

04.01.2002 Tarih ve 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun (KİK) amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin ihalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemler bu Kanun hükümlerine göre yürütülmesidir.

Kamu İhale Kanununun 53. maddesi ile kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve malî özerkliğe sahip Kamu İhale Kurumu kurulmuştur. Kamu İhale Kanununda verilen görevleri yapmak üzere kurulmuş olan Kurum, Kamu İhale Kanununda belirtilen esas, usul ve işlemlerin doğru olarak uygulanması konusunda görevli ve yetkilidir. Kamu İhale Kurumu; Kamu İhale Kurulu, Başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşur. Kurumun karar organı biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere dokuz üyeden oluşan Kamu İhale Kuruludur. Kamu İhale Kurulu üyeleri Maliye Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atamayla birlikte Kurul Başkanını ve İkinci Başkanını da görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır.

Kamu İhale Kurulu ihalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerde ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikâyetleri inceleyerek sonuçlandırmakla görevlidir. Ayrıca Kurul kararıyla Kamu İhale Kanunu (KİK) ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun (KİSK) uygulanmasına ilişkin standart ihale dokümanı, tip sözleşme, yönetmelik ve tebliğler çıkarmaya yetkilidir. Kurul ve Kurum yetkilerini, düzenleyici işlemler tesis ederek ve özel nitelikli kararlar alarak kullanır. Standart ihale dokümanları, tip sözleşmeler, yönetmelik ve tebliğler Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulur.

Kurum görevini yerine getirirken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi Kurumun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.

Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerin, bu Kanununa göre gerçekleştirecekleri mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemek amacıyla her ihale türü için ayrı ayrı Uygulama Yönetmelikleri çıkarılmıştır.

Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usulleri belirlemek amacıyla 05.01.2002 tarih ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu çıkarılmıştır. Söz konusu kanunun verdiği yetki ile ihale türleri için ayrı ayrı uygulanacak ara denetim ile muayene ve kabul işlemlerine dair esas ve usulleri belirlemek amacıyla Denetim Muayene ve Kabul Yönetmelikleri çıkarılmıştır.

Ayrıca Kamu İhale Kurumunca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun uygulanmasında karşılaşılan tereddütlere açıklık getirilmek ve bu hususlarda uyulması gerekli esasların belirlenmesi amacıyla Kamu İhale Genel Tebliği de yayımlanmıştır.

2 TEMEL KURALLAR

Tüm ihale usullerinde geçerli olan temel kurallar bu başlık altında incelenmektedir.

2.1 Temel İlkeler

2.1.1 Adil ve şeffaf rekabet

PRAG'a göre (2.4.9) kullanılacak ihale prosedürünü sözleşme makamı belirler. Belirlenecek prosedür, ihale bedeli ve projedeki önemi bakımından hangi alım türünün öne çıktığına bağlıdır. Herhangi bir sözleşme, tabi olduğu usul kurallarına uyumdan kaçınmak amacıyla bölünemez.

Kullanılan prosedüre bakılmaksızın, sözleşme makamı, koşulların eşit rekabete uygunluğunu sağlamalıdır. Bir ihale katılımcısı tarafından teklif edilen fiyatlar ve teklif edilen hizmetler arasında belirgin ve anlamlı farklılık olduğu veya farklı ihale katılımcıları tarafından teklif edilen fiyatlar arasında bariz farklılık olduğu durumlarda, sözleşme makamı kontrolleri yapmalı ve gerekli her türlü ek bilgiyi talep etmelidir. Sözleşme makamı bu bilgileri gizli tutmalıdır.

Türk Mevzuatında temel ilkeler KİK 5. maddesinde düzenlenmiş olup, PRAG ile paralellik göstermektedir. KİK'e göre İdareler, ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez. PRAG ile paralel olarak eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

2.1.2 Etik hükümler

PRAG 2.4.14 bölümünde etik hükümler aynı isimli başlık ile düzenlenmiştir. Aşağıda öncelikle PRAG’da yer alan düzenlemeler hemen sonra ise Türk Mevzuatında yer alan düzenlemeler incelenmiştir.

Bir aday, başvuru sahibi veya ihale katılımcısının; gizli bilgi elde etmek veya rekabeti engellemek, sınırlamak ve bozmak amacıyla veya bu fiillerin oluşmasına neden olacak şekilde rakipleriyle hukuk dışı anlaşmalar yapmak veya tekliflerin ve başvuruların incelemesi, açıklanması, değerlendirilmesi ve kıyaslanması esnasında değerlendirme komitesini ya da sözleşme makamını etkilemek gibi herhangi bir teşebbüste bulunması adaylığının veya teklifinin reddedilmesine sebep olur.

Adaylığını sunduğunda veya ihaleye teklif verdiğinde, aday veya ihale katılımcısı, herhangi bir potansiyel çıkar çatışmasının bulunmadığını ve projeye katılan diğer ihale katılımcıları veya taraflarla bu bakımdan eşdeğer bir ilişkisi olmadığını beyan etmelidir. Sözleşmenin yürütülmesi sırasında böyle bir durumla karşılaşılması halinde yüklenici, sözleşme makamını derhal bilgilendirmelidir.

Bir adayın, ihale katılımcısının veya başvuru sahibinin yukarıdaki nedenlerden dolayı dışarıda bırakılması Bölüm 2.2.2’de (İhale dışı bırakılma sebepleri) belirtilen kurallara ve prosedürlere uygun olarak yapılır.

Yararlanıcı ülkenin kamu idaresinin veya ülkedeki uluslararası/bölgesel merkezli kuruluşların kamu çalışanları veya diğer personeli, Bölüm 4.2.7.3’de belirtilen (Tekliflerin değerlendirilmesi) koşulları sağlıyorsa, sadece uzman olarak önerilebilirler.

Sözleşme makamının yazılı yetkilendirmesi olmaksızın, bir yüklenici ve onun çalışanları veya yüklenicinin ilişkide olduğu herhangi bir firma, bağlı veya alt yüklenici olarak dahi, proje için başka hizmetler tedarik edemez, yapım işleri yürütemez veya ekipman tedarik edemez.

Bu yasak aynı zamanda sözleşmenin doğasına bağlı olarak, yüklenici açısından çıkar çatışmasına neden olacak diğer programlara veya projelere de uygulanmalıdır.

Yüklenici her zaman mesleği ile ilgili etik kurallara uyan, tarafsız ve sadık bir danışman gibi davranmalıdır. Sözleşme makamının ön onayı olmaksızın, proje veya hizmetler hakkında kamuoyuna açıklama yapmaktan kaçınmalıdır. Önceden yazılı oluru bulunmaksızın, sözleşme makamını herhangi bir şekilde taahhüt altına sokamaz.

Yüklenici ve çalışanları insan haklarına uymalı, projenin uygulanacağı ülkenin politik, kültürel ve dini değerlerini rencide etmemeyi taahhüt etmelidir. Özellikle ve yürürlükteki temel mevzuat uyarınca, sözleşme için uygun bulunan ihale katılımcıları, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilgili sözleşmelerinde tanımlanan ana çalışma standartlarına uymalıdır. (sendikalaşma ve toplu pazarlık özgürlüğü; cebri çalıştırma ve angaryanın; çocuk işçiliğin ortadan kaldırılması sözleşmeleri gibi).

Yüklenici, sözleşme ile bağlantılı olmayan ve sözleşmede belirlenenler dışında hiçbir ödeme kabul edemez. Yüklenici ve çalışanları sözleşme makamına karşı olan yükümlülükleri ile uyuşmayan herhangi bir faaliyette bulunamaz veya hiçbir menfaat elde edemez.

Yüklenici ve çalışanları sözleşme süresi boyunca ve bitiminden sonra da mesleki gizliliği korumaya mecburdurlar. Sözleşmenin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından hazırlanan veya kendisine gönderilen tüm rapor ve belgeler gizlidir.

Sözleşmenin süresi boyunca hazırlanan, alınan veya sunulan tüm rapor ve belgelerin sözleşme tarafları tarafından kullanımı sözleşmeye göre düzenlenir.

Yüklenici, kendisinin veya ekibinin bağımsızlığına gölge düşürecek her türlü ilişkiden kaçınmalıdır. Yüklenicinin bağımsızlığı zedelenirse, sözleşme makamı, oluşacak zarara bakılmaksızın, herhangi bir bildirimde bulunmaksızın ve yüklenicinin tazminat hakkı olmaksızın sözleşmeyi feshedebilir.

İhale sürecinin herhangi bir aşamasında herhangi bir yolsuzluğun bulunduğu anlaşıldığında ve sözleşme makamının durumu düzeltmek için tüm uygun önlemleri almadığı durumda, Avrupa Komisyonu projenin finansmanını askıya alma veya iptal etme hakkını saklı tutar. Bu hükmün amaçları doğrultusunda, “yolsuzluk”un anlamı ihalenin karara bağlanması veya sözleşmenin uygulanması ile

ilgili bir faaliyet gerçekleştirilmesi veya bundan vazgeçilmesi için teşvik veya ödül olarak verilen rüşvet, hediye, bağış veya komisyon teklifidir.

Başka bir değiş ile, tüm yapım işleri, mal alımı ve hizmet ihale dosyaları ve sözleşmelerinin tamamında, ihalenin karara bağlanması veya sözleşmenin uygulanması sırasında ticari harcamalarda olağandışı bir artışın olduğunun tespit edildiği durumlarda ihale tekliflerinin reddedileceği veya sözleşmelerin feshedileceğine ilişkin bir hüküm içermelidir.

Yukarıda bahsi geçen “olağandışı ticari harcamalar”, ana sözleşmede düzenlenmeyen veya ana sözleşmeye atıfta bulunan usulüne uygun yürütülen bir sözleşmeden doğmayan komisyonlar, usulüne uygun hizmetlerin karşılığında ödenmemiş komisyonlar, vergi alınmayan bir ülkeye aktarılmış komisyonlar, kimliği net olarak belirlenemeyen bir alıcıya ödenmiş olan komisyonlar veya paravan olduğu açıkça belli olan bir firmaya ödenen komisyonlar anlamına gelmektedir..

Yüklenici, Avrupa Komisyonu'nun talebi halinde, sözleşmenin ifası ve icrasına ilişkin her türlü destekleyici belgeleri temin etmeyi taahhüt eder. Komisyon şüpheli, olağandışı ticari harcamaların olduğu durumlarda, delilleri bulmak için gerekli görmesi halinde her türlü belge üzerinde ya da mahallinde denetim yapabilir.

AB tarafından fon tahsis edilen projelerde olağandışı ticari harcamalar yaptığı ispatlanan yüklenicinin, olayın ciddiyetine bağlı olarak, sözleşmesi feshedilebilir veya bu yüklenici AB fonunu almaktan süresiz olarak dışlanabilir.

Etik hükümlerin bir veya daha fazlasına uymayan aday, başvuru sahibi, ihale katılımcısı veya yüklenici diğer AB sözleşmelerinden dışlanabilir ve başkaca cezalara maruz kalabilir. Bu durumda söz konusu kişi veya firma/kuruluş durumdan yazılı olarak haberdar edilir.

İhale prosedürünün şeffaf bir şekilde, objektif kriterlere uygun ve her türlü olası dış etkenden soyutlanarak sonuçlandırılmasının sağlanması sözleşme makamının yükümlülüğüdür.

AB fonlarını ilgilendiren dolandırıcılık, sahtekârlık veya diğer yolsuzluklardan şüphelenildiğinde, Avrupa Komisyonu'nun yolsuzlukla mücadele ofisi (OLAF) derhal haberdar edilmelidir.

Türk Hukukunda kamu ihalelerine özgü olmasa da 13.04.2005 tarihli Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik bulunmakta olup bu Yönetmelik; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli kapsamaktadır. Dolayısıyla yönetmelikte yer alan düzenlemeler kamu ihalelerinde görevli personel için de geçerlidir.

Ayrıca, Kamu İhale Kanunu 17. maddesinde yasak fiil veya davranışlar başlığı altında PRAG'da bahsi geçen düzenlemeye benzer hükümler getirmiştir. Ancak, bu düzenlemeler konusu suç olan fiillere ilişkindir.

- a) Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla ihaleye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.
- b) İsteklileri tereddüde düşürmek, katılımı engellemek, isteklilere anlaşma teklifinde bulunmak veya teşvik etmek, rekabeti veya ihale kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak.
- c) Sahte belge veya sahte teminat düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.
- d) Alternatif teklif verebilme halleri dışında, ihalelerde bir istekli tarafından kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekaleten birden fazla teklif vermek.
- e) KİK 11. maddesine göre ihaleye katılamayacağı belirtildiği halde ihaleye katılmak.

Bu yasak fiil veya davranışlarda bulunanlar hakkında bu Kamu İhale Kanununun Yasaklar ve Ceza Sorumluluğu başlıklı Dördüncü Kısımında yer alan

İhalelere katılmaktan yasaklama başlıklı 58. maddesinde, İsteklilerin ceza sorumluluğu başlıklı 59. maddesinde, Görevlilerin ceza sorumluluğu başlıklı 60. maddesinde ve Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı başlıklı 61. maddesinde belirtilen hükümler uygulanır.

2.1.3 Fonların müsaitliği

PRAG (2.3.6), herhangi bir prosedür başlatılmadan önce, Avrupa Birliği fonlarının müsait olduğunun tespit edilmesi gerekliliğini düzenlemiştir. İstisnai hallerde, çağrılar ön onay alınmadan, bir askıya alma ibaresi eklenerek yapılabilir. Çağrı, askıya alınma işleminden sonra, finansman kararından önce veya Avrupa Komisyonu ile yararlanıcı ülke arasındaki finansman anlaşmasının imzalanmasından evvel yapılır. Komisyon kararının alınmadığı veya finansman anlaşmasının imzalanmadığı durumda çağrı iptal edilir. Fonlar müsait olana kadar sözleşmenin imzalanması mümkün değildir.

Türk Mevzuatında da ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz. (KİK 5. madde)

2.2 Uygunluk Kriterleri

AB dış yardımı kapsamındaki hibelere ve ihale prosedürlerine katılım, milliyet ve dışlanma kurallarına bağlıdır.

2.2.1 Milliyet ve menşe kuralları

AB dış yardımına katılım koşulları, bu yardımın tabi olduğu temel kanunlarda belirlenmiştir. Her bir temel kanun için spesifik uygunluk hükümleri uygulanabilir. Her bir temel faaliyet için, milliyet ve kökene dair karşılık gelen kurallar PRAG Ek A2'de listelenmiştir.

15 Mart 2014 tarihi itibarıyla, CIR'da belirlenen uygunluk kuralları (milliyet ve köken) IPA I kapsamında fon tahsis edilen çağrılar hariç, Bütçe kapsamında finansman sağlanan tüm çağrılara uygulanmalıdır.

AB dış yardımı kapsamındaki hibelere ve sözleşme prosedürlerine katılım, uluslararası kuruluşlara, tüm uygun uyruklu gerçek kişilere ve uygunluğu belirtilen ülkelerde kurulan ve etkin olarak bu ülkelerde faaliyet göstermekte olan tüzel kişilere açıktır. Uygun ülkeler PRAG Ek A2a'da listelenmiştir.

AB dış yardımı kapsamındaki projelerde çalışacak olan uzmanlar, ilgili Finansman Anlaşması'nda aksi düzenlenmedikçe, uygun bir tedarikçi tarafından veya kararlaştırılmış olması halinde uygun bir alt tedarikçi tarafından istihdam edilen veya başka bir sözleşme ile çalışan gerçek kişiler, herhangi bir milliyetten olabilir.

AB dış yardım aracı kapsamında finanse edilen bir sözleşme ile satın alınan tüm mallar, AB veya uygun bir ülke menşeli olmalıdır. Mal alımı sözleşmesi kapsamında teslim edilecek olan bütün mallar, hizmet sözleşmesi kapsamında kalıcı işlerle birleşecek veya bunların bir parçasını oluşturacak olan malzemeler, mallar ve bileşenler bu kurala tabidir. Menşe kuralının ihale edilen ve satın alınan bütün kalemler için geçerli olduğu dikkate alındığında, ihale edilen ve tedarik edilen malların sadece belirli bir yüzdesinin veya toplam ihale ve sözleşme meblağının belirli bir yüzdesinin bu gereklilikle uyumlu olması yeterli olmayacaktır.

Yüklenici tarafından kullanılması amacıyla sözleşmenin yürütülmesi sırasında satın alınan mallar menşe kuralına tabi değildir. Sadece sözleşmede, sözleşme bitiminde malların mülkiyetinin yükleniciden sözleşme makamına (mal alımı sözleşmelerinde) veya tayin edilmiş ulusal yararlanıcıya veya iştirak kuruluşuna ve/veya işlemin nihai alıcısına (hibe sözleşmeleri) devredileceğinin açıkça belirtilmesi halinde bu mallar menşe kuralına tabi olacaktır.

İhale katılımcıları, tekliflerini sunarken, teklif edilen bütün malların menşe ile ilgili gereklilikleri yerine getirdiğini ve alım yapacağı ülkeleri açıkça beyan etmelidir. İhale katılımcıları, ihaleye sunulan malların menşe ülkesi veya ülkelerini belirterek menşe şartları ile uyumlu olduğunu belgelendirmelidir. Birden fazla kalem içeren projeler için ihaleye girildiğinde, projedeki her bir kalemin menşei belirtilmelidir. Tedarikçiden, beyan edilen menşei destekleyen belgeler sunması istenebilir. Bu durumda tedarikçi bir menşe sertifikası sunmalıdır.

Her durumda, resmi menşe sertifikaları, geçici kabulden önce sunulmalıdır. Bunun karşılanmadığı hallerde, sözleşme makamı yükleniciye herhangi bir yeni ödeme yapamaz.

Menşe sertifikaları malların veya tedarikçinin menşe ülkesindeki yetkili makamlar (genellikle Ticaret Odası) tarafından verilmeli ve o ülkenin tarafı olduğu uluslararası anlaşmalara uygun olmalıdır.

Menşe sertifikasının varlığını kontrol etmek sözleşme makamının yükümlülüğüdür. Herhangi bir menşe sertifikasının sahte olduğu veya yanıltıcı bilgiler içerdiği yönünde ciddi şüphelerin olduğu durumlarda (örneğin belgede tutarsızlık, yazım hataları vs. nedeniyle), sözleşme makamı, belgeyi hazırlamış olan makam ile irtibata geçmeli ve sunulan belgelerin ve içerdiği bilginin doğruluğu hakkında onay talebinde bulunmalıdır.

PRAG'da menşe kuralına istisnalar da öngörülmüştür. Söz konusu istisnalar Avrupa Komisyonu tarafından prosedür başlatılmadan önce tek tek, durum bazında karar verilmesi gereken istisnalardır. Sözleşme duyurusunun yayınlanması halinde, duyuruda öngörülen istisnanın belirtilmesi gerekmektedir. PRAG'da düzenlenen istisnaların tüm milliyet/menşe için tanınması gerekmektedir. Sadece belirli bir ülke için istisna tanınmaz.

Yukarıda bahsi geçen milliyet ve menşe kuralları ile amaçsal benzerlik gösteren yerli istekliler ve yerli mallarına öncelik tanınmasına ilişkin Türk Mevzuatında da hükümler bulunmaktadır. Türk Mevzuatında bu konu yerli istekliler veya yerli malı lehine fiyat avantajı sağlanması şeklinde düzenlenmiştir.

Türk Mevzuatına göre; Hizmet alımı ve yapım işi ihalelerinde yerli istekliler lehine, mal alımı ihalelerinde ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile diğer ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Kamu İhale Kurumu tarafından yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden istekliler lehine, % 15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması; yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında kalan ihalelere ise sadece yerli isteklilerin katılması hususlarında ihale dokümanına hüküm konulabilmektedir. Ortak

girişimlerin yerli istekli sayılabilmesi için bütün ortaklarının yerli istekli olması gereklidir. (KİK 63. madde)

2.2.2 İhale dışı bırakılma sebepleri

PRAG'da (2.3.3) dışarıda bırakılma sebepleri, ihale prosedürüne katılım sırasında ve ihale prosedürü esnasında uygulanabilir dışarıda bırakılma sebepleri olmak üzere iki bölümde düzenlenmiştir. PRAG'daki düzenlemeye paralel olarak dışarıda bırakılma sebepleri Bölüm 2.2.2.1 ve 2.2.2.2'de incelenmiştir.

2.2.2.1 İhale prosedürüne katılım sırasında uygulanabilir dışarıda bırakılma sebepleri

Adaylar, ihale katılımcıları veya başvuru sahipleri aşağıdaki durumlarda ihale prosedürüne katılımdan men edilir:

- a) iflas veya tasfiye halindeyseler, faaliyetleri mahkemece yönetiliyorsa, alacaklılarla düzenleme yaptılarsa, iş faaliyetlerini askıya aldılarsa, bu konularla ilgili yasal takibat altında veya ulusal mevzuat veya yönetmeliklerde belirtilmiş olan benzer bir prosedürden doğan herhangi bir benzer durumda iseler;
- b) kendileri veya temsil yetkisine, üzerlerinde karar alma veya kontrol yetkisine sahip şahıslar, bir Üye Devletin *kesin hüküm*¹ verme yetkisi olan bir yargı makamı tarafından, mesleki icraatlarıyla ilgili bir suçtan dolayı mahkûm edilmiş iseler;
- c) Sözleşme makamı tarafından herhangi bir vasıtayla kanıtlanan, Avrupa Yatırım Bankasının ve uluslararası kuruluşların kararları dahil, ağır bir mesleki usulsüzlükten suçlu bulunmuş iseler;
- d) kuruldukları ülkenin veya sözleşme makamının ülkesinin veya sözleşmenin uygulanacağı ülkenin yasal hükümleri uyarınca; sosyal sigorta katılım payları ödemeleri veya vergi ödemeleri ile ilgili yükümlülükleri ile uyum içinde değillerse;

---

¹ Kesin hüküm: Başvurulacak bir kanun yolu bulunmayan ya da kalmayan yargı kararı

- e) kendileri veya temsil yetkisine, üzerlerinde karar alma veya kontrol yetkisine sahip şahıslar *kesin hüküm* verme yetkisi olan bir yargı makamında sahtekârlık, yolsuzluk, suç örgütüne adının karışması, para aklama veya AB'nin finansal menfaatine zarar veren herhangi bir yasadışı faaliyetten dolayı mahkûm edilmiş iseler;
- f) hâlihazırda, Finansal Yönetmelik'in 109(1) maddesinde (AB Bütçesi ve 11. EDF tarafından finanse edilen programlar için) ve 10. EDF Finansal Yönetmelik'in (10. EDF tarafından finanse edilen programlar için) 99. Maddesi'nde belirtilen idari cezalara maruzlarsa

(a) ila (d) fıkraları, malzemelerin, iş faaliyetlerini kesinlikle tasfiye eden bir tedarikçiden veya iflas yediemin veya tasfiye memurlarından, alacaklılarla yapılan bir düzenleme vasıtasıyla veya ulusal hukuk kapsamındaki benzer bir prosedür aracılığıyla özellikle avantajlı koşullarda satın alınması durumunda geçerli değildir.

(b) ve (e) fıkraları, adaylar veya ihaleye girenlerin (b) veya (e) fıkralarında atıfta bulunulan hükme tabi olan temsil, üzerlerinde karar alma veya kontrol yetkisine sahip şahısların bu duruma karışmaması için yeterli önlemlerin alındığını ispatlamaları halinde geçerli değildir.

(a), (c) ve (d) fıkraları, sözleşmenin teknik veya sanatsal nedenlerden dolayı veya münhasır hakların korunmasıyla bağlantılı nedenlerden dolayı belirli bir kuruluşa verilmesinin vazgeçilemez olduğunun sözleşme makamı tarafından usulünce kanıtlanması halinde uygulanacak olan pazarlık usulünde geçerli değildir.

Türk Mevzuatında da PRAG'da düzenlenen men edilme sebeplerine paralel düzenlemeler bulunmaktadır. Türk Mevzuatında ihale dışı bırakılacaklar "ihaleye katılımda yeterlilik kuralları" içerisinde tek tek sayılmış ve bunlara ihaleye katılamayacak olanlar ile ihalelerde yasak fiil ve davranışta bulunanlar da eklenmiştir. Ayrıca PRAG'dan farklı olarak bir kısım ihale dışı bırakılma sebeplerine ihale dışı bırakma dışında başkaca yasal müeyyideler uygulanacağı da öngörülmüştür.

KİK 10. maddesine göre aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır:

1. İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.
2. İflası ilân edilen, zorunlu tasfiye kararı verilen, alacaklılara karşı borçlarından dolayı mahkeme idaresi altında bulunan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.
3. Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olan.
4. Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan.
5. İhale tarihinden önceki 5 yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.
6. İhale tarihinden önceki 5 yıl içinde, ihaleyi yapan idareye yaptığı işler sırasında iş veya meslek ahlakına aykırı faaliyetlerde bulunduğu bu idare tarafından ispat edilen.
7. İhale tarihi itibariyle, mevzuatı gereği kayıtlı olduğu oda tarafından mesleki faaliyetten men edilmiş olan.
8. Bu maddede belirtilen bilgi ve belgeleri vermeyen veya yanıltıcı bilgi ve/veya sahte belge verdiği tespit edilen.
9. İhaleye katılamayacak olup da ihaleye katılanlar. (KİK 11. madde)
  - a) Geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar.
  - b) İlgili mercilerce hileli iflas ettiğine karar verilenler.
  - c) İhaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler.
  - d) İhaleyi yapan idarenin ihale konusu işle ilgili her türlü ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanlar.

- e) Belirtilen şahısların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinilenleri.
  - f) Belirtilenlerin ortakları ile şirketleri (bu kişilerin yönetim kurullarında görevli bulunmadıkları veya sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olmadıkları anonim şirketler hariç).
10. Yasak fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler. (KİK 17. madde)
- a) Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla ihaleye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.
  - b) İsteklileri tereddüde düşürmek, katılımı engellemek, isteklilere anlaşma teklifinde bulunmak veya teşvik etmek, rekabeti veya ihale kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak.
  - c) Sahte belge veya sahte teminat düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.
  - d) Alternatif teklif verebilme halleri dışında, ihalelerde bir istekli tarafından kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekaleten birden fazla teklif vermek.

PRAG'da, sözleşmenin teknik veya sanatsal nedenlerden dolayı veya münhasır hakların korunmasıyla bağlantılı nedenlerden dolayı belirli bir kuruluşa verilmesinin vazgeçilmez olduğu durumlar için getirilen istisna hükmüne paralel olarak Türk Hukukunda da aynı amaca yönelik hükümler bulunmaktadır. Ancak PRAG söz konusu istisnayı sadece bazı katılımdan men sebepleri için tanımış olmasına karşın Türk Mevzuatı bahsi geçen istisnayı tüm ihale dışı bırakma sebepleri açısından tanımıştır.

Türk Mevzuatında bahsi geçen istisna "Doğrudan temin" başlıklı KİK 22/son maddesinde "Bu maddeye göre yapılacak alımlarda, ihale komisyonu kurma ve 10. maddesinde (ihale dışı bırakma sebeplerinin sayıldığı maddedir) sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir." şeklinde düzenlenmiştir.

2.2.2.2 İhale prosedürü esnasında uygulanabilir olan dışarıda bırakma kriterleri

Sözleşmeler, ihalenin karara bağlanması aşamasında aşağıdaki durumlarda bulunan adaylarla, başvuru sahipleriyle veya ihale katılımcılarıyla imzalanmayabilir:

- a) çıkar çatışmasına konu olanlar;
- b) Sözleşme makamınca sözleşme prosedürünün hazırlanmasının bir koşulu olarak talep edilen bilginin sunulmasında yanlış beyandan suçlu olanlar veya bu bilgiyi temin edemeyenler;
- c) kendilerini ilgili ihale prosedürüne ait dışlanma durumlarından herhangi birinin içinde bulanlar.

Kısıtlı hizmet ihalesi, pazarlık usulü veya rekabetçi diyalog prosedürleri hariç; adaylar, ihale katılımcıları ve başvuru sahipleri, kuruluşun PRAG 2.3.3'de belirtilen dışarıda bırakılma durumlarının herhangi birinde olmadıklarını içeren bir beyanı, başvuruları ile birlikte imzalamak zorundadırlar.

Sözleşme makamınca özel olarak talep edilmesi halinde, kuruluşun mülkiyeti/yönetimi, kontrolü ve temsil yetkisi hakkında bilgiyi ve ilgili dışlanma durumlarının hiçbirinin kendilerinde bulunmadığını bildiren bir beyanı sunmak zorundadırlar. İhale katılımcısı, aday veya başvuranın kişisel durumu ve kurulmuş olduğu ülkenin ulusal yasaları dikkate alındığında kuşku oluşması halinde bu belge ve beyanlar istenebilir.

İhale kararı duyurusunu takiben, başarılı ihale katılımcısı beyanlarını kanıtlayan belgeleri sunmadıkça sözleşme imzalanamaz. Hizmet ihalelerinde ve rekabetçi diyaloga ilişkin kısıtlı prosedürde bu destekleyici belgeler teklif ile birlikte gönderilmeli ve sözleşme makamı tarafından sözleşmenin başarılı ihale katılımcısı ile imzalanmasından önce teyit edilmelidir. İhaleye davet edilecek bütün adaylar için dışlanma olmadığına ilişkin deliller teyit edilmelidir. Ayrıca, ihale katılımcıları ve adaylar, mevcut durumun, delilin sunulmasından sonraki süreçte değişmediğini de kanıtlamalıdır. Sözleşme makamı tarafından özel olarak istendiği hallerde, alt yükleniciler ve uzmanlar ile ilgili olarak, başarılı ihale katılımcıları tarafından

planlanan alt yüklenici/uzmandan, alt yüklenici/uzmanın dışlanma durumlarından birinde olmadığına dair bir beyan ve/veya delil belgesi de sunulmalıdır.

Bir aday, ihale katılımcısı veya başvuranın, ihale prosedürünün dışında bırakılmasından önce, savunma hakkı ve orantısallık gibi ilkeler dikkate alınmalıdır. Bu amaçla, daha fazla araştırmanın gerekli olduğunu gösteren delil olmadıkça (örneğin bir üye devletin kesin hüküm yetkisine sahip bir yetkili makamının kararı durumunda) aday, ihale katılımcısı veya başvurandan savunma ve konu ilgili açıklamaları alınmalıdır (karşıt görüş prosedürü, *contradictory procedure*).

Sözleşme makamı, son olarak, ihale kararını almadan önce, dâhil olan tarafların (örneğin başvuranlar veya ortak başvuranlar, adaylar veya ihale katılımcıları, iştirak kuruluşlar, belirtilen alt yükleniciler ve bireysel uzmanlar dahil) Erken Uyarı Sistemi (EWS, Early Warning System) tarafından kayıt altına alınıp alınmadığını kontrol etmelidir. Sözleşme makamı EWS dışarıda bırakma düzeyinde kayıtlı olan kuruluşlarla sözleşmeleri sonuçlandıramaz. Dâhil olan taraflardan herhangi birinin EWS’de başka bir düzeyde kayıtlı olması halinde, sözleşmenin uygulanması ve ödemeler sırasında güçlendirilmiş izleme önlemleri uygulanmalıdır. Sözleşme makamının teklif veya tam teklif sunmak için davet edilen adayların sayısını sınırladığı hallerde, örneğin bir kısıtlı prosedürde, söz konusu kontroller adaylar seçilmeden önce yapılmalıdır.

2.2.2.3 İdari ve finansal cezalar

PRAG’a göre (2.3.4) yanlış beyanlarda bulunan, esaslı hata veya usulsüzlük² ve yolsuzluk yapmış olan adaylar, başvuru sahipleri ve ihale katılımcıları, AB tarafından finanse edilen tüm sözleşmelerden ve teklif çağrısı prosedürlerinden, ihlalin ortaya çıktığı tarihten itibaren en fazla 5 yıl süre ile yüklenici veya yararlandıran savunması alındıktan ve onaylandıktan sonra, men edilebilirler. Bu süre, bu tarihten itibaren 5 yıl içinde aynı suçun tekrarlanması durumunda, 10 yıla kadar uzatılabilir.

---

² Esaslı hata veya usulsüzlük, AB bütçesi/EDF açısından kayba yol açan veya yol açabilecek olan bir faaliyet veya kusur sebebiyle bir sözleşme hükmünün veya yönetmeliğin ihlal edilmesidir.

Karar, savunma alındıktan sonra ilgili yetkilendirme görevlisi (*Authorising Officer*) tarafından kabul edilir.

Yanlış beyanlarda bulunmuş, esaslı hata veya usulsüzlük ve yolsuzluk yapmış olan ihale katılımcıları, adaylar veya başvuru sahipleri aynı zamanda verilen sözleşmenin toplam tahmini değerinin %2 ila %10'u oranında finansal cezalara maruz kalabilirler. Sözleşme yükümlülüklerini ciddi oranda ihlal ettiği anlaşılan yükleniciler, ilgili sözleşmenin toplam tahmini değerinin %2 ila %10'u arasında finansal cezalara maruz kalabilirler. Bu oran orantısallık ilkesi uyarınca kararlaştırılır. İhale kararının esaslı hata, usulsüzlük veya yolsuzluk nedeni ile zarar gördüğünün ispatlanması durumunda, sözleşme makamı prosedürü askıya almalı ve prosedürün iptali de dâhil olmak üzere her türlü gerekli önlemi almalıdır. İhalenin karara bağlanmasından sonra, ihale prosedürü veya sözleşmenin uygulamasının esaslı hataya, usulsüzlük veya yolsuzluk nedeni ile zarar gördüğünün ispatlanması durumunda, sözleşme makamı, prosedürün mevcut aşamasını dikkate alarak, sözleşmeyi sonlandırmaktan imtina edebilir veya sözleşmenin uygulamasını askıya alabilir veya uygun olduğu durumda sözleşmeyi sona erdirebilir. Bu gibi hataların, usulsüzlüklerin veya yolsuzlukların yüklenici veya yararlanıcı tarafından yapıldığının isnat edilebildiği durumlarda, Avrupa Komisyonu ek olarak ödeme yapmayı da reddedebilir, hâlihazırda ödenmiş olan meblağların geri ödenmesini talep edebilir veya bu yüklenici ile yapılmış olan tüm sözleşmeleri, bulunan hatalar, usulsüzlükler veya yolsuzluğun ciddiyeti ölçüsünde feshedebilir.

Bir sözleşmeyi askıya almanın amacı, addedilen esaslı hatanın ve usulsüzlüklerin veya yolsuzluğun sahiden oluşup oluşmadığını doğrulama için süre yaratmaktır. Bu durumların onaylanmaması halinde, sözleşme mümkün olan en kısa sürede yeniden işletilmeye başlanır.

Türk Mevzuatında da PRAG'da düzenlenen idari ve finansal cezalara benzer yaptırımlar öngörülmüştür. KİK 58. madde ve KİSK 26. maddesi uyarınca ihlal nedeni ile idari yaptırım olarak ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilmektedir. KİK 59. madde ve KİSK 27. maddesi uyarınca ise ihlal nedeni ile cezai sorumluluk da öngörülmüştür.

KİK 58. maddesine göre, KİK 17. maddesinde belirtilen yasak fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında fiil veya davranışlarının özelliğine göre, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar, üzerine ihale yapıldığı halde mücbir sebep halleri dışında usulüne göre sözleşme yapmayanlar hakkında ise 6 aydan az olmamak üzere 1 yıla kadar bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir.

Haklarında yasaklama kararı verilen tüzel kişilerin şahıs şirketi olması halinde şirket ortaklarının tamamı hakkında, sermaye şirketi olması halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olan gerçek veya tüzel kişi ortaklar hakkında yukarıda açıklanan sürelerle göre yasaklama kararı verilir. Haklarında yasaklama kararı verilenlerin gerçek veya tüzel kişi olması durumuna göre; ayrıca bir şahıs şirketinde ortak olmaları halinde bu şahıs şirketi hakkında da, sermaye şirketinde ortak olmaları halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları kaydıyla bu sermaye şirketi hakkında da aynı şekilde yasaklama kararı verilir.

İhale sırasında veya sonrasında bu fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler, idarelerce o ihaleye iştirak ettirilmeyecekleri gibi yasaklama kararının yürürlüğe girdiği tarihe kadar aynı idare tarafından yapılacak sonraki ihalelere de iştirak ettirilmezler.

Yasaklama kararları, yasaklamayı gerektiren fiil veya davranışın tespit edildiği tarihi izleyen en geç 45 gün içinde verilir. Verilen bu karar Resmi Gazetede yayımlanmak üzere en geç 15 gün içinde gönderilir ve yayımı tarihinde yürürlüğe girer. Bu kararlar Kamu İhale Kurumunca izlenerek, kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olanlara ilişkin siciller tutulur.

İhaleyi yapan idareler, ihalelere katılmaktan yasaklamayı gerektirir bir durumla karşılaştıkları takdirde, gereğinin yapılması için bu durumu ilgili veya bağlı bulunulan bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

KİSK 26. maddesi de sözleşmenin uygulanması sırasında aynı Kanunun 25. maddesinde belirtilen yasak fiil ve davranışlarda bulunanlar hakkında yukarıda

açıklanan düzenlemeye paralel olarak ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verileceği düzenlemesini getirmiştir.

KİK 59. madde ve KİSK 27. maddesi uyarınca ise ihlal Taahhüt tamamlandıktan ve kabul işlemi yapıldıktan sonra tespit edilmiş olsa dahi fiil veya davranışlardan Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil eden fiil veya davranışlarda bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile o işteki ortak veya vekilleri hakkında Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre ceza kovuşturması yapılmak üzere yetkili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

Ceza kovuşturması yapılarak kamu davası açılmasına ve haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenler kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılamaz. Haklarında kamu davası açılmasına karar verilenler, Cumhuriyet Savcılıklarınca sicillerine işlenmek üzere Kamu İhale Kurumuna bildirilir.

KİK’de belirtilen yasak fiil veya davranışları nedeniyle haklarında mükerrer cezaya hükmolunanlar ile bu kişilerin sermayesinin yarısından fazlasının sahip olduğu sermaye şirketleri veya bu kişilerin ortağı olduğu şahıs şirketleri, mahkeme kararı ile sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanır.

Mahkeme kararı ile yasaklananlar ve ceza hükmolunanlar, Cumhuriyet Savcılıklarınca sicillerine işlenmek üzere Kamu İhale Kurumuna, meslek sicillerine işlenmek üzere de ilgili meslek odalarına bildirilir.

Sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlara ilişkin mahkeme kararları, Kamu İhale Kurumunca, bildirim izleyen 15 gün içinde Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle duyurulur.

Ayrıca PRAG’da belirtilen finansal ceza düzenlemesine benzer olarak KİK’de de teminatın gelir kaydedilmesi müeyyidesi öngörülmüştür.

Kamu İhale Genel Tebliği 28.1.8. maddesine göre, ihale veya son başvuru tarihi itibarıyla haklarında yasaklama kararı bulunan aday veya isteklilerin;

1. İhaleye katılmaları halinde ihale dışı bırakılmaları ve geçici teminatlarının gelir kaydedilmesi,

2. Bu durumlarının tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında tespit edilememesi nedeniyle bunlardan biri üzerine ihale yapılmış ancak ihale kararı ihale yetkilisince onaylanmamış olması durumunda, bu isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılması ve geçici teminatlarının gelir kaydedilmesi,
3. Bu durumlarının ihale kararı onaylandıktan sonra sözleşmenin imzalanmasına kadar geçen süre içinde anlaşılması durumunda ihale kararının iptali ile duruma göre kesin teminatın veya geçici teminatın gelir kaydedilmesi,
4. Bu durumlarının sözleşme yapıldıktan sonra anlaşılması halinde, sözleşmenin feshedilmesi ve hesabın genel hükümlere göre tasfiyesi ile kesin teminatın ve varsa ek kesin teminatların gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

İhale veya son başvuru tarihi itibarıyla haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı bulunmayan aday veya istekliler hakkında, ihale süreci içerisinde herhangi bir idare tarafından yasaklama kararı verilmesi durumunda yasaklama kararının Resmi Gazetede yayım tarihinden önce teklif vermiş olan istekliler açısından teminatın gelir kaydedilmesine imkân bulunmamaktadır. Bu durumda olan aday veya isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılarak geçici teminatları iade edilecektir.

2.2.3 Çıkar çatışması

PRAG'a (2.3.6) göre çıkar çatışması, sözleşme makamının fonksiyonlarının tarafsız ve nesnel biçimde yerine getirilmesi veya adaylara, isteklilere, başvuru sahiplerine ve yüklenicilere yönelik rekabet ilkelerinin gözetilmesi, ayrımcılık yapılmaması veya eşit muamele edilmesi hususundaki ilkeler, ailevi bağlar, duygusal yaşam, siyasi, milli, ekonomik çıkarlar veya AB tarafından finanse edilen programların yararlanıcısı ile doğabilecek diğer herhangi bir müşterek menfaat nedeniyle zayıflarsa ortaya çıkar. Başka bir deyişle, değerlendirme komitesi veya sözleşme makamındaki herhangi birisi veya dâhil olan diğerleri, söz konusu süreç sonuçlarını etkileyerek, kendilerine veya başkalarına doğrudan ya da dolaylı yolla haksız avantaj sağlaması veya bir uzmanın ya da firmanın takip eden veya ilgili

süreçler hakkında adil olmayan avantaj yaratan bilgiler elde etmesini sağlaması suretiyle haksız rekabete neden olması gibi haller çıkar çatışması doğurabilir.

İhale esnasında dahil oldukları sözleşmeyle ilgili çıkar çatışması durumunda olan adaylar/istekliler/başvuru sahipleri, prosedürün dışında bırakılırlar. Prosedür dışında bırakılma nedenleri tek tek olay bazında incelenmelidir. Avrupa Adalet Divanının dışarıda bırakılmanın söz konusu vakanın özel koşulları temelinde, somut olarak mevcut olan bir çıkar çatışması riskine dayanması gerektiği yönünde yerleşmiş içtihatları bulunmaktadır. Savunma alınmaksızın, doğrudan dışarıda bırakma müeyyidesinin uygulanması, aday/istekliyi/başvuru sahibini çıkar çatışmasına yönelik tüm şüpheleri ortadan kaldırma ihtimali bulunan destekleyici kanıtları sunma hakkından mahrum kalmasına neden olur.

Aynı şekilde, potansiyel çıkar çatışmalarının hâlihazırda devam eden sözleşmelerde meydana geldiği hallerde, bu gibi çatışmaları önlemek için, gereken durumlarda sözleşmenin iptalini de içerecek şekilde önlem alınmalıdır.

Türk Mevzuatında da çıkar çatışmasına neden olabilecek durumlar öngörülmuş olup bu durumlar ihale dışı bırakılma sebepleri arasında sayılmıştır. Bu tez çalışmasında Bölüm 2.2.2 İhale dışı bırakılma sebepleri başlığı altında incelenmiştir. KİK 11. maddesi ile ihaleye katılamayacak olanlar başlığı altında idarede ihale yetkilisi kişiler ve bunlarla ailevi bağı bulunanlar ya da bunların ortaklarının ve şirketlerinin ve ayrıca ihale konusu işin danışmanlık hizmetlerini yapanların ihaleye katılmalarının rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği zedeleyebileceği öngörülerek söz konusu çıkar çatışması ile ilgili düzenleme getirilmiştir.

2.3 Seçim ve Karar Kriterleri

Kullanılan ihale prosedürüne bakılmaksızın, her zaman adayın veya isteklinin kapasitesi dikkate alınarak tarafsız seçim kriterlerinin belirlenmesi önemlidir.

2.3.1 Seçim kriterleri

Adayların veya ihale katılımcılarının kapasitelerinin teyidi finansal – ekonomik ve teknik – mesleki olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir.

2.3.1.1 Finansal ve ekonomik kriterler

PRAG'a göre (2.4.11.1.2), ekonomik ve finansal yeterlik, aşağıdaki belgelerin biri veya daha fazlası ile ispatlanabilir:

- bankalardan alınan uygun beyanlar
- mesleki risk sorumluluk sigortası kanıtı
- ekonomik işletmenin kurulduğu ülkenin ticaret hukuku uyarınca bilanço yayımının gerekli olduğu durumlarda, hesapların kapatıldığı son 3 yıl için bilanço tablo özetlerin veya bilançoların sunumu;
- yıllık genel ciro miktarı ve son 3 mali yıldan fazla olmayacak şekilde sözleşme vasıtasıyla kapsanan yapım işleri, mallar veya hizmetlere ilişkin ciro miktarı.

Türk Mevzuatında ekonomik ve mali yeterliliğin belirlenmesi için PRAG'a benzer belgeler sunulmasını öngörmüştür. KİK 10. maddesine göre istenebilecek belgeler aşağıda listelenmiştir.

- Bankalardan temin edilecek isteklinin malî durumu ile ilgili belgeler,
- İsteklinin, ilgili mevzuatı uyarınca yayınlanması zorunlu olan bilançosu veya bilançosunun gerekli görülen bölümleri, yoksa bunlara eşdeğer belgeleri,
- İsteklinin iş hacmini gösteren toplam cirosu veya ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki ve bitirdiği iş miktarını gösteren belgeler.

2.3.1.2 Teknik ve mesleki kriterler

PRAG (2.4.11.1.3) ve KİK (10. madde)'te aday/ihale katılımcısının teknik ve mesleki yeterliğinin ispatı için öngörülen belgeler oldukça benzerlik göstermekte olup, bu belgeler Ek-1'de karşılaştırmalı olarak tablo halinde incelenmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere KİK, devam eden işlerin kabulüne ilişkin farklı bir yaklaşım getirerek PRAG'a göre daha ayrıntılı bir düzenlemeye gitmiştir. PRAG'da kısımlardan oluşan ve devam etmekte olan işlerin biten kısımlarının iş bitirme olarak kabul edilebileceği öngörülmüştür. KİK'de ise kısımlardan bağımsız olarak işin en az

%80'nin bitirilmesi koşulu ile tamamlanmayan işlerin iş bitirmeye esas alınabileceği öngörülmüştür.

Ayrıca PRAG'da adayların veya ihale katılımcılarının teknik ve mesleki kapasitelerinin kontrolü konusunda aşağıdaki açıklamalar da yapılmıştır.

Adaylara/ihale katılımcılarına referans dönemi içerisinde bitirilmiş projelere (daha önce başlamış olsa da) ya da henüz tamamlanmamış projelerin yeterlik için bildirilmesine izin verilmektedir. İlk durumda, şayet uygun bir performans belgesi³ sunulursa proje tamamlanmış gibi değerlendirilir. Devam eden projelerin bulunması halinde ise, sadece referans dönemi içerisinde tamamlanmış olan kısımları dikkate alınmaktadır. Tamamlanmış kısmın yeterliliği, tamamlanan kısmın değerini de detaylarıyla açıklayan bir delil belgesi (tamamlanan projelere benzer şekilde) ile desteklenmelidir.

Eğer aday/ihale katılımcısı konsorsiyumdan oluşuyorsa, aday/ihale katılımcısının sözleşmeyi tamamladığı yüzdelik kısım delil belgesinde açıkça belirtilmelidir. Belge, eğer deneyim seçim kriterlerine uygun ise sunulan hizmetlerin, malların veya yapım işlerinin niteliğini de içermelidir.

Temin edilecek hizmetlerin veya ürünlerin karmaşık veya "istisnai olarak" özel bir amaç için gerektiği durumlarda, teknik ve mesleki yeterliğin delili sözleşme makamınca veya onun adına hizmet sağlayıcısı veya tedarikçinin kurulduğu ülkenin yetkin resmi kurumunca, kurumun olurlarına bağlı olarak, yürütülen bir kontrol ile güvence altına alınabilir. Bu gibi kontroller tedarikçinin teknik yeterliliğini ve üretim kapasitesini ve gerekliyse, çalışma ve araştırma tesislerini ve kalite kontrol önlemlerini içerir.

Sözleşme Makamlarının, belirli kalite güvence standartlarına göre, adayın/ihale katılımcısının uygunluğunu denetleyen bağımsız kurumlar tarafından hazırlanan belgelere gerek duyduğu durumlarda, belgelendirme ile ilgili Avrupa

---

³ Sözleşmeyi veren kuruluştan bir beyanname veya sertifika ya da hizmetlerin nihai ödemesinin belgesi ya da malların ve işlerin nihai kabulü

standartlarını baz alan kalite güvence sistemlerine veya uygun olan hallerde Avrupa veya uluslararası standartların sertifikasyonuna uyan kurumlarca onaylanan uluslararası standartlara başvurmalıdırlar.

Sözleşme Makamları, belirli çevresel yönetim standartlarına göre adayın/ihale katılımcısının uygunluğunu denetleyen bağımsız kurumlar tarafından hazırlanmış belgelere gerek duydukları durumlarda, Çevre Yönetimi ve Denetleme Planı'na (EMAS) veya ilgili Avrupa veya AB yasalarına uyumlu kurumlar tarafından uluslararası standartlarla belgelendirilmiş olan çevresel yönetim standartlarını veya belgelendirme ile ilgili Avrupa veya uluslararası standartları referans almalıdırlar. Diğer üye devletlerde kurulmuş olan kurumların, eşdeğer belgelerini kabul etmelidirler. Aynı zamanda aday/ihale katılımcısından diğer eşdeğer çevresel yönetim önlemleri delillerini de kabul etmelidirler. Sözleşme makamı, sunulan belgelerin gerçekliğini kontrol edebilir.

Eğer sunulan delil belgeleri Avrupa Birliği'nin resmi dillerinden herhangi birinde yazılmamışsa, delil belgesinin bu dillerden birine tercümesi de eklenmelidir. Belgelerin Avrupa Birliği'nin prosedürün dili haricindeki resmi dillerinden birinde yazılması halinde, yine de prosedürün diline tercüme yapılması, belgelerin değerlendirilmesinin hızlandırılması adına önemle tavsiye edilmektedir.

Aday/ihale katılımcısı, sözleşme makamınca geçerli görülen bir istisnai nedenden ötürü istenen delili sunamaz ise sözleşme makamının uygun bulduğu başka şekillerde kapasitesini ispatlayabilir.

İhale katılımcısı, ispat belgesi olarak kendi beyan/bildirimini sunarsa, sözleşme makamının daha fazla delil talebinde bulunma hakkı saklıdır.

2.3.2 Karar kriterleri

PRAG'a göre (2.4.11.2) ihale çağrısı içerisinde belirlenmiş olan karar kriterlerine göre aşağıdaki iki şekilden birine göre ihale kararı verilir:

- sözleşmede belirlenen koşulları sağlayan ve en düşük fiyatı veren ihale katılımcısının belirlendiği durum;

- ödemeye karşılık en yüksek değer prosedürünün (ekonomik olarak en avantajlı ihale katılımcısına) uygulandığı durum.

Türk Mevzuatında da benzer bir düzenleme getirilmiştir. KİK 40. maddesine göre, yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır. Ekonomik açıdan en avantajlı teklif;

- sadece fiyat esasına göre
- fiyat ile birlikte işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirlenir.

Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirleneceği ihalelerde, ihale dokümanında bu unsurların parasal değerleri veya nispi ağırlıkları belirlenir.

2.3.2.1 Mal alımı ihalelerinde karar kriterleri

1. Tali hizmetleri (satış sonrası hizmetler ve/veya eğitim gibi) içermeyen mal alımı sözleşmeleri için ihalenin karara bağlanmasında tek kriter fiyattır. Tüm uygunsuz ihale teklifleri elendikten sonra, sözleşme en ucuz, uygun teklifi vermiş olan ihale katılımcısına verilir.
2. Bir mal alımı sözleşmesinin tali hizmetleri (satış sonrası hizmetler ve/veya eğitim gibi) içerdiği durumda, teknik değerlendirme bu gibi hizmetlerin niteliği açısından Evet/Hayır değerlendirmesi şeklinde yapılmalıdır. Uygun olmayan tüm ihale teklifleri elendikten sonra, sözleşme ekipman ve tali hizmetlerin her ikisi için de en düşük fiyatı veren ihale katılımcısına verilir.
3. Mal alımı sözleşmesinin özellikle önemli tali hizmetler (satış sonrası hizmetler ve/veya eğitim gibi) içerdiği durumlarda, değerlendirme 2. durumda belirtilen şekilde yapılır ya da, istisnaya tabi olarak, fiyat ile birlikte işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak yapılır.

Türk Mevzuatında da benzer düzenlemeler yer almaktadır.

2.4 İş Tanımları ve Teknik Şartnameler

PRAG'a göre (2.6) İş Tanımının (hizmet sözleşmeleri için) ve Teknik Şartnamenin (mal alımı ve yapım işleri sözleşmeleri için) amacı, yüklenicilere, ihale aşamasında, sunacakları ihale teklifinin yapısı hakkında talimatları ve kılavuzları vermek ve yükleniciye, projenin uygulanması sırasında, yüklenicinin yönergesi olarak hizmet vermektir. İş Tanımı veya Teknik Şartname İhale Dosyasına eklenerek ihalenin sonucunda verilecek sözleşmenin eki olacaktır.

İşin tanımı ve Teknik Şartname adaylar ve ihale katılımcıları için eşit erişim sağlamalıdır ve ihalenin rekabetçiliğini bozacak engeller taşımamalıdır. Net ve ayrımcılığa karşı olmalı ve projenin amacı ve/veya bütçesine uygun olmalıdır. Sözleşme makamınca satın alınacak hizmet, mal alımı veya işin özelliklerini tanımlamalıdır. Bu özellikler şunları içermektedir:

- a) kalite seviyeleri;
- b) çevresel performans;
- c) engelli insanlar için erişilebilirlik kriterleri veya tüm kullanıcılar için tasarım
- d) uyumluluk değerlendirmesinin seviyeleri ve prosedürleri;
- e) kullanım için uygunluk;
- f) mallar için satış adı ve kullanıcı talimatları da dâhil ve tüm sözleşmeler için, terminoloji, semboller, test etme ve test metotları, paketlenme, markalama ve etiketlenme, üretim prosedürleri ve yöntemleri de dâhil güvenlik önlemleri veya ölçümler.

Türk Mevzuatına göre ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verilir. PRAG'da yukarıda açıklanan düzenleme ile benzer olarak belirlenecek teknik kriterler, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacak, rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlayacaktır.

İş tanımı ve Teknik Şartnamenin taslaklarının oluşturulmasında netlik ve özlülüğü garanti etmek önemlidir. Teknik Şartnameler belirli markalara veya tiplere

işaret edemez. Ayrıca, aşırı detaylı olamaz ve rekabeti sınırlayamaz. Ancak, ürünlerin yeteri kadar net veya anlaşılabilir şekilde açıklanamadığı durumlarda, isimlerinin yanında "veya eşdeğeri" yazılarak belirtilebilirler.

PRAG'da yukarıda söz edilen düzenlemeye paralel olarak KİK 12. maddesine göre de Teknik şartnamelerde, varsa ulusal ve/veya uluslararası teknik standartlara uygunluğu sağlamaya yönelik düzenlemeler de yapılır. Bu şartnamelerde teknik özelliklere ve tanımlamalara yer verilir. Belli bir marka, model, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemez ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilmez. Ancak, ulusal ve/veya uluslararası teknik standartların bulunmaması veya teknik özelliklerin belirlenmesinin mümkün olmaması hallerinde "veya dengi" ifadesine yer verilmek şartıyla marka veya model belirtilebilmektedir.

PRAG, çoğu sözleşmenin teknik karmaşıklığı göz önünde bulundurulduğunda, ihale dosyasının, özellikle Teknik Şartname/İş Tanımı'nın hazırlanmasında, bir veya daha fazla dış teknik uzmanın desteğine ihtiyaç duyulabileceğini düzenlemiştir.

Türk Mevzuatına göre de PRAG'a paralel olarak ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin her türlü özelliğini belirten idari ve teknik şartnamelerin idarelerce hazırlanması esastır. Ancak, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özelliği nedeniyle idarelerce hazırlanmasının mümkün olmadığı ihale yetkilisi tarafından onaylanması kaydıyla, teknik şartnameler yine KİK hükümlerine göre hazırlattırılabilir.

2.4.1 Mal alımı ihalelerine özgü düzenlemeler

Mal Alımı İhalelerinin özelliği gereği hem PRAG hem de Türk Mevzuatında bu alımlara ilişkin şartnamelerle ilgili özel düzenlemeler yapılmıştır. Bu nedenle bu alt başlık açılarak ayrıca değinme gerekliliği doğmuştur.

PRAG'a göre (4.3.2) Mal Alımı İhalelerinde Teknik Şartnamenin amacı gerekli olan malları tam olarak belirlemektir. Teknik Şartnamede tanımlanmış olan asgari kalite standartları, değerlendirme komitesinin hangi ihale tekliflerinin teknik olarak uyumlu olduğuna karar vermelerini sağlayacaktır. Mal Alımı İhaleleri

Uygulama Yönetmeliği 14. maddesinde de malların tam olarak belirlenmesi amacına yönelik olarak aşağıdaki düzenlemeler getirilmiştir:

- Alım konusu malın ambalajlanması ve etiketlenmesi ile kullanım kılavuzuna yönelik düzenleme yapılabilir.
- Ürünlere ilişkin teknik mevzuatın hazırlanması ve uygulanmasına dair mevzuat göz önünde bulundurulmalıdır.
- Yapılacak düzenlemelerin, idari şartnamede ihaleye katılımda yeterlik kriteri olarak öngörülen mesleki ve teknik yeterlik kriterleri ve belgeleriyle uyumlu olması gerekir.
- Düzenlemelerin; ihale komisyonu ile muayene ve kabul komisyonunca yapılacak inceleme ve değerlendirmelerde tereddüt oluşturmayacak şekilde açık olması gerekir.
- Özel imalat süreci gerektiren mal alımlarında, yüklenici tarafından öncelikle malın prototipinin idareye sunulmasına ve bu prototipin kabulünden sonra üretiminin yapılmasına yönelik teknik şartnamede düzenleme yapılabilir.
- Yüklenicinin personel çalıştırmasının öngörülmesi halinde, bu personelin sayısı ve niteliği teknik şartnamede veya sözleşme tasarisında belirtilir.
- Özel imalat süreci gerektiren mal alımlarında, malın ilgili mevzuat uyarınca teknik düzenleme kapsamında bulunması ve piyasaya arz edilmesinin belirli kurallara tabi olması durumunda; idare ve yüklenicinin malın uygunluk değerlendirilmesine yönelik yükümlülükleri, teknik şartnamede ve/veya sözleşme tasarisında belirtilir.

PRAG'a göre Teknik Şartnamelerde, uygun hallerde her bir bölümde, malların tam yapısını ve performans özellikleri belirtilir. Uygun hallerde, aynı zamanda teslimat koşullarını ve montajı, eğitimi ve satış sonrası hizmeti de belirtilir. Türk Mevzuatına göre de teknik şartnamede, alım konusu malın montajı ve satış sonrası servisi ile yedek parçasının sağlanmasına yönelik düzenleme yapılabilir.

PRAG, performans özelliklerinin planlanan amaca uygun olması gerektiğini düzenlemiştir. Ürünlerin kurulacağı sahanın teknik şartlarını netleştirmek amacıyla bir bilgilendirme toplantısı veya saha ziyareti yapılmasının gerekmesi halinde ise, bu

husus ihale katılımcılarına verilen talimatlarda, toplantı ya da ziyaretin ayrıntıları ile birlikte belirtilmelidir. Şartnameleri düzenleyen KİK 12. maddesiyle Uygulama Yönetmeliklerinin ilgili maddelerinde yukarıda bahsi geçen bilgilendirme toplantısı veya saha ziyareti ile uyumlu herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

2.5 Değerlendirme Komitesi

2.5.1 Tayin ve bileşim

PRAG'a göre (2.8.1) ihaleler, oy hakkı bulunmayan bir başkan, bir sekreter ve oy eşitliğine neden olunmayacak şekilde, toplamı tek sayı olan değerlendiricilerden oluşan ve sözleşme makamınca ivedilikle ve resmi olarak atanmış bir değerlendirme komitesi tarafından açılır ve değerlendirilir. Tüm prosedürler için en az 3 değerlendirici gerekmektedir. Sadece tahmini bütçesi 5.000.000 Avronun üzerinde olan yapım işi ihaleleri için en az 5 değerlendirici şart koşulmuştur. Değerlendiricilere, planlanan iş ve zaman çizelgesi hakkında detaylı bilgi verilmelidir. Sözleşme makamı, değerlendiricilerin belirlenen değerlendirme süresince müsait olmalarını garanti altına alır. Ayrıca, sözleşme makamı her bir prosedür için beklenmeyen durumlara karşı bir yedek değerlendiriciyi, gecikmeleri önlemek üzere tayin eder.

Her üyenin, ihalelerin dili hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekir. Değerlendiriciler, ihale konusu hakkında gerekli teknik ve idari kapasiteye sahip olmalıdır. Değerlendiricilerin kimlikleri saklı tutulmalıdır. Değerlendirme komitesi üyeleri tüm toplantılara katılmalıdır. Toplantıya katılmama durumu, kayıt altına alınmalı ve Değerlendirme Raporunda açıklanmalıdır. Değerlendirme komitesindeki tüm değerlendiricilerin eşit oy hakları bulunmaktadır.

Türk Mevzuatına göre ihale yetkilisi, idarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlilerini ifade eder. İhale yetkilisi PRAG'da belirtilen "sözleşme makamı" ifadesine denk gelmektedir.

KİK 6. maddesine göre; ihale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinden en az 4 kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az 5 ve

tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir.

İhaleyi yapan idarede yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması halinde, bu Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerden komisyona üye alınabilir.

Gerekli incelemeyi yapmalarını sağlamak amacıyla ihale işlem dosyasının birer örneği, ilân veya daveti izleyen 3 gün içinde ihale komisyonu üyelerine verilir.

İhale komisyonu eksiksiz olarak toplanır. Komisyon kararları çoğunlukla alınır. Kararlarda çekimser kalinamaz. Komisyon başkanı ve üyeleri oy ve kararlarından sorumludur. Karşı oy kullanan komisyon üyeleri, gerekçesini komisyon kararına yazmak ve imzalamak zorundadır.

İhale komisyonunca alınan kararlar ve düzenlenen tutanaklar, komisyon başkan ve üyelerinin adları, soyadları ve görev unvanları belirtilerek imzalanır.

Komisyonunun kurulması ve çalışma usulleri PRAG ile Türk Hukuku benzerlik göstermektedir. Ancak, Türk Mevzuatında PRAG'dan farklı olarak komisyon başkanı da oy kullanabilmektedir. Bununla birlikte, PRAG'da sekreter müessesesi öngörülüşken Türk Mevzuatında böyle bir müessese bulunmamaktadır. Ayrıca, Türk Mevzuatında bir üyenin muhasebe veya mali işlerden sorumlu personel olması da zorunlu tutulmuştur.

2.5.2 Tarafsızlık ve gizlilik

PRAG (2.8.2), Değerlendirme komitesinin tüm üyeleri ve varsa gözlemcilerinin, Tarafsızlık ve Gizlilik Beyanı imzalamaları gerektiğini düzenlemiştir.. Herhangi bir ihale katılımcısı veya başvuru sahibi ile somut veya potansiyel çıkar çatışması olan veya olabilecek olan herhangi bir Değerlendirme Komisyonu üyesi veya gözlemcisi, durumu hemen beyan etmeli ve değerlendirme komitesinden çekilmelidir.

Bir başvuru, aday veya ihale katılımcısının Personel Yönetmeliği kapsamındaki çalışanı olması halinde, bu çalışanın prosedüre katılımı önceden üstü tarafından yetkilendirilmemiş ise, çıkar çatışmasının bulunduğu varsayılacaktır.

Bu durumda değerlendirme sürecinin yeniden başlatılıp başlatılmayacağına değerlendirme komitesinin başkanı karar verir. Bu karar kayıt edilmeli ve Değerlendirme Raporunda gerekçelendirilmelidir.

Mal alımı ve yapım işleri ihalelerinde açılış oturumu dışında, değerlendirme komitesinin tüm işlemleri kameraya kaydedilir ve gizli tutulur. Hizmet ihaleleri ve kısa liste (ön yeterlik) aşamaları için, değerlendirme komitesinin işlemleri, tekliflerin/başvuruların açılmasından, değerlendirme komitesinin işinin sonlanmasına kadar olan süreçte kameraya kayıt edilir ve gizli tutulur. Sözleşme makamının mevzuatının öngörülen gizlilik ile çeliştiği durumlarda, herhangi bir bilgi beyan etmeden önce Avrupa Komisyonu'ndan ön onay alınır.

İşlemlerin gizliliğini korumak için, değerlendirme komitesinin toplantılarına katılım, sözleşme makamının komiteye atamış olduğu üyelerle ve yetkili gözlemcilerle kısıtlıdır.

Türk Mevzuatında Kamu İhale Kanununun uygulanmasında görevliler ile danışmanlık hizmeti sunanlar; ihale süreci ile ilgili bütün işlemlere, isteklilerin iş ve işlemleri ile tekliflerin teknik ve malî yönlerine ilişkin olarak gizli kalması gereken bilgi ve belgelerle işin yaklaşık maliyetini ifşa edemezler, kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamazlar. Aksine hareket edenler hakkında yasal müeyyideler uygulanır. (KİK 61. madde)

2.5.3 Değerlendirme komitesi üyelerinin sorumlulukları

PRAG'a göre (2.8.3), başkan değerlendirme sürecini Uygulama Kılavuzundaki prosedürler ile uyumlu olarak koordine etmekten ve tarafsızlığını ve şeffaflığını garanti etmekten sorumludur. Değerlendirme komitesinin oy veren üyelerinin komite tarafından alınan kararlar için kolektif sorumluluğu bulunmaktadır.

Komite sekreteri değerlendirme süreci ile bağlantılı tüm idari görevleri yürütmekten sorumludur. Bu görevler şunları içerir:

- Tarafsızlık ve Gizlilik Beyanlarını toplamak;

- Değerlendirme komitesinin tüm toplantı tutanaklarını, ilgili kayıtlarını ve belgelerini tutmak;
- Toplantılarda katılım kaydı tutmak ve Değerlendirme Raporu ile destekleyici eklerini derlemek.

Değerlendirme sürecinde ihale katılımcıları veya başvuru sahipleri ile iletişim gerektiren her türlü netleştirme talebi yazılı yapılmalıdır. Bu gibi iletişimlerin kopyaları Değerlendirme Raporu'na eklenmelidir.

Bir ihale veya teklif, resmi gereklilikleri ihlal ederse, değerlendirme komitesi değerlendirme sürecinin kalanında bu durumun dikkate alınıp alınmayacağına karar verme konusunda takdir yetkisini, ihale katılımcılarına ve başvuru sahiplerine eşit muamele ve orantısallık ilkesini garanti ederek kullanabilir. Değerlendirme komitesinin kararı ne olursa olsun, bu Değerlendirme Raporuna tam olarak kaydedilmeli ve gerekçelendirilmelidir.

Türk Mevzuatında (KİK 60. madde) ihale yetkilisi ile ihale komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihale işlemlerinden sözleşme yapılmasına kadar ihale sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin; KİK 17 nci maddede (yasak fiil ve davranışlar) belirtilen fiil veya davranışlarda bulduklarının, görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuat gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılır ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. Kamu İhale Kanununa aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler.

2.5.4 Geçerlilik süresi

PRAG (2.8.4), ihale katılımcılarını, ihaleye davet mektubunda ve/veya ihale dosyasında belirtilen süre boyunca vermiş oldukları ihale teklifleri ile bağlı tutmaktadır. Bu süre sözleşme makamının ihale tekliflerini değerlendirmesi, ihalenin kararının onaylaması, başarılı ve başarısız ihale katılımcılarının bildirilmesi ve

sözleşmenin sonuçlandırılması için yeterli olmalıdır. İhale tekliflerinin geçerli olduğu süre ihale tekliflerinin son sunulma tarihinden itibaren 90 gün olarak sabitlenmiştir.

Avrupa Komisyonu'nun ilgili hizmetlerinin önceden onayı alınarak, istisnai durumlarda, geçerlilik süresi sona ermeden önce, sözleşme makamı bu dönemi 40 günü aşmamak suretiyle belirli bir süre için uzatabilir. Bu istisnai uzatma sadece bir kere yapılabilir.

Başarılı ihale katılımcısı, ihale sonucu bildirim tarihinden bağımsız olarak (90(+40)+60 gün) ihale teklifi ile 60 gün daha bağlıdır.

Bu konuda Türk Hukukunda PRAG'dan farklı olarak belirli bir süre öngörmemiştir. Türk Mevzuatına göre tekliflerin geçerlilik süresi; tekliflerin tahmini değerlendirme süresi, şikayete ilişkin süreler, ihale kararının onaylanması ile sözleşme imzalanmasına kadar geçecek süre ve benzeri hususlar dikkate alınarak belirlenir ve bu süre ihale dokümanında belirtilir. İdarece ihtiyaç duyulması halinde bu süre, teklif ve sözleşme koşulları değiştirilmemek ve isteklinin kabulü kaydıyla, en fazla ihale dokümanında belirtilen teklif geçerlilik süresi kadar uzatılabilir. (KİK 32., Uygulama Yönetmelikleri; Yapım İşleri 55., Mal Alımı 53., Hizmet Alımı 54., Danışmanlık Hizmet Alımı 57. maddeler)

2.6 İhalenin İptali

PRAG'a göre (2.4.13) sözleşme makamı, sözleşme imzalanmadan önce, adayların veya ihale katılımcılarının herhangi bir tazminat hakkı doğmaksızın prosedürü iptal edebilir. Prosedür kısımlara bölünmüşse, tek bir kısım iptal edilebilir.

İptal şu hallerde gerçekleşebilir:

- ihale prosedürünün başarısız olması, niteliksel veya finansal olarak değerli hiçbir teklif alınmaması veya geçerli hiçbir yanıt bulunmaması,
- projenin ekonomik veya teknik verilerinin temelden değişmesi,
- istisnai koşulların veya mücbir sebeplerin sözleşmenin normal işlemlerini imkânsız hale getirmesi,

- tüm teknik şartları sağlayan tekliflerin mevcut finansal kaynakların üstüne çıkması,
- prosedürde adil rekabete aykırı usulsüzlüklerin bulunması;
- ihalenin karara bağlanmasının sağlam mali yönetim ilkelerini sağlamaması ve ekonomi, etkinlik ve verimlilik ilkelerine uymaması,

Ön onaydan sonra, bir ihale prosedürünün iptal edilmesi halinde, bu durum tüm ihale katılımcılarına mümkün olan en kısa sürede yazılı olarak bildirilmelidir. Ayrıca iptal duyurusu yayınlanmalıdır.

Bir ihale prosedürünü iptal ettikten sonra, sözleşme makamı aşağıdaki kararları verebilir:

- yeni bir ihale prosedürü gerçekleştirilmesi;
- orijinal çağrı ile aynı referansı kullanarak ihale prosedürünün yeniden başlatılması. Bu durumda yeni bir ön bilgilendirme duyurusunun yayınlanması zorunlu değildir;
- sözleşmenin asli koşullarının büyük ölçüde değiştirilmemesi kaydıyla, ihale prosedürüne katılmış olan ve seçim kriterleri ile uyumlu olan bir veya daha fazla ihale katılımcısı ile müzakerelerin başlatılması (bu seçenek iptal sebebinin ihalenin prosedüründe, adil rekabeti engelleyecek usulsüzlüklerin olduğu durumlarda kullanılamaz.);
- ihalenin karara bağlanamaması.

Türk Mevzuatında da PRAG ile uyumlu düzenlemeler yapılarak KİK'nun çeşitli maddelerinde iptal koşulları ve prosedürleri belirtilmiştir. Söz konusu maddeler aşağıda açıklanmıştır.

- a) İhaleye katılmayacak olanlar başlıklı KİK 11. maddesine göre, ihaleye katılmayacaklara ilişkin yasaklara rağmen ihaleye katılan istekliler ihale dışı bırakılarak geçici teminatları gelir kaydedilir. Ayrıca, bu durumun tekliflerin değerlendirmesi aşamasında tespit edilememesi nedeniyle bunlardan biri üzerine ihale yapılmışsa, teminatı gelir kaydedilerek ihale iptal edilir.

- b) İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi başlıklı KİK 16. maddesine göre, idarenin gerekli gördüğü veya ihale dokümanında yer alan belgelerde ihalenin yapılmasına engel olan ve düzeltilmesi mümkün bulunmayan hususların bulunduğu tespit edildiği hallerde ihale saatinden önce ihale iptal edilebilir. Bu durumda, iptal nedeni belirtilmek suretiyle ihalenin iptal edildiği isteklilere hemen ilân edilerek duyurulur. Bu aşamaya kadar teklif vermiş olanlara ihalenin iptal edildiği ayrıca tebliğ edilir. İhalenin iptal edilmesi halinde, verilmiş olan bütün teklifler reddedilmiş sayılır ve bu teklifler açılmaksızın isteklilere iade edilir. İhalenin iptal edilmesi nedeniyle isteklilerce idareden herhangi bir hak talebinde bulunulamaz. İhalenin iptal edilmesi durumunda, iptal nedenleri gözden geçirilerek yeniden ihaleye çıkılabilir.
- c) Belli istekliler arasında ihale usulü başlıklı KİK 20. maddesine göre, belli istekliler arasında ihale usulünde ihaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az olması veya teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilir.
- Teklif veren istekli sayısının üçten az olması nedeniyle ihalenin iptal edilmesi durumunda, ihale dokümanı gözden geçirilerek varsa hatalar ve eksiklikler giderilmek suretiyle, ön yeterliği tespit edilen bütün istekliler tekrar davet edilerek ihale sonuçlandırılabilir. (Uygulama Yönetmelikleri; Yapım İşleri 65., Mal Alımı 63., Hizmet Alımı 64., Danışmanlık Hizmet Alımı 67. maddeler)
- d) Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali başlıklı KİK 39. maddesine göre, ihale komisyonu kararı üzerine idare, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbesttir. İhalenin iptal edilmesi halinde bu durum bütün isteklilere derhal bildirilir. İdare bütün tekliflerin reddedilmesi nedeniyle herhangi bir yükümlülük altına girmez. Ancak, idare isteklilerin talepte bulunması halinde, ihalenin iptal edilme gerekçelerini talep eden isteklilere bildirir.
- e) İhalenin karara bağlanması ve onaylanması başlıklı KİK 40. ve 41. maddelerine göre, ihale kararları ihale yetkilisince onaylanmadan önce idareler, ihale üzerinde kalan istekli ile varsa ekonomik açıdan en avantajlı

ikinci teklif sahibi isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığını teyit ettirerek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır. İki isteklinin de yasaklı çıkması durumunda ihale iptal edilir.

İhale kararının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere gerekçeleri belirtilmek suretiyle bildirim yapılır.

- f) Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu başlıklı KİK 44. maddesine göre, ihale üzerinde kalan istekli kesin teminatı vererek sözleşmeyi imzalamak zorundadır. Bu zorunluluklara uyulmadığı takdirde, protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın ihale üzerinde kalan isteklinin geçici teminatı gelir kaydedilir. Bu durumda idare, ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif fiyatının ihale yetkilisince uygun görülmesi kaydıyla, bu ihale katılımcısı ile de Kamu İhale Kanununda belirtilen esas ve usullere göre sözleşme imzalayabilir. Ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibinin de sözleşmeyi imzalamaması durumunda, bu teklif sahibinin de geçici teminatı gelir kaydedilerek ihale iptal edilir.

Ayrıca Türk Mevzuatında da PRAG'da olduğu gibi idari şartnamede; ihale saatinden önce ihalenin iptal edilmesinde (KİK 27/o) ve bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptal edilmesinde (KİK 27/p) idarenin serbest olduğunun belirtilmesi zorunludur.

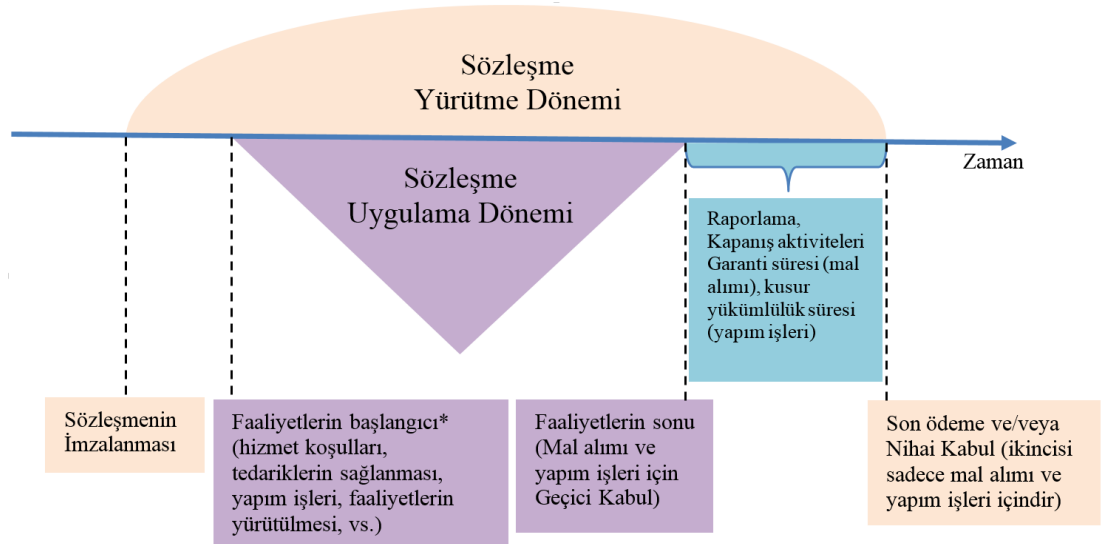
2.7 Sözleşmelerin Değiştirilmeleri

Sözleşmelerin imzalandıkları tarihten sonra proje uygulama sürecini etkileyen durumlarda değişiklik olması halinde, devam ettikleri süreçte değiştirilebilirler. PRAG'da (2.10) sözleşme değişikliklerinin, Sözleşmenin Genel Koşulları ile uyumlu olacak şekilde ve idari emir veya zeyilname vasıtasıyla resmi olarak yapılması gerektiği belirtilmiştir. Önemli değişiklikler, bir zeyilname vasıtasıyla yapılmalıdır. Zeyilname, sözleşmenin taraflarınca imzalanmalıdır. Adres değişikliği, banka hesabında değişiklik ve denetmen değişimleri yüklenicinin sözleşme makamına göndereceği basit bir yazılı bildirimle yapılabilir ancak bu sözleşme makamının yüklenicinin/yararlanıcının banka hesabı veya denetmen seçimine karşı çıkma hakkını etkilemez.

2.7.1 Genel ilkeler

PRAG sözleşmelerin yürütme sürecinin bitiminden sonra değiştirilemeyeceği kuralını getirmiştir. Sözleşme, sözleşmenin içeriğinde belirtilen koşulla göre idari emir veya zeyilname ile değiştirilebilir. İstisnai hallerde, değişiklik, yürütme döneminin sona ermemiş olması kaydıyla geçmişe dönük düzenlenebilir. Ancak zeyilnamenin usulünce imzalanması veya bir idari emrin yayınlanmasından sonra sözleşme makamının istemini kabul ettiği konusunda yükleniciden sadece teyit alınacaktır. Yüklenici zeyilnamenin veya idari emrin yayınlanmasından önce sunulan mallar ve hizmetler veya tahakkuk ettirilen her türlü masrafın finansal riskini üstlenir çünkü sözleşme makamı zeyilnameyi imzalamayı veya emri yayınlamayı reddetme hakkına sahiptir. Zeyilnamenin veya emrin yürürlüğe girmesiyle birlikte yüklenici masraflar, mallar veya hizmetler için ödeme isteyebilir.

Şekil 2-1 Sözleşme uygulama süreci (PRAG)

Sözleşmede herhangi bir değişiklik ihalenin karara bağlandığı zaman hâkim olan koşulları değiştiremez. İşin Tanımı, Teknik Şartnamede değişiklik gibi önemli değişiklikler bir zeyilname veya idari emir ile yapılamazlar.

Sözleşmede değişiklik yapılması için haklı sebepler olmalıdır. Sözleşme makamı sunulan sebepleri incelemeli ve yetersiz dayanağı olan veya hiç dayanağı olmayan talepleri reddetmelidir.

Sözleşme tutarlarındaki değişiklikler, sözleşmeyle bağlantılı finansal garantilerde değişiklikler yaratabilir.

Zeyilname veya idari emrin amacı başlangıçtaki sözleşmenin kapsadığı projenin gerekleri ile yakından bağlantılı olmalıdır.

Sözleşme değişiklikleri için talepler (sözleşme taraflarından biriden diğerine yapılan), sözleşmenin uygulama tarihinin sona ermesinden önce, her iki tarafça zeyilnamenin imzalanmasına zaman kalacak sürede yapılmalıdır.

Sözleşme değişikliğinin hali hazırda devam eden faaliyetleri uzattığı durumlarda, söz konusu işlemler pazarlık usulü olarak göz önünde bulundurulurlar.

Türk Mevzuatına göre de sözleşmenin değiştirilmesi mümkün olup, sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir: (KİSK 15. madde)

- a) İşin yapılma veya teslim yeri.
- b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.

2.7.2 Mal alımı sözleşmelerinin değiştirilmesi

PRAG'a göre (4.6) sözleşme makamı hiçbir koşulda, başlangıçtaki mal alımı sözleşmesinin bütçesini arttırmaz veya başlangıçtaki ihalede ve takip eden sözleşmede bulunmayan ekipmanın satın alınmasına olur veremez veya bunu düzenleyemez.

Bu kurala tek istisna, tedarikçi değişiminin sözleşme makamını farklı teknik özellikler taşıyan ekipman edinmek zorunda bırakabileceği ve dolayısıyla işletme veya bakımda uyumsuzluk veya orantısız teknik zorluklara yol açabileceği durumlarda, ilk tedarikçi tarafından olağan malların veya montajların kısmen değiştirilmesini ya da mevcut malların veya montajların uzatılmasını içeren ek teslimatlara ilişkindir. Ek teslimatlar için pazarlık usulü uygulanır ve bir zeyilname veya yeni sözleşme imzalanmalıdır.

Türk Mevzuatına göre de mal alımı sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

- a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,
- b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal alımı sözleşmelerinde % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. (KİSK 24. maddesi)

İşin bu şartlar dahilinde tamamlanamayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.

Kamu İhale Genel Tebliği 26/3. maddesine göre birden çok mal kaleminden oluşan mal alımlarında iş artışı ve iş eksilişinde aşağıdaki hususların esas alınması gerekmektedir:

- a) İş artışı veya iş eksilişinde temel kural her bir kaleme kalem tutarının %20'si oranına kadar iş eksilişi veya iş artışı yapılmasıdır.
- b) Alıma konu bazı mal kalemi veya kalemlerinde bu kalemlerin her birinin tutarının %20'sinden çok olmamak üzere iş eksilişi yapılmış olması ve sözleşme tutarının da aşılmaması şartıyla diğer mal kalemi veya kalemlerinde söz konusu kalem tutarının %20'sinden fazla iş artışı yapılabilir.

2.7.3 Yapım işleri sözleşmelerinin değiştirilmesi

PRAG'da (5.7) sözleşme içeriğinde değişiklik gerekmediği hallerde:

, Yapım işleri sözleşmesinde çoğunlukla ölçüme göre ödeme yapılır. Bu gibi sözleşmelerde, başlangıçtaki sözleşmenin fiyatı, tahmini miktarlarla saptığından metraj tablosunda belirtilen miktarlar da tahmini olmaktadır.Ödeme talebi

sunulduğunda, gözetmen ilgili öğeler için yapılan işlerin gerçek miktarını hesaplar ve birim fiyatları uygulayarak borçlu olunan meblağı onaylar.

Sadece, hesaplanmış gerçek miktarın fiyat tablosu veya metraj tablosunda belirtilen listeleri aşması sonucunda ilk sözleşme bedeline göre artış olması; sözleşmede değişiklik yapılması gerektiği anlamına gelmez, bu değişiklik için idari bir talimat veya zeyilname yapılması gerekmez.

Benzer şekilde, sözleşmenin fiyat revizyonu hükmü de aynı etkiyi yaratacaktır. Başlangıçtaki sözleşmede fiyat revizyon formülü üstünde sözleşme taraflarınca anlaşmaya varıldığından, başlangıçtaki sözleşme ile kıyaslayınca sözleşmenin artışlara izin verecek şekilde tekrar değiştirilmesine gerek yoktur.

Hiçbir şekilde, bir zeyilname veya idari emir, başlangıçtaki sözleşmenin tamamlanması için gerekli olmayan ek işler yaptırmak için kullanılamaz.

İdari Emir:

Yapım işleri sözleşmelerinde, inşaatın doğru tamamlanması ve/veya düzgün yürümesi için projenin bir kısmında gerekli olan değişikliği yapmak amacıyla gözetmenin idari emir düzenleme yetkisi bulunmaktadır. Bu gibi değişiklikler, eklemeler, çıkarmalar, yerine geçirmeler, kalite, miktar, biçim, özellik, tür, konum, boyut seviyesi veya hattında değişiklikler, belirlenmiş sıralama, metot veya işlerin yürütülmesinin zamanlamasındaki değişiklikleri içerebilir.

Yüklenici emredilen değişikliği yerine getirmekle yükümlüdür. Yüklenici emredilen işleri uygulama süresinin uzatılması ile ilgili kendi talebi hakkında karar çıkmasını beklemesi nedeniyle veya ek ödeme yapılması için geciktiremez.

Zeyilname:

İdari emir kapsamında olmayan sözleşme değişiklikleri, zeyilname ile yapılmalıdır. Bu bağlamda, başlangıçtaki sözleşmeye dâhil olmayan ancak öngörülemeyen durumlardan ötürü sözleşmede açıklanmış olan işlerin yürütülmesi için gereklilik arz eden ek işler için zeyilname hazırlanabilir.

İşlerin toplam değerinde bir artış veya azalmaya sebebiyet verecek değişiklik, başlangıçtaki sözleşme fiyatının %15'inden fazla artışa sebep olacak ise bu değişikliklerin bir zeyilname ile yapılması gerekmektedir.

Yapım işleri sözleşmesinin toplam süresi, işlerin uygulanması için geçen süreyi ve geçici ve kesin kabul arasındaki kusur bildirim süresini kapsar. Bu süre esnasında, uygulama süresi (süreleri) sözleşmenin süresi devam ederken idari emir ile veya sözleşme eki ile uzatılabilir. Ve hatta sözleşmede belirtilmiş olan uygulama süresi bittikten sonra da sözleşme eki ile uzatma mümkündür.

Yapım işi yüklenicisi inşaatı tamamlamakla, sözleşme makamı ise belgelendirilmiş işler için ödeme yapmakla yükümlüdür. Yüklenici işleri sözleşmede belirtilen süre içinde tamamlayamaz ise gecikme tazminatı ödenecek meblağdan mahsup edilebilir, bu durumda dahi bu yükümlülükler ve sözleşme geçerliliğini korur.

Türk Mevzuatına göre (KİSK 24. madde) yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

- a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,
- b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Bakanlar Kurulu bu oranı sözleşme bazında % 40 'a kadar artırmaya yetkilidir.

PRAG ile benzer olarak işin bu şartlar dahilinde tamamlanamayacağını anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.

Sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir.

2.7.4 Hizmet sözleşmelerinde uzmanların temini ve değiştirilmeleri

PRAG uzmanların temini ve değiştirilmesi konusunda sözleşmelerin değiştirilmesi usulünden farklı ve ayrıntılı düzenlemeler getirmiş, Türk Mevzuatı ise bu konuyu sözleşmenin değiştirilmesinden ayrı olarak düzenlememiştir. Bu nedenle bu bölümde konu ile ilgili PRAG'da (3.3.13) yer alan düzenlemeler incelenmiştir.

İhale prosedürü uzmanların teminini de içeriyorsa, yüklenicinin ihale teklifinde belirtilen uzmanları temin etmesi beklenir. Kilit olmayan uzmanların temini farklı şekillerde olabilir. Yüklenici tarafından temin edilecek kilit uzmanlar sözleşmede tanımlanmış ve isimleri yazılmış uzmanlar olmalıdır.

Bir şirket ve/veya önerilen uzmanlar, *kasten* ihale tekliflerinde önerdikleri ekibin tamamı ya da bir kısmının ihale dosyasında belirtilmiş olan işin başlangıç tarihinde uygun olmadıklarını gizlerlerse, komite, ihale katılımcısının ihale prosedüründen dışlanmasını tavsiye edebilir. Aynı zamanda, ihale katılımcısı veya yüklenicisi, idari ve finansal cezalara maruz kalabilir ve bu durum Avrupa Birliği tarafından finanse edilen diğer sözleşmelerden de dışlanmasına neden olabilir.

Ekibin bir üyesinin değiştirilmesi gereken durumlarda, yerine geçecek kişi en azından eşdeğer niteliklere ve deneyime sahip olmalıdır ve ücreti hiçbir şekilde yerine geçtiği uzmanınkinden fazla olmamalıdır. Yüklenicinin eşdeğer nitelikleri ve/veya deneyimi olan yeni birini temin etmesinin mümkün olmadığı durumlarda, sözleşme makamı, sözleşmenin uygulanmasının tehlikeye girdiğini düşünürse, sözleşmeyi feshedebilir veya durumun böyle olmadığına karar verirse, yerine geçecek kişiyi kabul edebilir ancak bu durumda, doğru seviyede bir hizmet bedelini yansıtacak şekilde kişinin ücretlerinin azaltılması için görüşmeler yapılmalıdır. Çalışanın değiştirilmesinden doğacak olan tüm ek masraflar ölüm veya sözleşme makamının

sözleşme gereği olmayan bir değişim talebi olduğu durumlar haricinde yükleniciye aittir. Bir uzmanın hemen değiştirilmediği ve yeni uzmanın görevlerini devralması için bir süre geçtiği durumda, sözleşme makamı yükleniciden yeni uzman gelene kadarki süre için geçici bir uzman atamasını veya boşluğu doldurmak üzere başka adımlar atmasını isteyebilir. Bu durumların herhangi birinde, sözleşme makamı uzmanın veya yerine geçecek olan kişinin mevcut olmadığı süre için bir ödeme yapmayacaktır.

2.8 Yasal Çözümler

PRAG'da (2.4.15) yasal çözümler için üçlü başvuru sistemi öngörülmüş olup, bunlar sözleşme makamına şikâyet, Avrupa Ombudsmanına şikâyet ve Yargısal Başvurudur. PRAG'a paralel olarak Kamu İhale Kanununda da ihalelere yönelik başvurular için üçlü başvuru sistemi öngörülmüş olup, bunlar idareye şikâyet, Kamu İhale Kurumu'na itirazın şikâyet ve yargısal incelemedir. PRAG'dan farklı olarak KİK'de yargısal incelemeden önce şikâyet ve itirazın şikâyet yolları sırasıyla tüketilmesi zorunlu idari başvuru yolları olarak düzenlenmiştir. PRAG'da ise sıra ve başvuru koşulu olmaksızın, yasal çözümlerde öngörülen yollardan herhangi birine başvurmak mümkündür.

Sözleşme makamına şikâyetler:

Başka çözümlere başvurma hakkı saklı kalmak koşuluyla bir aday, ihale katılımcısı veya başvuru sahibi bir seçimin veya ihale prosedürünün bir kısmında yapıldığı iddia edilen bir hata veya uygunsuzluktan dolayı veya prosedürün herhangi bir kötü idareden dolayı olumsuz etkilendiğine inandığı durumda, sözleşme makamına şikâyet dilekçesi verebilir.

Avrupa Komisyonu'nun sözleşme makamı olduğu durumda, şikâyetin incelenmeye değer olup olmadığına karar verecek, şikâyeti araştırıp inceleyecek ve 15 iş günü içinde karar verecek ilgiliye gönderilir. Alternatif olarak veya aday, ihale katılımcısı veya başvuru sahibinin verilen yanıtın memnun olmadığı durumda, ana merkezdeki ilgili coğrafi direktöre başvurulabilir.

Şikâyetçi, ihalenin nihai kararına katılmaması dışında başka bir sebep göstermeksizin ikinci bir değerlendirme elde etmeye çalışamaz.

Avrupa Ombudsmanına şikâyetler:

Diğer çözümler saklı kalmak kaydıyla Avrupa Birliği'nin tüm vatandaşları veya herhangi bir üye devlette yaşayan gerçek kişi veya kayıtlı ofisi bu devletlerden birinde bulunan tüzel kişiler Avrupa Birliği'nin kurumları tarafından gerçekleştirilecek yanlış idareden doğacak her türlü durum için Ombudsman'a başvurma hakkına sahiptir.

Yargısal Başvurular:

Bir aday, ihale katılımcısı veya başvuru sahibinin bir seçim veya ihale prosedürünün bir kısmında yapıldığı iddia edilen bir hata veya uygunsuzluktan dolayı olumsuz etkilendiğine inandığı durumda, yargısal başvuruda bulunabilir.

Avrupa Komisyonu'nun sözleşme makamı olmadığı durumlarda, işlem sözleşme makamının ulusal mevzuatı tarafından belirlenen koşullar ve son teslim tarihleri kapsamı uyarınca başlatılacaktır.

Hiçbir alt sözleşme, alt yüklenici ile sözleşme makamı arasında sözleşmeye dayalı ilişkiler kuramaz. Sözleşme makamı, yüklenicinin alt yüklenici ile olan sözleşmesine uymamasından doğacak sorunlardan sorumlu tutulamaz. Söz konusu sözleşmenin uygulaması ile ilgili anlaşmazlıkların olması durumunda, alt yüklenicinin başvurduğu hukuki yargılamalarda, muhatap yüklenici olur. Aynı durum, hizmet sözleşmeleri altında çalışan uzmanlar için de geçerlidir.

Kamu İhale Kanunu 54. maddesine göre; ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya faaliyetler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, Kamu İhale Kanununda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabilirler.

Şikayet ve itirazın şikayet başvuruları, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu idari başvuru yollarıdır. Aynı kişi tarafından birden fazla ihaleye, birden fazla kişi tarafından ise aynı ihaleye tek dilekçe ile başvuruda bulunulamaz.

Başvuruların ihaleyi yapan idare veya Kamu İhale Kurumu dışındaki idari mercilere ya da yargı mercilerine yapılması ve başvuru dilekçelerinin bu merciler tarafından ilgisine göre idareye veya Kamu İhale Kurumuna gönderilmesi hâlinde, dilekçelerin idare veya Kamu İhale Kurumu kayıtlarına girdiği tarih, başvuru tarihi olarak kabul edilir.

Başvurular üzerine ihaleyi yapan idare veya Kamu İhale Kurumu tarafından gerekçeli olarak;

- a) İhale sürecinin devam etmesine engel oluşturacak ve düzeltici işlemle giderilemeyecek hukuka aykırılığın tespit edilmesi halinde ihalenin iptaline,
- b) İdare tarafından düzeltme yapılması yoluyla giderilebilecek ve ihale sürecinin kesintiye uğratılmasına gerek bulunmayan durumlarda, düzeltici işlem belirlenmesine,
- c) Başvurunun süre, usul ve şekil kurallarına uygun olmaması, usulüne uygun olarak sözleşme imzalanmış olması veya şikayete konu işlemlerde hukuka aykırılığın tespit edilememesi veya itirazın şikayet başvurusuna konu hususun Kamu İhale Kurumunun görev alanında bulunmaması hallerinde başvurunun reddine, karar verilir.

İdareye şikayet başvurusu (KİK 55. madde):

İdare, şikayet başvurusu üzerine gerekli incelemeyi yaparak on gün içinde gerekçeli bir karar alır. Alınan karar, şikayetçi ile diğer aday veya istekliler ile istekli olabileceklere karar tarihini izleyen 3 gün içinde bildirilir. İlan ile ihale veya ön yeterlik dokümanına yönelik başvurular dışında istekli olabileceklere bildirim yapılmaz.

Belirtilen süre içinde bir karar alınmaması durumunda başvuru sahibi tarafından karar verme süresinin bitimini, süresinde alınan kararın uygun bulunmaması durumunda ise başvuru sahibi dahil aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından idarece alınan kararın bildirimini izleyen on gün içinde Kamu İhale Kurumuna itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilir.

İdareye şikayet başvurusunda bulunulması halinde, başvuru üzerine alınan kararın son bildirim tarihini, süresi içerisinde bir karar alınmaması halinde ise bu sürenin bitimini izleyen tarihten itibaren on gün geçmeden ve itirazın şikayet başvurusunda bulunulmadığı hususuna ilişkin sorgulama yapılmadan veya itirazın şikayet başvurusunda bulunulması halinde ise Kamu İhale Kurumu tarafından nihai karar verilmeden sözleşme imzalanamaz.

Kamu İhale Kurumuna itirazın şikayet başvurusu (KİK 56. madde):

İdareye şikayet başvurusunda bulunan veya idarece alınan kararı uygun bulmayan aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından sözleşme imzalanmadan önce itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilir. İhalenin iptaline ilişkin işlem ve kararlardan, sadece şikayet ve itirazın şikayet üzerine alınanlar itirazın şikayete konu edilebilir ve bu kararlara karşı 5 gün içinde doğrudan Kamu İhale Kurumuna başvuruda bulunulabilir.

Kamu İhale Kurumu itirazın şikayet başvurularını başvuru sahibinin iddiaları ile idarenin şikayet üzerine aldığı kararda belirlenen hususlar ve itiraz edilen işlemler bakımından eşit muamele ilkesinin ihlal edilip edilmediği açılarından inceler. İdare tarafından şikayet veya itirazın şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazın şikayet başvuruları ise idarenin iptal gerekçeleriyle sınırlı incelenir.

Kamu İhale Kurulu tarafından gerekli görülen hallerde tarafların ve ilgililerin dinlenmesine karar verilir. Bu durumda, Kurul tarafından tespit edilen tarihte taraflar ve ilgililer dinlenir.

Kamu İhale Kurumu, itirazın şikayete ilişkin nihai kararını, incelenen ihaleye ilişkin gerekli bilgi ve belgeler ile ihale işlem dosyasının kayıtlara alındığı tarihi izleyen 20 gün içinde vermek zorundadır. Bu süre KİK 21. maddesinin (b) ve (c) bentlerine (doğal afet vb. ve savunma ve güvenlik hallerinde pazarlık usulü ile yapılan ihaleler) göre yapılan ihaleler ile şikayet ve itirazın şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazın şikayet başvurularında on iş günü olarak uygulanır.

Kamu İhale Kurulu tarafından verilen bütün kararlar, karar tarihini izleyen 5 iş günü içinde taraflara tebligata çıkarılır ve tebligata çıkarıldığı tarihi izleyen 5 gün içinde Kurumun internet sayfasında yayınlanır. Kararlara erişim ücrete tabi tutulamaz.

İdareler hukuki durumda değişiklik yaratan Kamu İhale Kurulu kararlarının gerektirdiği işlemleri ivedilikle yerine getirmek zorundadır.

Yargısal inceleme (KİK 57. madde):

Şikâyetler ile ilgili Kamu İhale Kurumu tarafından verilen nihai kararlar Türkiye Cumhuriyeti Mahkemelerinde dava konusu edilebilir ve bu davalar öncelikle görülür.

3 SÖZLEŞME TÜRLERİ

PRAG ve Türk Hukukunda hizmet, mal alımı ve yapım işleri sözleşmeleri öngörülmüştür. Ancak KİK, hizmeti tanımlarken danışmanlık hizmetini de hizmet kategorisine sokmuş ancak danışmanlık hizmetini ayrıca tanımlamıştır. Ayrıca KİK'e dayanılarak çıkarılan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nden ayrı olarak Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği de çıkarılmıştır. Hatta KİK'in 5. Bölümü "Danışmanlık Hizmet İhaleleri ile İlgili Özel Hükümler" içermektedir.

Sözleşmelere göre belirlenecek ihale usulleri bu tez çalışmasının 4. Bölümünde açıklanmıştır. Bu bölümde sadece sözleşme türlerinin tanımı ve kapsamı verilmektedir.

3.1 Hizmet Sözleşmeleri

PRAG (3) Hizmet sözleşmelerini; etüt veya teknik yardıma yönelik sözleşmelerinden saymaktadır. Hizmet sözleşmeleri bazen harici tecrübelerden faydalanmak için de kullanılmaktadır. Buna göre:

Etüt sözleşmeleri; projelerin tanımlama ve hazırlanma çalışmaları, fizibilite etütlerini, ekonomik ve pazar araştırmalarını, teknik çalışmaları, değerlendirmeleri ve denetimleri içeren, bir hizmet sunucusu ile sözleşme makamı arasındaki bir hizmet sözleşmesidir.

Teknik yardım sözleşmeleri; sözleşmede danışman rolünü üstlenen, proje yöneten veya denetleyen, uzman görüşü sunan bir hizmet sağlayıcının bulunduğu sözleşmelerdir.

KİK 4. maddesinde Hizmeti: Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetler olarak tanımlamıştır.

Danışmanı ise; Danışmanlık yapan, bilgi ve deneyimini idarenin yararı için kullanan, danışmanlığını yaptığı işin yüklenicileri ile hiçbir organik bağ içinde bulunmayan, idareden danışmanlık hizmeti karşılığı dışında hiçbir kazanç sağlamayan ve danışmanlık hizmetlerini veren hizmet sunucular olarak tanımlamıştır.

KİK, Hizmeti tanımlarken danışmanlık hizmetini de Hizmet kategorisine sokmuş ancak Danışmanlık Hizmetini ayrıca tanımlamıştır. Bu kanuna dayanılarak çıkarılan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nden ayrı olarak Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği de çıkarılmıştır.

PRAG etüt işleri ile teknik yardım işlerini ayrı ayrı tanımlamış olmasına rağmen ihale usulleri bakımından bir ayrıma gitmemiştir. Türk Mevzuatı ise PRAG'ın ayırımından farklı olarak hizmet işlerinden danışmanlık hizmet işini ayırmış ve ayrıca bu işleri için temel usulü belli istekliler arasında ihale usulü olarak öngörmüştür. PRAG'ın hizmet tanımı Türk Hukukundaki danışmanlık hizmeti tanımına denk gelmektedir. PRAG da bu hizmetlerin belli istekliler arasında ihale usulü (kısıtlı ihale usulü) ile ihale edilmesini öngörmüştür.

PRAG'a göre hizmet sözleşmelerinde iki farklı şekilde sözleşme bedeli belirlenebilir:

Götürü fiyat: Belirli çıktılar tanımlanır. Hizmet karşılığı belirli çıktıların teslimi temel alınarak ödeme yapılır. Ödemeler, sözleşme sonuçlanmadıysa kısmen veya tamamen geri çekilebilir. Kısmi ödemeler çıktının tamamlanan kısmına ve aşağıdaki koşullara göre belirlenmelidir:

- çıktı başına birçok bütçe kalemi belirlenir ancak bu zorunlu değildir
- hizmet sunucusuyla müzakere edilir

Ücrete dayalı: Çıktının tahmin edilemeyeceği veya belirli bir çıktıyı elde etmek için iş yükünün önceden belirlenmesinin mümkün olmadığı durumlarda kullanılmaktadır. Bu nedenle, fiilen çalışılan süreyi dikkate alarak ödeme yapmak bu tür hizmetlerde ekonomik olarak daha avantajlıdır.

Türk Mevzuatında birim fiyat; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kalemi için ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından teklif edilen ve idarece uygun görülerek sözleşmeye bağlanan ödemeye esas fiyat olarak, götürü bedel ise nitelik ve miktarı idarece belirlenen işin tamamı için ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından teklif edilen ve idarece uygun görülerek sözleşmeye bağlanan ödemeye esas toplam bedel olarak tanımlanmıştır. (KİK 4. madde)

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Ek-7 Hizmet Alımlarına Ait Tip Sözleşmesine göre Hizmet alımlarında, ihale konusu hizmetin işçiliğe dayalı hizmet alımı olması durumunda birim fiyat üzerinden, diğer hizmet alımlarında işin niteliğine göre idare tarafından belirlenecek yöntemle (birim fiyat veya götürü bedel üzerinden) ihale edilmelidir.

PRAG ve Türk Hukuku her ne kadar farklı isimlendirmeler yapmış iseler de hizmet alımlarına ilişkin ödeme türleri ile bunların özelliklerine göre seçilebilecek ödeme türleri paralellik göstermektedir. Bahsi geçen isim farklılığının sebebi KİK’da belirtilen hizmet tanımının birçok işi barındırması, AB dış faaliyetlerindeki hizmet işlerinin ise daha sınırlı olmasıdır.

3.2 Mal Alımı Sözleşmeleri

PRAG’da (4) Mal Alımı Sözleşmeleri; ürünlerin satın alınmasını, uzun dönem kiralanmasını (leasing), kiralanmasını veya taksitle satın alınmasını (satın alma seçenekli veya seçeneksiz) kapsar.

KİK 4. maddesinde mal, satın alınan her türlü ihtiyaç maddeleri ile taşınır ve taşınmaz mal ve hakları olarak ifade edilmektedir. Türk Mevzuatında Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, KİK’e dayanılarak mal alımı ihalelerinde uygulayacakları usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır. (Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 1. madde)

3.3 Yapım İşleri Sözleşmeleri

PRAG’a (5) göre Yapım işleri sözleşmeleri inşaatın veya Avrupa Parlamentosu'nun ve Konsey'in 2004/18/AT Direktifi'nin Ek I'inde bahsi geçen

faaliyetlerden biri ile ilgili bir işin veya ne yolla olursa olsun bir inşaatın gerçekleşmesinin sözleşme makamınca belirtilen gereksinimlere göre uygulamasını veya hem uygulamasını hem de tasarımını kapsar. "Yapım işi" ekonomik veya teknik işlevi yerine getirmek için yeterli olan, bir bütün olarak alınan yapı veya inşaat mühendisliği çıktısı anlamına gelir.

KİK 4. maddesine göre Yapım; Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini ifade eder.

4 İHALE USULLERİ

PRAG’da uygulanabilir standart ihale prosedürleri; hizmet alımı, mal alımı ve yapım işleri şeklinde sınıflandırılmıştır. Eşik değerler, sözleşmeye ilişkin en yüksek bütçeleri temel almaktadır. Sözleşmelerin parçalara bölüdüğü durumlarda, her bir parçanın değeri genel eşik hesaplanırken dikkate alınır. Projeler, ihale eşiklerinin altında kalmak amacıyla yapay biçimde bölünmemelidir.

Türk Hukukunda da mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri ihalelerinde açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü öngörülmüştür. (KİK 18. madde)

Açık ihale usulü, bütün isteklilerin teklif verebildiği usuldür. (KİK 19. madde) Belli istekliler arasında ihale usulü, yapılacak ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idarece davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usuldür. (KİK 20. madde) Pazarlık usulü ise, PRAG ile benzer şekilde, aşağıda ayrıntılı olarak incelenecek belirli hallerde kullanılan istisnai ihale usulüdür.

PRAG ile paralel olarak KİK 5. maddesine göre de “Eşik değerinin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez” ilkesi geçerlidir.

Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de PRAG ve KİK’de sözleşme türü ve yaklaşık maliyete göre belirlenen ihale prosedürleri gösterilmiştir.

Tablo 4.1 PRAG’da sözleşme türleri ve yaklaşık maliyete göre ihale prosedürleri

HİZMET SÖZLEŞMELERİ	MAL ALIMI SÖZLEŞMELERİ	YAPIM İŞİ SÖZLEŞMELERİ
<p>≥ 300.000 Avro</p> <p>Uluslararası kısıtlı ihale prosedürü</p>	<p>≥ 300.000 Avro</p> <p>Uluslararası açık ihale prosedürü</p>	<p>≥ 5.000.000 Avro</p> <p>Uluslararası açık ihale prosedürü veya Uluslararası kısıtlı ihale prosedürü</p>
<p>< 300.000 Avro ama > 20.000 Avro</p> <p>Çerçeve sözleşmeleri veya Rekabetçi pazarlık usulü</p>	<p>< 300.000 Avro ama ≥ 100.000 Avro</p> <p>Yerel açık ihale prosedürü veya Çerçeve sözleşme</p>	<p>< 5.000.000 Avro ama ≥ 300.000 Avro</p> <p>Yerel açık ihale prosedürü</p>
	<p>< 100.000 Avro ama > 20.000 Avro</p> <p>Rekabetçi pazarlık usulü veya Çerçeve sözleşme</p>	<p>< 300.000 Avro ama > 20.000 Avro</p> <p>Rekabetçi pazarlık usulü</p>
<p>≤ 20.000 Avro</p> <p>Doğrudan Temin</p> <p>Hizmet ve mal alımı sözleşmeleri için, harcamanın ≤ 2. 500 Avro olması halinde teklifin kabulünden önce fatura karşılığında ödeme yapılabilir</p>		

Tablo 4.2 KİK’de sözleşme türleri ve yaklaşık maliyete göre ihale prosedürleri

HİZMET SÖZLEŞMELERİ	MAL ALIMI SÖZLEŞMELERİ	YAPIM İŞİ SÖZLEŞMELERİ
<p>≥ 157.923 TL (51.260 Avro)</p> <p><u>Açık İhale</u></p> <p>veya</p> <p><i>İşin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi halinde</i> <u>Belli İstekliler Arasında</u></p> <p>*Danışmanlık Hizmet Alımı: Belli İstekliler Arasında</p>	<p>≥ 157.923 TL (51.260 Avro)</p> <p><u>Açık İhale</u></p> <p>veya</p> <p><i>İşin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi halinde</i> <u>Belli İstekliler Arasında</u></p>	<p>≥ 157.923 TL (51.260 Avro)</p> <p><u>Açık İhale</u></p> <p>veya</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>İşin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi halinde</i> ya da • <i>Yaklaşık maliyeti eşik değerinin yarısını (> 15.922.351 TL (5.168.252 Avro)) aşan ihalelerde</i> <u>Belli İstekliler Arasında</u>
<p>< 157.923 TL (51.260 Avro) ancak > 47.373 TL (15.377 Avro) Büyükşehir sınırları içinde < 157.923 TL (51.260 Avro) ancak > 15.783 TL (5.123 Avro) Büyükşehir sınırları dışında</p> <p><u>Pazarlık Usulü</u></p>		
<p>≤ 47.373 TL (15.377 Avro) Büyükşehir sınırları içinde ≤ 15.783 TL (5.123 Avro) Büyükşehir sınırları dışında</p> <p><u>Doğrudan Temin</u></p>		

Tablo 4.2’de belirtilen meblağlar Kamu İhale Kurumunun 2014/1 sayılı Tebliği ile 30/01/2014 tarihli ve 28898 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olup 01.02.2014 – 31.01.2015 dönemini kapsamaktadır. Bu değerler 01.02.2014 tarihi dikkate alınarak karşılaştırma yapılması amacıyla Avrupa Birliği resmi yayın organında⁴ yer alan para birimi dönüştürücüsü ile TL’den Avroya çevrilmiş ve parantez içerisinde yanlarına yazılmıştır.

Türk Mevzuatına göre açık ihale usulü temel usul olmakla birlikte, yapım, hizmet ve mal alımı ihalelerinden, işin özelliğinin;

- sadece uzmanlık
- sadece ileri teknoloji
- uzmanlık ve ileri teknoloji gerektirmesi durumunda,

⁴ http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/inforeuro/inforeuro_en.cfm

yaklaşık maliyetin önemi yoktur. Belli İstekliler Arasında İhale Usulü kullanılabilir. Mevzuat hükmüne göre; işin özelliğinin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanamadığı işlerin ihalesi için bu usul öngörülmüştür. Bahsi geçen mevzuat hükümlerine göre, yukarıda açıklanan zorunlu haller dışında temel usul olarak, açık ihale usulünün uygulanması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

PRAG'da düzenlenen Kısıtlı ihale usulü Türk Mevzuatında öngörülen Belli istekliler arasında ihale usulüne denk gelmektedir. PRAG'da Hizmet sözleşmeleri için Türk Mevzuatının tersine Açık ihale usulünün uygulanması öngörülmemiştir. Türk Mevzuatında Hizmet sözleşmeleri için yaklaşık maliyete göre tüm ihale usulleri uygulanabilmekte iken Danışmanlık Hizmet Alımı ihalelerinde ise sadece Belli istekliler arasında (Kısıtlı) ihale usulünün kullanılması öngörülmüştür. (KİK 48. madde)

4.1 Açık Usul

PRAG'a göre "Açık" ihale çağrılarında tüm ekonomik işletmeler teklif sunabilir. İhaleye girmek istediğinde olan tüm gerçek ve tüzel kişiler ihale dosyasını, sözleşme duyurusundaki prosedürlere uygun olarak almayı talep edebilirler. İhale teklifleri incelenir, ihale katılımcılarının finansal, ekonomik, teknik ve mesleki yeterlikleri bir seçime ulaşmak için kontrol edilir, teklif verenler karşılaştırılır ve başarılı ihale katılımcısı belirlenir. İhale sırasında istekli ile hiçbir konuda pazarlık yapılmaz. Sadece isteklilerden yazılı olarak açıklama yapılması istenebilir.

KİK 19. maddesine göre de; açık ihale usulü, bütün isteklilerin teklif verebildiği usuldür.

Açık ihale usulü tanımıyla, tekliflerin açık olması değil, ihalenin herkese açık olması ifade edilmektedir. Kamu İhale Kanununda ve ihale şartnamesinde yazılı genel şartları taşıyan herkes, bu ihaleye katılabilecektir. İhaleye, istenilen başvuru niteliklerine sahip olan ve usulüne uygun olarak teklif veren adaylar arasından, yeterlilik değerlendirme kriterlerine göre, en avantajlı teklif veren yüklenici saptanarak ihale süreci tamamlanır.

4.1.1 İlan

PRAG rekabetçi ihaleye en yüksek katılımı sağlamak ve gereken şeffaflığı garanti altına almak amacıyla ön bilgilendirme ilanı ve sözleşme duyurusu yayımlanmasını zorunlu tutmuştur.

Türk Mevzuatında da bütün isteklilerle tekliflerini hazırlayabilmeleri için yeterli süre tanımak suretiyle en az bir defa ilan yayımlanması düzenlenmiştir. (KİK 13. madde)

4.1.1.1 Ön bilgilendirme ilanı

PRAG'da planlanan ihale prosedürünün belirli özelliklerini ortaya koyan ön bilgilendirme ilanı, istisnai durumlar haricinde, ihale ilanının yayımlanmasından en az 30 gün önce yayımlanmalıdır.

Ön bilgilendirme ilanı, söz konusu sözleşmelerin konu, içerik ve değeri hakkında kısa bir bilgi vermelidir. Bunların tahmini olduğu göz önünde bulundurularak, ön bilgilendirme ilanın yayınlanmış olması sözleşme makamı için bağlayıcı değildir ve hizmet sağlayıcılarının bu aşamada başvuru formlarını sunmaları beklenmez.

Türk Mevzuatında da “ön ilan” prosedürü (KİK 13. madde ve Uygulama Yönetmelikleri) öngörülmüş olmakla birlikte PRAG'dan farklı olarak bu prosedür zorunlu değildir. Prosedürün amacı PRAG ile paralel olup idareye ihale yapma yükümlülüğü getirmemektedir. Bir ön ilana bağlı olarak sadece bir ihale gerçekleştirilebilir.

Türk Mevzuatında bahsi geçen prosedürü ihtiyari olarak düzenlenmesi nedeni ile PRAG'da belirlenen en az 30 günlük yayım süresi gibi bir zorunlu süre öngörülmemiştir. Ancak Ön ilana dayanılarak açık ihalelerde ilan, belli istekliler arasında ihalelerde ise davet mektubu gönderilmesi için öngörülen 40 günlük zorunlu sürelerde indirim gitmek isteyen idarelerin; süre indiriminden yararlanabilmeleri için;

- a) İhale veya ön yeterlik ilanının ön ilan tarihinden itibaren en az 40 gün sonra yapılması,
- b) İhalenin açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usullerinden biriyle gerçekleştirilmesi zorunludur.

4.1.1.2 Sözleşme ilanı

PRAG'da ön bilgilendirme ilanının yayınlanmasından asgari 30 gün sonra Avrupa Birliği'nin resmi yayın organı olan EuropeAid web sitesinde sözleşme ilanı yayımlanması öngörülmüştür.

Sözleşme makamı, kendi inisiyatifi ile veya bir ihale katılımcısının talebine yanıt olarak, sözleşme duyurusundaki bilgiyi düzeltmesi gerekirse, değişiklikleri içeren bir düzeltme ilanı yayımlamalıdır. Bu durumda ihalelerin sunulması için son tarih, ihale katılımcılarının değişiklikleri göz önünde bulundurabilmeleri amacıyla uzatılabilir.

Türk Hukukunda ilan süreleri⁵ yaklaşık maliyete göre belirlenmektedir. KİK 13. maddesine göre, bütün isteklilere tekliflerini hazırlayabilmeleri için yeterli süre tanımak suretiyle en az birer defa yayımlanmak suretiyle ilân edilerek ihaleler duyurulur.

PRAG'a göre sözleşme ilanında bulunması gereken bilgiler, yanlarında KİK 24. maddede belirtilen ihale ilanında bulunması zorunlu hususlarla karşılaştırılarak Tablo 4.3'de verilmiştir. Ancak KİK 24/c maddesinde ihale ilanında bulunması zorunlu hususlar arasında sayılan "Mal alımı ihalelerinde teslim yeri, hizmet alımı ve yapım ihalelerinde ise işin yapılacağı yer" bilgisi PRAG'da sözleşme ilanı standart formunda yer almamakla birlikte söz konusu bilgi ihale dosyasında belirtilmektedir.

---

⁵ KİK 13. maddesinde belirtilen ilan süreleri Ek-2'de tablo halinde verilmiştir.

Tablo 4.3 PRAG ve Türk Mevzuatında sözleşme ilanında bulunması gereken bilgilerin karşılaştırılması

PRAG	Türk Mevzuatı
Askı hükmü (bulunuyorsa)	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Yayın referans numarası	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Prosedür	Uygulanacak ihale usulü
Program başlığı	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Finansman	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Sözleşme makamı	İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası
Sözleşmenin tanımı	İhalenin adı, niteliği, türü, miktarı
Kısımların numarası ve başlığı	
Uygunluk ve menşei kuralları	İhalenin sadece yerli isteklilere açık olup olmadığı ve yerli istekliler lehine fiyat avantajı uygulanıp uygulanmayacağı
Dışlama sebepleri	İhaleye katılabilme şartları ve istenilen belgelerin neler olduğu.
Teklif sayısı	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Geçici teminat	Teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, isteklilerce belirlenecek tutarda geçici teminat verileceği
Kesin teminat	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Bilgilendirme toplantısı ve / veya saha ziyareti	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Teklif geçerliliği	Tekliflerin geçerlilik süresi
Görevlerin (proje) uygulanma dönemi	İhale konusu işe başlama ve işi bitirme tarihi
Seçim kriterleri	Yeterlik değerlendirmesinde uygulanacak kriterler
Değerlendirme kriterleri	
İhale dosyasının temini	İhale dokümanının nerede görülebileceği ve hangi bedelle alınacağı
Tekliflerin teslim edilmesi için son tarih	Tekliflerin ihale saatine kadar nereye verileceği
Tekliflerin açılış oturumu	İhalenin nerede, hangi tarih ve saatte yapılacağı
Prosedürün dili	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.
Yasal dayanak	KİK 24. maddesinde sayılmamıştır.

4.1.2 İhale dosyasının içeriği

PRAG'da ihale dosyası içerisinde; ihale katılımcılarına talimatlara, taslak sözleşmeye, ekleriyle birlikte özel koşullara, teklif sunum formuna ve diğer bilgi ve belgelere, yer verilir. Ayrıca Yapım işi ihalelerinde, ihale dosyasında bu belgelere ek

olarak; teknik şartname, finansal teklif modeli, tasarım belgeleri ve çizimler yer almaktadır.

Türk Mevzuatında da benzer şekilde ihale dokümanında; isteklilere talimatları da içeren idari şartnameler ile yaptırılacak işin projesini de kapsayan teknik şartnameler, sözleşme tasarısı ve gerekli diğer belge ve bilgiler bulunur. (KİK 27. madde)

4.1.3 Prosedür esnasında ek bilgi

PRAG'da ihale dosyası prosedür esnasında ihale katılımcılarının açıklama talebi veya ek bilgi talebinde bulunmalarına gerek bırakmayacak şekilde net olması gerekliliği vurgulanmıştır. Ancak sözleşme makamı, kendiliğinden veya bir ihale katılımcısının talebine yanıt olarak, ihale dosyasında açıklama yapar ya da ek bilgi verirse, bunlar tüm diğer ihale katılımcılarının görebileceği şekilde EuropeAid web sitesinde yayımlanmalıdır.

PRAG'a göre ihale katılımcıları sorularını, yazılı olarak, ihale tekliflerinin sunulacağı son tarihten en geç 21 gün öncesine kadar verebilirler. Sözleşme makamı ihale tekliflerinin sunulacağı son tarihten en geç 11 gün öncesine kadar tüm ihale katılımcılarının sorularına yanıt vermelidir. Sözleşme makamı yayımlanan bu dokümanlarda ihalenin değerlendirilmesi hakkında önceden görüş sunma niteliğinde bilgi vermemelidir.

Sorular nedeniyle sözleşme duyurusunda değişikliklerin oluşması halinde, sözleşme ilanı ile aynı prosedürle düzeltme ilanı yayımlanmalıdır. İhale tekliflerinin sunulması için son tarih bu gibi değişikliklerin dikkate alınabilmesi için uzatılabilir.

İhalenin teknik içeriğinin karmaşık olması halinde, sözleşme makamı bilgilendirme toplantısı ve/veya saha ziyareti düzenleyebilir. Bu toplantı ihale dosyasında duyurulmalı ve son teslim tarihten en geç 21 gün öncesine kadar gerçekleştirilmelidir. Bu toplantılara katılım maliyeti ihale katılımcıları tarafından karşılanmalıdır. İhale süresince, şeffaflık ilkesi ve ihale katılımcılarına eşit muamele göz önünde bulundurularak, firmaların bireysel ziyaretleri, sözleşme makamı tarafından organize edilemez.

Türk Mevzuatında da benzer şekilde; ilân yapıldıktan sonra ihale dokümanında değişiklik yapılmaması esastır. Ancak, ilân yapıldıktan sonra, tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hatalar veya eksikliklerin idarece tespit edilmesi veya isteklilerce yazılı olarak bildirilmesi halinde, ihale dokümanında değişiklikler yapılabilir. Yapılan bu değişikliklere ilişkin ihale dokümanının bağlayıcı bir parçası olan zeyilname, son teklif verme gününden en az 10 gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ihale dokümanı alanların tamamına gönderilir. Zeyilname ile yapılan değişiklikler nedeniyle tekliflerin hazırlanabilmesi için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde, ihale tarihi bir defaya mahsus olmak üzere en fazla 20 gün zeyilname ile ertelenebilir. Zeyilname düzenlenmesi halinde, teklifini bu düzenlemeden önce vermiş olan isteklilere tekliflerini geri çekerek, yeniden teklif verme imkanı sağlanır.

Ayrıca, istekliler tekliflerini hazırlarken ihale dokümanında açıklanmasına ihtiyaç duyulan hususlarla ilgili olarak son teklif verme gününden 20 gün öncesine kadar yazılı olarak açıklama talep edebilir. Bu talebin idarece uygun görülmesi halinde yapılacak açıklama, bu tarihe kadar ihale dokümanı alan bütün isteklilere son teklif verme gününden 10 gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ve açıklama talebinde bulunan istekli belirtilmeksizin yazılı olarak gönderilir.(KİK 29. madde)

Açıklama veya zeyilname PRAG'da ilan yolu ile bildirilmekteyken, Türk Hukukunda, bu tarihe kadar doküman alanların tamamına gönderilir veya imza karşılığı elden tebliğ edilir. İdarenin bu yazılı açıklaması veya zeyilname, ihale veya son başvuru tarihinden en az 10 gün önce tüm istekli olabilecekler, isteklilerin bilgi sahibi olmalarını sağlayacak şekilde yapılır. Açıklamada, sorular ve idarenin ayrıntılı cevapları yer alır; ancak açıklama talebinde bulunanın kimliği belirtilmez.

4.1.4 Tekliflerin sunulması için teslim tarihi

PRAG'a göre ihale teklifleri sözleşme makamının adresine ihale dosyasında verilmiş olan tarih ve saati geçirmeden erişmelidir. Tekliflerin sunumu için belirlenen süre, ihale tekliflerinin kalitesini garanti edecek ve böylelikle gerçekten rekabetçi ihaleye izin verecek uzunlukta olmalıdır. PRAG, sürenin kısa olmasının, ihale

katılımcılarının ihaleye girmelerini engellediği veya eksik veya kötü hazırlanmış teklifler sunmalarına neden olduğunu belirtmektedir. Sözleşme duyurusunun yayımlanması ile ihale tekliflerinin alınması için son teslim tarihi arasındaki asgari süre Mal alımı ihalelerinde 60 (100.000 ve 300.000 Avro arasındaki yerel açık sözleşmeler için 30), Yapım işi ihalelerinde ise 90 (300.000 ve 5.000.000 Avro arasındaki yerel açık sözleşmeler için 60) gündür. Ancak, istisnai durumlarda, Avrupa Komisyonu'ndan önceden alınacak onay ile daha kısa bir teslim tarihine izin verilebilir.

Teklifler için son teslim tarihinin sözleşme makamının ülkesinde bir iş gününe denk gelmesini ve eğer mümkünse ihale teklifi açma oturumu ile birleştirilmesini önermiştir. PRAG'da tavsiye edilen bu usul Türk Hukukunda yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur. KİK 30. maddesine göre teklifler ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar sıra numaralı alındılar karşılığında idareye verilir. (KİK 30. madde) Türk Mevzuatında tekliflerin açılma oturumuna ilişkin teklif sunulması için ihale tarihinin belirlenmesinde kullanılan ve KİK 13. maddesinde öngörülen ilan sürelerinden⁶ ayrı bir tarih öngörülmemiştir. Ayrıca Türk Mevzuatında belirlenen ilan süreleri PRAG'da belirlenen sürelerden kısadır.

4.1.5 İhale tekliflerinin sunulması

PRAG'a göre teknik ve finansal teklifler mühürlü tek bir zarf içine konulmalı ve bu zarf da bir paket içine veya başa bir zarfın içine konulmalıdır. İhale teklifi, ihale katılımcılarına talimatlar ile uyumlu olarak gönderilmelidir.

Türk Mevzuatına göre, teklif mektubu ve geçici teminat da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgeler bir zarfa konulur. (KİK 30. madde)

---

⁶ KİK 13. maddesinde belirtilen ilan süreleri Ek-2'de tablo halinde verilmiştir.

4.1.6 Değerlendirme sürecindeki aşamalar

4.1.6.1 Teklif dosyalarının alınması ve kaydı

PRAG'da ihale teklifleri alınırken, sözleşme makamı alındıkları tarihi ve saati belirterek kaydetmeli ve elden teslim edilenler için bir alındı belgesi düzenlemelidir. İhale tekliflerini içeren zarflar mühürlü kalmalı ve açılacakları zamana kadar güvenli bir yerde saklanmalıdırlar. İhale tekliflerinin dış zarfları, ihale tekliflerinin sunulmasının son tarihinden önce veya sonra sunulduklarına bakılmaksızın alınma sırasına göre numaralandırılmalıdır.

Türk Mevzuatına göre teklifler ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar sıra numaralı alındılar karşılığında idareye verilir. PRAG'dan farklı olarak bu saatten sonra verilen teklifler kabul edilmez ve açılmaksızın iade edilir. Teklifler iadeli taahhütlü olarak da gönderilebilir. Posta ile gönderilecek tekliflerin ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye ulaşması şarttır. Postadaki gecikme nedeniyle işleme konulmayacak olan tekliflerin alınış zamanı bir tutanakla tespit edilir. (KİK 30/3. madde)

4.1.6.2 Hazırlık toplantısı

PRAG'a göre değerlendirme komitesinin ilk toplantısı ihale tekliflerinin açılma oturumundan önce yapılmalıdır. İhale dosyası değerlendirme komitesinin üyelerine önceden dağıtılmış olmalıdır. Başkan ihalenin amacını, değerlendirme komitesi tarafından izlenecek olan prosedürleri, ihale dosyasında belirtilmiş olan değerlendirme çizelgesini, seçme ve karar kriterlerini açıklar. KİK'da bu konuya özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

4.1.6.3 Tekliflerin açılması

İhale teklifi açma oturumunun amacı, ihale tekliflerinin eksiksiz olduğunun, zorunlu ihale garantisinin temin edildiğinin ve ihale tekliflerinin genel olarak düzende olduğunun kontrol edilmesidir.

PRAG'da ihale teklifi açma oturumu resmi, halka açık bir süreç olarak belirlenmiştir. Değerlendirme komitesi ihale tekliflerini, ihale dosyasında belirtilmiş

olan tarih ve saatte, halk önünde açar. Halka açık olmasına rağmen, ihale teklifi açma oturumuna katılım sözleşme için ihale teklifinde bulunan şirketlerin temsilcileri ile sınırlıdır.

Teslim tarihinden sonra gelmiş olan ihale tekliflerinin içindeki geçici teminat mektupları ihale katılımcılarına, ihale teklifi açılış oturumundan sonra geri gönderilmelidir.

Türk Mevzuatına göre ihale komisyonunca ihale dokümanında belirtilen saatte kaç teklif verilmiş olduğu bir tutanakla tespit edilerek, hazır bulunanlara duyurulur ve hemen ihaleye başlanır. İhale komisyonu teklif zarflarını alınış sırasına göre inceler. Tekliflerin hazırlanması ve sunulmasına uygun olmayan zarflar bir tutanak ile belirlenerek değerlendirmeye alınmaz. Zarflar isteklilerle birlikte hazır bulunanlar önünde alınış sırasına göre açılır.

İsteklilerin belgelerinin eksik olup olmadığı ve teklif mektubu ile geçici teminatlarının usulüne uygun olup olmadığı kontrol edilir. Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan istekliler tutanakla tespit edilir. İstekliler ile teklif fiyatları ve yaklaşık maliyet tutarı açıklanır. Bu işlemlere ilişkin hazırlanan tutanak ihale komisyonunca imzalanır. Bu aşamada; hiçbir teklifin reddine veya kabulüne karar verilmez, teklifi oluşturan belgeler düzeltilemez ve tamamlanamaz. Teklifler ihale komisyonunca hemen değerlendirilmek üzere oturum kapatılır. (KİK 36. madde)

4.1.6.4 Teknik tekliflerin değerlendirilmesi

Teknik tekliflerin değerlendirilmesi ile ilgili PRAG ve KİK'daki düzenlemeler paralel olduğundan bu bölüm PRAG'daki düzenlemeler üzerinden incelenmiştir.

Değerlendirme Komisyonunun ihale dosyasında yayımlanmış olan idari uyumluluk çizelgesini ve değerlendirme çizelgesini kullanması zorunludur.

Teknik değerlendirme esnasında, değerlendirme komitesi ihale tekliflerinin ihale dosyasında belirtilmiş olan gereksinimleri karşılayıp karşılamadığına bakar. Bu inceleme, teknik şartnamede ekli olan hizmet bileşenlerini de içerir. Sonuçlar, ihale

dosyasında belirtilmiş olan tüm öğeler için bir Evet/Hayır çizelgesine kaydedilir. Herhangi bir puanlama metodu kullanılmamalıdır. İhale kısımlara ayrıldıysa, değerlendirme her bir kısım için ayrı ayrı yürütülmelidir.

Değerlendirme komitesinin oy hakkı bulunan üyelerinin oluru ile başkan teklifleri açıklığa kavuşması gereken ihale katılımcıları ile cevap için uygun bir süre tanıyarak yazılı olarak irtibata geçebilir.

İdari uyumluluk

İhale tekliflerinin ayrıntılı değerlendirmesine başlamadan evvel, sözleşme makamı bunların ihale dosyasındaki zorunlu gereksinimler (idari uyumluluk çizelgesi) ile uyumlu olup olmadığını kontrol eder.

İhale teklifi ihale dosyasındaki tüm koşullara, prosedürlere ve şartnamelere onlardan büyük ölçüde ayrılmadan veya kısıtlamalar⁷ getirmeden uyum gösteriyorsa, uyumlu olduğuna hükmedilir.

Her teklifin ihale dosyası ile uyumu özellikle aşağıdakilerle değerlendirilir:

- belgelerin eksiksiz olması
- ihale dosyasınca gerekli dilin kullanılması

Konsorsiyumlar için:

- oluşumunun ve lider firmanın atanması ile ilgili evrakın tüm konsorsiyum üyeleri tarafından imzalanmış olması.

Görevleri alt yükleniciye vermeyi planlayan ihale katılımcıları, (ihale dosyasınca izin veriliyorsa) ihale dosyasında belirtilmiş sınırdan, alt yükleniciye verilmesi planlanan işin içeriğini ve kapsamını bildirir bir beyan eklemiş olmalıdır.

---

⁷ Büyük farklar veya kısıtlamalardan; sözleşmenin kapsamını, kalitesini veya performansını etkileyenler, ihale dosyasındaki koşullardan ciddi ölçüde ayrılanlar, sözleşme makamının haklarını kısıtlayan veya ihale katılımcısının sözleşmedeki yükümlülüğünü kısıtlayan ve ihale teklifleri uyumlu olan ihale katılımcıları ile rekabeti bozan unsurlar anlaşılmalıdır.

Her ihale teklifinin idari uyumluluğu Değerlendirme Raporuna kaydedilmelidir.

Teknik uyumluluk

İdari uyumluluk kontrolünden sonra ihale tekliflerinin ayrıntılı teknik değerlendirmesine geçilir. Uygulanacak olan kriterler ihale dosyasında belirtilenlerdir ve bunlara uygun olarak ihale dosyasına ekli olan değerlendirme izelgesi kullanılmalıdır. Hiçbir koşul altında, komite veya üyeleri ihale dosyasında ihale katılımcılarına bildirilmiş olan değerlendirme çizelgesini değiştiremezler.

Bu değerlendirmenin amacı yarışan ihale tekliflerinin seçim kriterlerini ve asgari teknik gereksinimleri karşılayıp karşılamadığını belirlemektir.

Tüm tekliflerde, tedarik edilecek ürünler ile sabit yapım işleri için satın alınan ürünlerin ve kullanılacak materyallerin Bölüm 2.2.1’de konusu geçen gereksinimleri karşılaması gerekmektedir. Menşee kuralını karşılayamayan ihale teklifleri reddedilmelidir. Mal alımı ihalelerinde; ürünlerin menşee hakkında şüphede doğması durumunda, ek bilgi talep edilmelidir.

Değerlendirme komitesi, bu aşamada, teknik tekliflerde belirtilmiş olan alt yüklenicilerin milliyetlerinin Bölüm 2.2.1’deki milliyet kuralına uyup uymadığını da kontrol etmelidir.

İhale tekliflerini kontrol ettikten sonra, değerlendirme komitesi her teklifin teknik uyumluluğu hakkında, teknik olarak uyumlu veya uyumsuz kararı verir.

Mal Alımı ihalelerinde; sözleşmelerin satış sonrası hizmet ve/veya eğitimi kapsadığı durumda, bu gibi hizmetlerin teknik niteliğinin de yayımlanmış kriterlerle uyumlu olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

4.1.6.5 Finansal tekliflerin değerlendirilmesi

PRAG’da teknik değerlendirme tamamlandıktan sonra, komite finansal tekliflerin herhangi bir aritmetiksel hata içermediğini kontrol eder. Aritmetik hatalar, ihale katılımcısına ceza verilmeden düzeltilir. Türk Mevzuatında ise “birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır.”

PRAG'da ihale prosedürünün farklı kısımlar içermesi durumunda, finansal tekliflerin her kısım için kıyaslanması gerektiği belirtilmiştir. Finansal değerlendirmede her kısım için en iyi finansal teklifin belirlenmesinde, ihale katılımcıları tarafından verilen her türlü indirimin de göz önünde bulundurulması gerekir. İndirimin uygulamasına ilişkin örnek aşağıda verilmiştir.

Şirket A kısım 1 ve 3 kendisine verilirse %20 oranında bir indirim teklif etmekte, Şirket B her üç kısım da kendisine verilirse %10 oranında bir indirim teklif etmekte, Şirket C indirim vermemektedir.

	Şirket A	Şirket B	Şirket C	İndirimsiz Sıralama
KISIM 1	90	80	70	Şirket C
KISIM 2	ihaleye girmiyor	40	50	Şirket B
KISIM 3	60	70	55	Şirket C

İndirim uygulandıktan sonra:

	Şirket A (20% indirim)	Şirket B (10% indirim)	Şirket C (indirim yok)
KISIM 1	72	72	70
KISIM 2	ihaleye girmiyor	36	50
KISIM 3	48	63	55

Muhtemel 3 kombinasyon:

Kombinasyon 1: $72 + 40 + 48 = 160$

Kombinasyon 2: $72 + 36 + 63 = 171$

Kombinasyon 3: $70 + 50 + 55$, ancak Kısım 2 için teklif edilen daha iyi bir fiyat olduğundan, toplam şu şekilde olacaktır: $70 + 40 + 55 = 165$

Sözleşme makamının kombinasyon 1'i seçmesi, 1 ve 3. Kısımları için Şirket A'yı ve 2. Kısım için Şirket B'yi seçmesi, gerekir.

KİK 37. maddesine göre; ihale komisyonunun talebi üzerine idare tekliflerin incelenmesi, karşılaştırılması ve değerlendirilmesinde yararlanmak üzere net olmayan hususlarla ilgili isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamalarını isteyebilir. Ancak bu açıklama, hiçbir şekilde teklif fiyatında değişiklik yapılması veya ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olmayan tekliflerin uygun hale getirilmesi amacıyla istenilmez ve yapılmaz.

Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir. Bu ilk değerlendirme ve işlemler sonucunda belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, isteklilerin ihale konusu işi yapabilme kapasitelerini belirleyen yeterlik kriterlerine ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunup bulunmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır.

Kamu İhale Genel Tebliğ 16/4 maddesine göre. İhalelerde, ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, kısmi teklif verilebilmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak, kısmi teklif verilebilen ihalelerde isteklilerce her bir iş kısmına ayrı ayrı teklif vermek suretiyle işin tamamına teklif verilebileceği gibi, ihale dokümanında belirtilen kısımlardan bazılarında da teklif verilebilecektir.

Kısmi teklif verilmesine imkan tanınan ihalede; aday veya isteklinin yeterlik değerlendirmesi, başvuruda bulunduğu veya teklif verdiği her bir kısım için ayrı ayrı

yapılacaktır. İstekli, teklif ettiği kalemlerin/kısımların toplam bedeli üzerinden geçici teminat sunacaktır.

İşin tamamına veya bir kısmına teklif veren isteklinin teklif verdiği kısım veya kısımlardan birkaçı veya tamamı için ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi olarak belirlenmesi söz konusu olduğunda, bu istekli ile tek bir sözleşme imzalanacaktır.

4.1.6.6 Yüklenici seçimi

PRAG'a göre başarılı ihale katılımcısı, teknik değerlendirme esnasında "teknik olarak uyumlu" olarak sınıflandırılan en ucuz teklifi sunandır. Sözleşme için açıklanan yaklaşık maliyete eşdeğer veya yaklaşık maliyetten düşük bütçeyi veren teklifin başarılı teklif olarak ilan edilmesi gerekir.

Seçilmiş olan teklif eğer sözleşme için ayrılmış azami bütçeyi aşıyorsa, Pazarlık usulü uygulanır. Pazarlık usulünün uygulama koşulları Bölüm 4.5.1'de açıklanmıştır.

Anormal derecede düşük teklifler

PRAG'a göre sözleşme makamları, ilgili hizmetlere ilişkin olarak anormal derecede düşük olduğu anlaşılan teklifleri reddedebilirler. Ancak sadece bu neden ile teklifler reddedilemez. İlgili ihale katılımcısından, yazılı olarak, özellikle hizmet alımı süreci, seçilen teknik çözümler veya isteklinin erişimde olduğu oldukça avantajlı olan her türlü koşul, teklifin orijinalliği gibi, sözleşme yerindeki çalışma koşulları ve istihdam koruma mevzuatı olmak üzere, teklifinin kurucu unsurlarının ayrıntılarını sunması istenmelidir. İstekli tarafından sunulan belgelere göre, sözleşme makamı teklifi reddedip reddetmeyeceğine karar verir. Bu karar ve kararın gerekçesi değerlendirme raporuna kaydedilmelidir.

Türk Mevzuatında da PRAG'daki düzenlemeye paralel hükümler bulunmaktadır. KİK 38. maddesine göre ihale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce,

belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

İhale komisyonu;

- a) İmalat sürecinin, verilen hizmetin ve yapım yönteminin ekonomik olması,
- b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin mal ve hizmetlerin temini veya yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,
- c) Teklif edilen mal, hizmet veya yapım işinin özgünlüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak, aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

Ayrıca PRAG'dan farklı olarak Türk Mevzuatında yaklaşık maliyeti eşik değer yarısına kadar olan hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinde, ihale ilanında ve dokümanında sınır değer altında olan tekliflerin reddedileceğinin belirtilmesi halinde, sınır değer altında olduğu tespit edilen isteklilerin teklifleri açıklama istenmeksizin reddedilir.

4.1.6.7 İhale kararının belirlenmesi

Görüşmeleri sonucunda, değerlendirme komitesi aşağıdaki tavsiyelerden birini verebilir:

- Aşağıdaki koşulları sağlayan ihale teklifini sunmuş olan katılımcının seçilmesi:
  - resmi gereksinimler ve uygunluk kuralları ile uyumlu olan;
  - toplam bütçesi proje için ayrılmış bütçe aralığında olan;
  - ihale dosyasında belirtilmiş olan asgari teknik gereksinimleri karşılayan; ve
  - en düşük fiyatlı ihale teklifini vermiş olan.
- İhale prosedürünün iptali

Değerlendirme ve karar sonucunda bir Değerlendirme Raporu hazırlanır ve sözleşme makamına karar vermesi için verilir. Bütün ihale prosedürü, başarılı ihale

katılımcısının bilgilendirilmesi de dâhil, ihale teklifleri halen geçerliyen tamamlanmalıdır.

4.1.7 İhalenin karara bağlanması

PRAG'da Hizmet sözleşmeleri için açık ihale usulünün kullanımı öngörülmediğinden ve diğer bölümlerde açıklanan konular benzerlik gösterdiğinden bu bölümdeki açıklamalar yalnızca yapım ve mal alımı sözleşmeleri için geçerlidir.

4.1.7.1 Başarılı ihale katılımcısının haberdar edilmesi

PRAG'da başarılı ihale katılımcısının belirlenmesinden hemen önce, Erken Uyarı Sisteminde ortaklar dahil olmak üzere başarılı isteklinin dışlama kaydı olup olmadığının kontrol edilmesi düzenlenmiştir.

Başarılı ihale katılımcısına yapılan bildirim, başarılı ihale teklifinin geçerliliğinin kendiliğinden 60 günlük bir süre için uzatıldığı anlamına gelir. Aynı zamanda, sözleşme makamı başarılı ihale katılımcısının, bildirim mektubundan itibaren 15 gün içinde ihale sunum formunda yapılmış olan beyanları teyit etmek için ihale dosyasında belirtilen gerekli delilleri sunmasını talep eder. Sözleşme makamı, başarılı ihale katılımcısı tarafından sunulan delilleri, sözleşmeyi ihale katılımcısına imza için göndermeden önce incelemelidir. Bir sözleşmenin finansal anlaşmasının ihale prosedürünün açıldığı esnada henüz sonuçlanmadığı durumda, sözleşme makamı başarılı katılımcıyı finansal anlaşma sonuçlanmadan önce haberdar etmemelidir.

Uluslararası eşiklerden düşük değeri olan sözleşmelerde (hizmetler < 300.000 Avro, mal alımı < 300.000 Avro, yapım işleri < 5.000.000 Avro) yukarıda bahsi geçen belgeleri sunma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Türk Mevzuatına göre (KİK 41. madde); ihale sonucu, ihale kararının ihale yetkilisi tarafından onaylandığı günü izleyen en geç 3 gün içinde, ihale üzerinde bırakılan dahil olmak üzere, ihaleye teklif veren bütün isteklilere bildirilir. İhale sonucunun bildiriminde, tekliflerin değerlendirmeye alınmama veya uygun bulunmama gerekçelerine de yer verilir.

İhale sonucunun bütün isteklilere bildiriminden itibaren; KİK 21. maddesinin (b) ve (c) bentlerine (doğal afet vb. ve savunma ve güvenlik hallerinde pazarlık usulü ile yapılan ihaleler) göre yapılan ihalelerde 5 gün, diğer hallerde ise 10 gün geçmedikçe sözleşme imzalanamaz.

Yukarıda anılan sürelerin bitimini, ön mali kontrol yapılması gereken hallerde ise bu kontrolün tamamlandığı tarihi izleyen günden itibaren 3 gün içinde ihale üzerinde bırakılan istekliye, PRAG'dan farklı olarak tebliğ tarihini izleyen 10 gün içinde kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması hususu bildirilir. Yabancı istekliler için bu süreye 12 gün ilave edilir. Sözleşmenin imzalanacağı tarihte, ihale sonuç bilgileri Kamu İhale Kurumuna gönderilmek suretiyle ihale üzerinde kalan isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyit edilmesi zorunludur. (KİK 42. madde)

4.1.7.2 Sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması

PRAG'da sözleşmenin imzaya hazırlanması aşağıdaki gibi anlatılmıştır.

1. Sözleşme dosyası hazırlanmalıdır:
  - a) Açıklayıcı not;
  - b) Projeyi onaylayan finansman anlaşmasının kopyası;
  - c) Çağrılarının kopyası (ön bilgilendirme duyurusu ve sözleşme duyurusu, İhale Açılış Raporu, Değerlendirme Raporu, Yıllık İş Programı, Başvurular için Rehberler, Teklif Açılışı ve İdari Kontrol Raporu, Değerlendirme Raporları, verilecek hibelerin listesi ve tüm diğer ilgili bilgiler);
  - d) Standart sözleşme taslağına göre hazırlanmış teklif edilen sözleşmenin orijinalleri.
  - e) İhale öncesi toplantıların bütün tutanaklarının, ihale dönemindeki sorular ve yanıtlarının, değerlendirme komitesinin açıklama istemlerinin ve her türlü müzakere tutanaklarının imzalanması planlanan Sözleşmeye dâhil edilmesi önemlidir.

Genel koşullar ve Formlar ve diğer ilgili belgeleri içeren standart sözleşme ekleri her sözleşmede değiştirilmeden çoğaltılmalıdır. Sadece zel Koşullar'ın sözleşme makamı tarafınca doldurulması gereklidir.

2. Sözleşmenin tüm asıllarının imzalanması ve tarih atılması ve zel Koşullar'ın tüm sayfalarının paraflanması,
3. Sözleşmenin üç adet imzalı aslının başarılı ihale katılımcısına gönderilmesi ve onların da tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde imzalaması ve
4. Katılımcı tarafından sözleşme makamına sözleşmenin imzalı iki aslının sözleşmede gerekli olan nihai finansal garantilerle birlikte geri gönderilmesi. Eğer başarılı ihale katılımcısı bu işlemi belirlenmiş süre içinde yapamazsa veya herhangi bir aşamada sözleşmeyi imzalamama arzusunda olduğunu veya imzalayamayacağını belirtirse, ihale katılımcısı/başvuru sahibine sözleşme verilemez. Sözleşmenin hazırlanma süreci yeni bir sözleşme dosyasının hazırlanması olan 1. adımdan itibaren, ikinci en iyi teklifi veren katılımcıya göre hazırlanmalıdır (ihale katılımcısı teknik kriterleri geçtiği ve teklifi sözleşme için belirlenen yaklaşık maliyetin altında olduğu takdirde).

Sözleşme makamı ihaleyi kazanan tüzel kişi adına sözleşmeyi imzalayan gerçek kişinin temsil yetkisini tetkik etmelidir.

Sözleşme son imzalayan kişinin imzaladığı tarihten itibaren yürürlüğe girer. Sözleşme, usulünce kanıtlanan istisnai durumlar hariç, bu tarihten önce yapılmış olan hizmetleri ya da harcamaları kapsamaz ve yürürlüğe giremez.

Sözleşme Makamları ihalenin karara bağlanması ve sözleşmenin uygulaması ile ilgili tüm belgeleri, son ödeme tarihinden itibaren en az 7 yıl boyunca ve sözleşmeyi yöneten kanuna göre her türlü itirazın zm tarihine kadar saklamalıdır.

Bu süreç esnasında ve sonrasında, Sözleşme Makamları, şahsi bilgileri gizlilik politikası ile uyumlu şekilde saklar. Yukarıda belirtilen bu belgeler Avrupa Komisyonu, OLAF ve Denetleme Mahkemesinin denetimlerine açık tutmalıdır.

PRAG ile paralel olarak idarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir. Mal ve hizmet alımlarında, Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü alınmak kaydıyla istekliler tarafından hazırlanması mutlak olan sözleşmeler kullanılabilir. (KİSK 5. madde)

Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar KİSK 7. maddesinde sayılmıştır. Bu maddeye göre:

1. İşin adı, niteliği, türü ve miktarı, hizmetlerde iş tanımı.
2. İdarenin adı ve adresi.
3. Yüklenicinin adı veya ticaret unvanı, tebligata esas adresi.
4. Varsa alt yüklenicilere ilişkin bilgiler ve sorumlulukları.
5. Sözleşmenin bedeli, türü ve süresi.
6. Ödeme yeri ve şartlarıyla avans verilip verilmeyeceği, verilecekse şartları ve miktarı.
7. Sözleşme konusu işler için ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği.
8. Ulaşım, sigorta, vergi, resim ve harç giderlerinden hangisinin sözleşme bedeline dahil olacağı.
9. Vergi, resim ve harçlar ile sözleşmeyle ilgili diğer giderlerin kimin tarafından ödeneceği.
10. Montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait şartlar.
11. Kesin teminat miktarı ile kesin teminatın iadesine ait şartlar.
12. Garanti istenilen hallerde süresi ve garantiye ilişkin şartlar.
13. İşin yapılma yeri, teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları.
14. Gecikme halinde alınacak cezalar.
15. Mücbir sebepler ve süre uzatımı verilebilme şartları, sözleşme kapsamında yaptırılacak iş artışları ile iş eksilişi durumunda karşılıklı yükümlülükler.
16. Denetim, muayene ve kabul işlemlerine ilişkin şartlar.

17. Yapım işlerinde iş ve işyerinin sigortalanması ile yapı denetimi ve sorumluluğuna ilişkin şartlar.
18. Sözleşmede değişiklik yapılma şartları.
19. Sözleşmenin feshine ilişkin şartlar.
20. Yüklenicinin sözleşme konusu iş ile ilgili çalıştıracağı personele ilişkin sorumlulukları.
21. İhale dokümanında yer alan bütün belgelerin sözleşmenin eki olduğu.
22. Anlaşmazlıkların çözümü.

4.1.7.3 Sözleşme kararının yayımlanması

Sözleşme kararının yayımlanması, şeffaflık ilkesinin gereğine yasal yükümlülüktür.

PRAG'a göre başarılı ihale katılımcısı sözleşmeyi imzalandıktan sonra, sözleşme makamı ihale kararı ile ilgili bildirimini gecikmeden hazırlamalı ve yayıma göndermelidir. Avrupa Komisyonu ihale prosedürünün sonuçlarını EuropeAid web sitesinde yayımlamaktadır. Sözleşme kararı duyurusunun yerel olarak da yayımlanmasının gerekli olduğu hallerde sözleşme makamı yerel yayımı doğrudan düzenlemelidir. Sözleşme kararı bildirimini, sözleşme duyurusunun yayımlanmış olması durumunda veya sözleşme değeri uluslararası eşiklerin üzerindeyse (hizmet > 300.000 Avro, mal alımı > 300.000 Avro, yapım işleri > 5.000.000 Avro), sözleşmenin gizli olduğu belirtilmediği veya sözleşmenin özel güvenlik tedbirleri eşliğinde uygulanması gerekmeyeceği ya da Avrupa Birliği'nin veya yararlanıcı ülkenin temel çıkarları için gerektirmediği ve sözleşme imzalanma bildirimini yayımlanmasının uygun olmadığı düşünülmediği sürece prosedürler gereği yayımlanır.

Ek olarak, prosedürün tipinden bağımsız olarak, sözleşme makamı aşağıdakileri yapmalıdır:

- diğer ihale katılımcılarına, sözleşmenin her iki tarafça imzalanmasından sonraki 15 günü geçmeyecek şekilde, standart bir mektup gönderilmesi;
- ihale prosedürü ile ilgili sözleşme değeri, diğer ihale katılımcılarının adları ve başarılı ihale katılımcısı dâhil tüm istatistiksel bilginin kayıt edilmesi.

Başarısız olan ihale katılımcılarına gönderilecek olan bilgi yukarıda bahsi geçen taslağa uygun olmalıdır. Ancak, başarısız ihale katılımcılarının daha fazla bilgi talep etmeleri durumunda, gizli olmayan her türlü bilgi kendilerine verilebilir.

Benzer şekilde KİK kapsamında yer alan idarelerin yapım işleri ile mal ve hizmet alımlarının sonuçları, en geç 15 gün içinde Kamu İhale Kurumuna bildirilir. Bu sonuçlardan KİK kapsamındaki ihalelere ilişkin olanlar Kamu İhale Kurumu tarafından Kamu İhale Bülteninde yayımlanır. (KİK 47. madde)

4.2 Kısıtlı Usul (Belli İstekliler Arasında İhale Usulü)

PRAG’da düzenlenen Kısıtlı ihale usulü, Türk Hukukunda öngörülen Belli istekliler arasında ihale usulüne denk gelmektedir. PRAG’da Hizmet sözleşmeleri için Türk Hukukunun tersine Açık ihale usulünün uygulanması öngörülmemiştir. Türk Mevzuatında Hizmet sözleşmeleri için yaklaşık maliyete göre tüm ihale usulleri uygulanabilmekte iken Danışmanlık Hizmet Alımı ihalelerinde ise sadece Belli istekliler arasında (Kısıtlı) ihale usulünün kullanılması öngörülmüştür. (KİK 48. madde)

“Kısıtlı” ihale çağrılarında, tüm ekonomik işletmeler teklif sunmak isteyebilir ancak sadece seçim kriterlerini karşılayan adaylar bunun için davet edilir.

PRAG’da seçim kriterleri ve gerçekleştirilmesi gereken görevler yayımlanan sözleşme duyurusunda tanımlanır. Duyuruya yanıt veren tüm adayların “uzun listesi”nden verdikleri yanıtlar bazında en yüksek nitelikli olanlar kısa listeye alınır.

Sözleşme makamı kısa listede kalan adayları davet etmekten ve bu listeyi gerekli ise Avrupa Birliği resmi yayın organı olan EuropeAid internet sitesinde yayımlanmaktan ve ihale dosyasını ihale katılımcılarına göndermekten sorumludur. Teklifler toplandıktan sonra değerlendirilir ve başarılı teklif sahibi seçilir. Bu aşamada herhangi bir müzakereye izin verilmez.

Kamu İhale Kanunu 20. maddesine göre de “Belli istekliler arasında ihale usulü, yapılacak ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idarece davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usuldür.

KİK 10. maddesine (İhaleye katılımı yeterlik kuralları) uygun olarak belirlenen ve ön yeterlik dokümanı ile ön yeterlik ilânında belirtilen değerlendirme kriterlerine göre adayların ön yeterlik değerlendirmesi yapılır. Belirtilen asgari yeterlik koşullarını sağlayamayanlar yeterli kabul edilmez. Ön yeterlik ilanında ve dokümanında belirtmek kaydıyla; yeterlikleri tespit edilenler arasından dokümanda belirtilen kriterlere göre sıralanarak listeye alınan belli sayıda istekli veya yeterli bulunan isteklilerin tamamı teklif vermeye davet edilebilir.

Teklif vermeye davet edilmeyenlere davet edilmeme gerekçeleri yazılı olarak bildirilir. İşin niteliğine göre rekabeti engellemeyecek şekilde KİK 40. maddesine (İhalenin karara bağlanması) uygun olarak belirlenen ve ihale dokümanı ile davet mektubunda belirtilen değerlendirme kriterlerine göre tekliflerin değerlendirmesi yapılarak ihale sonuçlandırılır. İhaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az olması veya teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilir.

Teklif veren istekli sayısının üçten az olması nedeniyle ihalenin iptal edilmesi durumunda, ihale dokümanı gözden geçirilerek varsa hatalar ve eksiklikler giderilmek suretiyle, ön yeterliği tespit edilen bütün istekliler tekrar davet edilerek ihale sonuçlandırılabilir.

4.2.1 İlan

PRAG'da rekabetçi ihale için en yüksek olası katılımı ve gerekli olan şeffaflığı sağlamak amacıyla sözleşme makamının ön bilgilendirme ilanını ve sözleşme duyurusunu tüm 300.000 Avro veya daha yüksek meblağlı hizmet sözleşmeleri için yayımlaması zorunlu tutulmuştur.

Kamu İhale Kanununa göre de bütün isteklilere tekliflerini hazırlayabilmeleri için yeterli süre tanımak amacıyla ihale türleri ve yaklaşık maliyetler dikkate alınarak belirlenen değişik sürelerde ilan yayımlanması öngörülmüştür.

4.2.1.1 Ön bilgilendirme ilanı

Ön bilgilendirme ilanı, Açık İhale usulünde (Bölüm 4.1.1.1) ayrıntılı olarak incelenmiştir.

4.2.1.2 Sözleşme ilanı

Sözleşme ilanı, Açık İhale usulünde (Bölüm 4.1.1.2) ayrıntılı olarak incelenmiş olup aşağıda sadece açık ihale usulünden farklı olan düzenlemeler irdelenmiştir.

PRAG’da kısıtlı ihalede (Belli istekliler arasında ihale usulünde) açık ihale usulünden farklı olarak sadece söz konusu ilan yayımlanmakta olup ilk aşama için seçme ve değerlendirme kriterlerini içermektedir. Yine açık ihale usulünden farklı olarak ihale dosyası bu ilan ile birlikte yayımlanmamakta olup, ikinci aşamada kısa listeye giren adaylara gönderilmektedir. Türk Hukukunda da düzenlemeler benzer olup bu ilana ön yeterlik ilanı adı verilmiştir.

Seçim Kriterleri Bölüm 2.3’de ayrıntılı olarak incelenmiştir. Söz konusu bölüme ek olarak hizmet sözleşme duyurusunda bulunacak seçim kriterlerinin özellikleri aşağıdaki verilmiştir:

- net, karışıklığa neden olmayan,
- standart başvuru formunda istenen bilgileri sağlayan ve sorgulanması kolay olan,
- Adayın belirli bir seçim kriterini karşılayıp karşılamadığı hakkında “evet/hayır” değerlendirmesine izin veren,
- ihale katılımcısı tarafından kanıtlanması mümkün.

Türk Mevzuatında belli istekliler arasında ihale usulüne göre yapılacak ihalelerde adayların başvurularını hazırlayabilmeleri için KİK 13. maddesinde belirtilen süreler⁸ tanınarak ilk aşama olarak ön yeterlik ilanı yapılır. Yapılan ilan ile bütün isteklilerin katılımı sağlanır ve ihaleye katılımı ilgili genel şartlar dışında, hiçbir özel şart koşulmaz.

---

⁸ KİK 13. maddesinde belirtilen süreler Ek-2’de tablo halinde verilmiştir.

4.2.2 Kısa listenin hazırlanması

Kısa liste, Bölüm 2.5’de anlatılan özelliklere göre değerlendirme komitesi tarafından oluşturulur. Kısa liste belirleme prosedürü şunları içerir:

- ulaşan başvuruların özetlendiği bir uzun liste oluşturulması
- uygun olmayan adayların çıkarılması;
- değişiklik yapmadan, yayımlanmış olan seçim kriterlerinin uygulanması.

Sözleşme duyurusuna verilen yanıtların değerlendirilmesinden sonra, sözleşmenin başarılı olarak uygulanabilmesi için en iyi şartları sunan hizmet sağlayıcıları kısa listeye kalır.

Tablo 4.4 Kısa liste aday ve asgari teklif sayısı

		Kısa Liste Aday Sayısı		Asgari Teklif Sayısı
		Azami	Asgari	
PRAG	Hizmet	8	4 ¹	
KİK	Hizmet	— ²	5	3
	Danışmanlık	10	3	3

¹ Ön onay ile bu sayının altında da teklif toplanabilir. (eksik rekabet)

² Yasal zorunluk bulunmamakta olup ön yeterlilik dokümanı ile sayı kısıtı getirilebilir.

Tablo 4.4’de görüldüğü üzere PRAG’a göre kısa liste 4 ila 8 adaydan oluşmalıdır. Türk Mevzuatında PRAG’dan farklı olarak belli istekliler arasında ihale usulünde ihaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az olması veya teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilir. (KİK 20/3 Md.) Ayrıca danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ön yeterlik ilânı sonucunda başvuru sunan adayların, ön yeterlik dokümanı ve ilânında belirtilen ön yeterlik kriterlerine göre değerlendirilmesi sonucunda, yeterlikleri tespit edilenler arasından en az 3 en fazla 10 adayın yer alacağı kısa liste oluşturulması öngörülmüştür. (KİK 49/3Md.)

PRAG’a göre seçim kriterlerine uygun olan adayların sayısı sekizden fazla ise, sözleşme duyurusunda yayımlanmış olan ek kriterler, uygun adayların sayısını sekize düşürmek üzere uygulanır. Seçim kriterlerine uygun olan adayların sayısı alt sınır olan dörtten az ise, sözleşme makamı sadece ihale teklifi sunmak için kriterleri uyan adayları ihale teklifi sunmaları için davet edebilir. Bu durumda eksik rekabet uygulanmadan önce, bir ön onay alınması gerekmektedir. Bu ön onay yayım tarihi,

kullanılan seçim kriterleri ve bütçeyle bağlantı hizmetlerin kapsamının tatmin edici olduğunu gösteren bir teyide dayanılarak verilebilir. Bu hususlar değerlendirme raporunda gerekçelendirilmelidir.

Kısa liste değerlendirme süreci ve kısa liste Kısa Liste Raporu'na kaydedilmelidir. Sözleşme makamı, kısa liste değerlendirme komitesi tarafından onaylanmadan önce, adayların (ortakları dahil) herhangi bir dışlanma kaydının olup olmadığını kontrol etmelidir.

Türk Mevzuatında da PRAG'a benzer olarak ihale dışı bırakılma (Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 51. madde) ve ihaleye katılamayacak olma koşulları (Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 52. madde) belirtilmiştir. İhale dışı bırakılacak olanlar ve ihaleye katılamayacak olanlar ön yeterlik aşamasında ihale dışı bırakılırlar ancak bu iki farklı yolla kapsam dışında bırakma nedeni farklı yasal müeyyidelerinin olmasıdır. Söz konusu koşullar ayrıntılı olarak Bölüm 2.2.2.1'de incelendiğinden burada sadece değinilmiştir.

PRAG'da belirtilen seçim kriterlerine paralel olarak Türk Mevzuatında da ön yeterlik değerlendirmesi prosedüründe değerlendirme dışında bırakılacak adaylara karar verildikten sonra genel uygunluk şartlarını taşıyan adayların ön yeterlik kriterlerini sağlayıp sağlayamadıklarının tespitine geçilir. Ön yeterlik şartnamesinde belirtilen ön yeterlik kriterlerini sağlayamayan adaylar değerlendirme dışı bırakılır. Ön yeterlik kriterlerini sağlayan aday sayısının kısa listeye alınacak aday sayısına eşit veya az olması durumunda bu aşamadan sonraki puanlama işlemi yapılmadan doğrudan kısa liste oluşturulur. Ön yeterlik kriterlerini sağlayan aday sayısının kısa listeye alınacak aday sayısından fazla olması durumunda adaylar, ön yeterlik şartnamesinde belirtilen kriterlere göre tek tek değerlendirilerek puanlamaya geçilir. (Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 54. madde)

Puanlama, idare tarafından ön yeterlik dokümanında daha önce belirlenen kriter, alt kriter ve puanlama yöntemine göre adayların teknik yetenek ve mali kapasitelerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılır. İşin mahiyeti ve önemine göre Tablo 4.5'de verilen puan aralıklarında olmak kaydıyla, idare tarafından belirlenecek tam puanlar üzerinden adayların mali kapasite ve teknik yetenek puanları hesaplanır.

Tablo 4.5 Yeterlik dokümanında teknik yetenek ve mali kapasitelerinin belirlenmesine yönelik puan aralıkları

<u>Ön yeterlik değerlendirme kriterleri</u>	<u>Tam Puan</u>
a) Mali kapasite	[10 –30]
b) Teknik Yetenek	[70 –90]
1) Genel Hizmet Deneyimi	[....]
2) Özel Hizmet Deneyimi	[....]
3) Personel Durumu	[....]
4) Ekipman Durumu	[....]
5) Araştırma–Geliştirme, Standart ve Kaliteye İlişkin Belgeler	[....]
Toplam	[100]

Değerlendirme safhasında, öncelikle adayların teknik yetenek açısından puanlanması her üye tarafından ön yeterlik şartnamesinde belirtilen kriterlere göre ayrı ayrı yapılarak Teknik Yetenek Değerlendirme Üye Standart Formuna kaydedilir. Daha sonra Teknik Yetenek Değerlendirme Komisyon Standart Formu ile komisyon üyelerinin ayrı ayrı vermiş olduğu teknik puanlar toplanıp üye sayısına bölünmek suretiyle her adayın teknik yetenek puanı belirlenir. Bu işlemlerden sonra adayların mali kapasite açısından puanlanmasına geçilir. Ön yeterlik şartnamesinde belirtilen kriterlere göre adayların almış oldukları mali kapasite puanları Mali Kapasite Komisyon Değerlendirme Standart Formuna kaydedilir. Her adayın aldığı teknik yetenek ve mali kapasite puanları Ön yeterlik Değerlendirme ve Sıralama Standart Formuna kaydedilir. Daha sonra bu formda yer alan sıralamaya göre kısa listeye girmeye hak kazanan adayların alfabetik olarak sıralandığı kısa liste oluşturulur.

Puan eşitliği sonucunda kısa listeye alınacak aday sayısının aşılması durumunda, eşit puana sahip adaylardan, tek sözleşmeye ilişkin iş deneyim tutarı daha fazla olan aday sıralamada öne çıkarılarak kısa liste oluşturulur. İş ortaklığında hisse oranına bakılmaksızın pilot ortağın, konsorsiyumda ise koordinatör ortağın tek sözleşmeye ilişkin iş deneyim tutarı göz önünde bulundurulur.

PRAG’da seçilmeyen adaylar, konu ile ilgili olarak sözleşme makamı tarafından formatı standart olan bir mektup vasıtasıyla bilgilendirilmektedirler. Seçilmiş olan adaylar ise, ihaleye davet mektubu ve ihale dosyası almaktadır. Aynı zamanda, kısa liste EuropeAid web sitesinde yayımlanmalıdır.

Başarısız olan adaylara gönderilecek olan bilgi yukarıda bahsi geçen taslağa uygun olmalıdır. Ancak, başarısız adayların daha fazla bilgi talep etmeleri durumunda, gizli olmayan her türlü bilgi onlara verilebilir.

Türk Mevzuatında da PRAG'a paralel olarak ön yeterlik kararının verilmesini izleyen 3 iş günü içinde, kısa listede yer alamayan adaylara, Ön Yeterlik Değerlendirilmesinde Yeterli Bulunmayan Adaylara Sonucun Bildirilmesine İlişkin Form ekinde gönderilir. Ön yeterlik değerlendirmesini geçerek kısa listeye giren adaylar, bu listenin oluşturulmasından itibaren 3 iş günü içinde davet mektubu ve ihale dokümanı gönderilmek suretiyle ihaleye davet edilir. Bu mektup ekinde Ön Yeterlik Değerlendirme Sonucu Tutanağına da yer verilir. İhaleye davet edilebilecek aday sayısının üçten az olması durumunda, idarece davet mektubu gönderilmez ve ihale yapılmaz.(Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 54. ve 55. madde)

Kamu İhale Kanununda öngörülen tüm ihale usullerinde, ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya faaliyetler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, KİK'de belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabilirler. Ancak PRAG'da düzenlendiğinin aksine başarısız olan adaylara daha fazla bilgi talep etmeleri durumunda açıklama yapılması söz konusu değildir.

4.2.3 İhale dosyasının içeriği

PRAG'a göre Kısıtlı ihale usulünde de Açık ihale usulüne benzer şekilde ihale dosyası; ihale katılımcılarına talimatları, taslak sözleşmeyi ve ekleriyle birlikte özel koşulları, diğer bilgi ve belgeleri, teklif sunum formunu içerir. Türk Mevzuatında da düzenlemeler benzer olup bu dosyaya ön yeterlik dokümanı adı verilmiştir. Ayrıca yapım işi ihalelerinde belirli projelerin özel ayırıcı niteliklerinden dolayı, istisnai durumlarda, Kısıtlı ihale prosedürünün kullanılması için Avrupa Komisyonu'ndan önceden onay alınması gerekliliği ve duruma göre Avrupa Komisyonu'nun teknik destek sağlayacağı da PRAG'da belirtilmiştir.

4.2.4 Prosedür esnasında ek bilgi

Prosedür esnasında ek bilgi ile ilgili PRAG'da yer alan düzenlemeler, Açık İhale usulünde (Bölüm 4.1.3) ayrıntılı olarak incelenmiş olup bu bölümde sadece açık ihale usulünden farklı olan düzenlemeler irdelenmiş ve Türk Mevzuatı ile karşılaştırılmıştır.

Açık ihale prosedüründe, ihale dosyasında açıklama yapılır ya da ek bilgi verilirse, bunlar EuropeAid web sitesinde ilan edilir; kısıtlı ihale usulünde ise sadece kısa listeye giren adaylara gönderilir. Türk Mevzuatında da kısıtlı ihale usulünün niteliğinden ileri gelen bu farklılık nedeni ile benzer şekilde yapılan yazılı açıklamalar, sadece ön yeterlik dokümanı alanlara veya kısa listeye alınan adaylara imza karşılığı elden tebliğ edilir.

4.2.5 Tekliflerin sunulması için teslim tarihi

PRAG ihale tekliflerinin sözleşme makamının adresine ihaleye davet mektubunda belirtilmiş olan tarih ve saatten önce erişmesi gerektiğini belirtmiştir. Sözleşme makamınca belirlenecek olan ihaleye davet mektubunun dağıtılması ile ihale tekliflerinin son sunum tarihi arasındaki süre; hizmet alımlarında en az 50 gün, yapım işlerinde ise en az 60 gündür. Ancak, istisnai durumlarda, Avrupa Komisyonu'ndan önceden alınacak onay ile daha kısa bir teslim tarihi belirlenebilir.

Türk Mevzuatında da davet mektubu tebliğ edilmiş olan kısa listeye alınan adaylara tekliflerini sunmaları için süre verilmektedir. Ancak Türk Mevzuatı verilecek sürede eşik değere bağlı olarak ikili bir ayrıma gitmiştir. Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değeri aşan ihalelerde kısa listeye alınan adaylara teknik ve mali tekliflerini hazırlayabilmeleri için, ihale gününden önce en az 40 gün süre verilerek davet mektubu gönderilir. Yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında kalan ihalelerde ise adaylara teknik ve mali tekliflerini hazırlayabilmeleri için ihale gününden önce,

KİK 13. maddesinde belirtilen süreler⁹ verilerek davet mektubu gönderilir. (Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 55. madde)

4.2.6 İhale tekliflerinin sunulması

PRAG’da ihale tekliflerinin çift zarf sistemi ile uyumlu olarak sunulmasını öngörmüştür. Bir dış pakette veya zarfta, iki ayrı, mühürlü zarf bulunmalı, birinin üstünde "Zarf A - teknik teklif" yazmalı ve diğerinde de "Zarf B - finansal teklif" yazmalıdır. Finansal teklif haricinde ihale ile ilgili tüm kısımlar Zarf A'nın içinde sunulmalıdır.

Bu kurallara uyulmaması (örneğin mühürsüz zarflar veya teknik teklifte fiyatlarla ilgili referanslar) kuralların ihlali olarak değerlendirilir ve ihale teklifinin reddi nedenidir.

Ayrı zarflama sistemi, teknik ve finansal tekliflerin sırayla ve ayrı ayrı değerlendirilmesini mümkün kılar ve ihale teklifinin teknik kalitesinin fiyattan bağımsız olarak değerlendirilebilmesini sağlar.

Türk Mevzuatı hükümleri PRAG ile paralel olup; KİK 51., Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 59. maddelerinde tekliflerin üzerine “Mali Tekliftir” ve “Teknik Tekliftir” ibaresi yazılan iki ayrı zarf veya paketlerin içine konularak, başka bir zarf veya paketin içinde bir araya getirilerek sunulması düzenlenmiştir. Her bir zarf ve/veya paketin ayrı ayrı kapatılan yerlerinin mühürlenmesi de öngörülmüştür.

Adil rekabeti güvence altına almak için, ihale dosyaları kısa listede kalmış ve ihale davetinin muhatabı olarak başvuru formunu ibraz etmiş olan aynı hizmet sağlayıcısı veya konsorsiyum tarafından sunulmalıdır. Sözleşme makamının yazılı onay verdiği ve usulünce gerekçelendirilen durumlar hariç, ihale katılımcısının kimliğinde veya yapısında hiçbir değişikliğe izin verilmez. Gerekli sayıldığında değerlendirme komitesine danışılmalıdır. Durumun detaylarına göre ve rekabet

---

⁹ KİK 13. maddesinde belirtilen ilan süreleri Ek-2’de tablo halinde verilmiştir.

koşullarında değişiklik yaratmamaları şartıyla söz konusu onayın verilebileceği örnek durumlar aşağıdaki gibidir:

- Kısa listede kalmış bir aday/konsorsiyum üyesinin başka bir şirketle birleşmesi ve yeni şirketin de uygunluk ve dışlanma kriterlerini karşıladığı ve herhangi bir çıkar çatışmasına sebebiyet vermediği haller;
- Teknik değerlendirme sırasında konsorsiyum tarafından alınan sıralamayı düşürmemesi halinde, konsorsiyum içinde görev değişikliği olan haller;
- konsorsiyumdan bir üyenin ayrılması ama bu durumun konsorsiyumun kısa listeye alındığı dönemde mevcut olan koşulları değiştirmemesi, konsorsiyumun geri kalanının seçim kriterlerini bağımsız olarak karşılaması ve o ortak olmadan da kısa listeye girebileceği haller.

4.2.7 Değerlendirme sürecindeki aşamalar

4.2.7.1 Teklif dosyalarının alınması ve kaydı

Teklif dosyalarının alınması ve kaydı, her iki düzenlemede de Açık ihale usulü ile aynı olup Bölüm 4.1.6.1’de ayrıntılı olarak incelenmiştir.

4.2.7.2 Tekliflerin açılması

Hazırlık aşaması

Hazırlık aşaması PRAG’da öngörülmüş olup, Türk Mevzuatında böyle bir zorunluk getirilmemiştir.

Hazırlık toplantısı, değerlendirme başlamadan önce yapılan değerlendirme komitesinin ilk toplantısıdır. İhale dosyası, değerlendirme komitesinin üyelerine önceden dağıtılmış olmalıdır. Başkan ihalenin amacını ve değerlendirme komitesi tarafından izlenecek olan prosedürleri, ihale dosyasında belirtilmiş olan değerlendirme çizelgesi, karar kriterleri ve ağırlıkları da kapsayacak şekilde açıklamalar yapar..

Resmi sunum gereksinimleri ile uyum

PRAG'a göre komite bu aşamada ihale tekliflerinin resmi sunum gereklilikleri ile uyumlu olup olmadığına karar vermelidir. İhale Açılış Raporunun eki olan ihale tekliflerinin özeti, her ihale teklifinin resmi sunum gereklilikleri ile uyumluluğunu kaydetmek üzere kullanılmalıdır. Başkan, değerlendirme komitesi üyeleri ile ihale katılımcıları arasında potansiyel çıkar çatışması olup olmadığını kontrol etmelidir.

Türk Mevzuatında da PRAG'daki düzenlemeye paralel hükümler bulunmaktadır. İhale komisyonunca ihalenin yapılacağı saatte kaç teklif verilmiş olduğu bir tutanakla tespit edilerek, hazır bulunanlara duyurulur ve hemen ihaleye başlanır. İhale komisyonu teklif zarflarını alınış sırasına göre inceler. Tekliflerin hazırlanması ve sunulması hükümlerine uygun olmayan zarflar bir tutanak ile belirlenerek değerlendirmeye alınmaz. (KİK 52/1, Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 60. maddeleri)

Finansal Teklifler

PRAG, bu aşamada finansal teklifleri içeren zarfların mühürlü kalmasını emretmektedir. Bütün finansal teklifler bütün teklif verenlerin teknik değerlendirmesi tamamlanana kadar güvenli bir kasada saklanmalıdır.

Türk Mevzuatında da PRAG'daki düzenlemeye paralel hükümler bulunmaktadır. Teknik tekliflerin açılması esnasında malî teklifleri içeren zarflar bir tutanağa bağlanarak açılmaksızın ihale komisyonunca toplu halde paketlenir, mühürlenip imzalanarak muhafaza altına alınır. Bu aşamada; hiçbir teklifin reddine veya kabulüne karar verilmez, teklifi oluşturan belgeler düzeltilemez ve tamamlanamaz. Teklifler ihale komisyonunca hemen değerlendirilmek üzere oturum kapatılır. (KİK 52/1, Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 60. maddeleri)

4.2.7.3 Tekliflerin değerlendirilmesi

PRAG'a göre, diğer değerlendirme komitesi üyelerinin de onayı ile, başkan, tekliflerinde açıklığa kavuşturulması gerekli hususlar olan ihale katılımcıları ile,

komite tarafından belirlenecek bir süre zarfında yanıt verme olanağını sağlayacak şekilde yazılı olarak irtibata geçebilir.

İdari uyumluluk

PRAG'da komitenin ihale tekliflerinin ihale dosyasında verilmiş olan talimatlara uyumluluğunu ve özellikle idari uyumluluk çizelgesi ile uyumluluğu kontrol etmesi değerlendirmenin ilk aşaması olarak görülmüştür. Sözleşmenin uygulamasını etkileyecek veya rekabeti bozacak her türlü esaslı hata veya ciddi sınırlamalar, ilgili ihale teklifinin reddedilmesi ile sonuçlanmalıdır. Dışlanma ve seçim kriterlerinin belgeli ispatı değerlendirmenin bu aşamasında yapılmaz.

Alt yüklenicilerin milliyetleri: Değerlendirme komitesi, teknik tekliflerde belirtilmiş alt yüklenicilerin milliyetlerinin Bölüm 2.2.1'de anlatılan milliyet kuralına uyup uymadığını kontrol eder.

Türk Mevzuatında da PRAG gibi öncelikle ihale komisyonunca isteklilerin teknik değerlendirmeye esas bütün belgelerinin ihale dokümanında istenilen şartlara uygun olarak düzenlenip düzenlenmediğinin incelenmesi gerektiğini düzenlemiştir. Belgeleri eksik olan veya istenilen şartlara uygun olmadığı tespit edilen isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılır. İhale dokümanında teknik teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan belgelerden herhangi birinin, isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgeler idarelerce tamamlanamaz. Teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, sunulan belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede adaylardan bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Bu çerçevede, tamamlanması istenen bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak, idare tarafından iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayanların teklifleri değerlendirme dışı bırakılır ve başkaca yasal müeyyideler uygulanır. (KİK 52, Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 61. maddeleri)

Yukarıda açıklananların dışında işin esas gereği milliyet şartı gibi bir şart Türk Mevzuatında bulunmamaktadır.

Teknik uyumluluk

Türk Mevzuatı ve PRAG teknik değerlendirme usulleri açısından paralel olduğundan konu, PRAG'ın düzenlemeleri üzerinden anlatılmıştır.

Teknik teklifler incelenirken finansal teklifler açılmaz, bu aşamada finansal teklifler mühürlü kalır ve saklanır. Teknik teklifleri incelerken, her üye her teklife ihale dosyasında belirtilmiş olan teknik değerlendirme çizelgesi (teknik kriterleri, alt kriterleri ve ağırlıklarını gösteren çizelge) ile uyumlu olarak azami 100 puan üstünden bir puan verir. Sadece 80 puan veya üzerinde puan alan teklifler “teknik olarak kabul edilmiş” sayılır. Komite üyeleri, hiçbir koşul altında, ihale dosyasında ihale katılımcılarına bildirilmiş olan teknik değerlendirme çizelgesini değiştiremez. Türk Mevzuatında sabit bir puan öngörülmemiş olup teknik ve mali tekliflerin değerlendirilmesi için “teknik ve mali puan ağırlık katsayısı” belirleme usulü düzenlenmiştir. Bu konu ile ilgili ayrıntılı açıklamalar Bölüm 4.2.7.5’de verilmiştir.

Bir teklifin içeriğinin eksik olduğu veya teklifte ihale dosyasında belirtilmiş olan teknik kriterlerin bir veya daha fazlasından ciddi ölçüde sapma olduğu durumda, ihale teklifi, puan verilmeden reddedilmeli ve bu durum değerlendirme raporunda gerekçelendirilmelidir.

Uzmanlar İş Tanımında belirtilen kriterlere, gereksinimlere göre puanlandırılmalıdır. Kilit uzmanlar, tüm kriterler için asgari gereklilikleri yerine getirmelidir. Asgari gereklilikler sağlanmıyorsa, teklif reddedilmelidir.

Bir uzman için, puanlar İş Tanımında belirtilmiş olan gereksinimlere bağlı olarak verilmelidir. Sadece diplomalar ve ispatlı belgelere dayalı tecrübeler dikkate alınmalıdır. Bu da özgeçmişte atıf yapılan diplomaların ve özgeçmişte belirtilen ilgili deneyimi kanıtlayan işveren sertifikalarının veya referanslarının kopyalarını ifade eder. Sadece, İş Tanımları içinde gerekli olan ilgili deneyim ve diplomalar için eksik deliller ihale katılımcısından istenebilir. Sadece diplomalar ve belgeli delillerle desteklenen deneyimler dikkate alınmalıdır.

İlgili ülkenin kamu idaresinin veya bu ülkede bulunan uluslararası/bölgesel teşekküllerin memurları veya diğer personeli, idari durumlarına bakılmaksızın,

yalnızca Avrupa Komisyonu tarafından verilecek onay ile uzman olarak çalışabilir. İhale katılımcısı, teklifine, uzmanın kişisel olarak geçici görevlendirilmiş veya izinli olduğunun kanıtı yanında, uzmanın sağlayacağı katma değere ilişkin bilgileri dahil etmelidir.

İhale katılımcıları tarafından teklif edilen bir uzmanın AB Delegasyonlarından birinin personeli olması durumunda, söz konusu uzman ile ihale katılımcısı çalışmaya başlamadan önce, bu uzmanın AB kurumu ile sözleşmesinin resmi olarak feshedildiğinden Avrupa Komisyonu emin olmalıdır.

Eğer ihale dosyası açıkça alternatiflere izin veriyorsa, bu gibi alternatiflerin ayrı ayrı puanlanması gereklidir. Alternatiflere izin verildiğinde, sözleşme makamı bunları aşağıdaki durumlarda dikkate alabilir:

- değerlendirmede yapılan ödemeye karşılık en yüksek değerde teklifi sunmuş olan ihale katılımcısı tarafından sunulduklarında; ve
- ihale dosyası tarafından belirtilmiş olan gereksinimleri, en azından gerekli olan asgari kalite ve performansı tutturacak şekilde karşıladıklarında.

Değerlendiricilerin her biri, teknik teklifin güçlü ve zayıf noktaları hakkında genel bir kanı oluşturmak için, her bir teklif için kendi değerlendirmesini içeren değerlendirme çizelgesi doldurur.

Teknik değerlendirmenin tamamlanmasından sonra, her üye tarafından verilmiş olan puanlar kıyaslanır. Değerlendiriciler rakamsal puanların yanı sıra, üye seçimi için nedenlerini açıklamalı ve komite önünde kendi puanlarını savunmalıdırlar.

Her bir teknik teklif tartışılır ve her üye son puanlamasını yapar. Komite üyeleri kendi değerlendirme çizelgelerini, her teklifin esası hakkındaki genel tartışmanın sonucu olarak değiştirebilirler.

Ciddi ayrılıkların olduğu durumlarda, aynı fikirde olmayan üyeler tarafından eksiksiz bir gerekçelendirme yapılmalıdır. Bu konu tartışıldıktan sonra, değerlendiriciler her bir teknik teklif için kendi değerlendirme çizelgesine son şeklini verir ve değerlendirme komitesi sekreterine vermeden önce imzalar. Sekreter daha

sonra Değerlendirme Raporunun bir parçası olarak komite üyelerinin yorumlarının bir özetini çıkarır.

Sekreter, bireysel nihai puanların aritmetik ortalaması olan son toplam puanı hesaplar.

Önerilen uzmanın AB projelerinde deneyiminin olmadığı ve bu deneyimin pozisyon için ve projenin uygulanması için önemli bir unsur olduğu durumlarda mülakat yöntemi uygulanmalıdır. Diğer durumlarda, Avrupa Komisyonu kendi içinde doğrulama/kontrol yöntemini kullanmalıdır.

Görüşmeleri gerçekleştirmek için tercih edilen yöntem telefon gibi bir irtibat yöntemi olmalıdır. Hem ihale katılımcıları hem de sözleşme makamı için önemli maliyet içerdiğinden, istisnai ve sadece usulünce gerekçelendirildiği durumlarda, karşılıklı görüşme yöntemi kullanılabilir.

Değerlendirme komitesi, geçici sonuçlarını yazdıktan ve ancak teknik tekliflerin değerlendirilmesini kesin olarak sonuçlandırmadan önce, teknik açıdan uygun ihale tekliflerinde (teknik değerlendirmede ortalama puanı 80 ve üstü olanlar) önerilen kilit uzmanlarla görüşme yapmaya karar verebilir. Görüşme yapılması durumunda, uzmanlar, değerlendirme komitesi tarafından, kıyaslamaya izin verecek kadar yakın aralıklarla görüşmeye alınır. Görüşmeler, daha önce komite tarafından üstünde anlaşılmış olan, hazır sorular içeren ve tüm görüşmeye çağırılan uzmanlara veya ekiplere uygulanabilen standart bir formatta yapılmalıdır. İhale katılımcılarına, görüşmenin tarihi ve saati hakkında en az 10 gün öncesinden haber verilmelidir. Bir ihale katılımcısı mücbir sebeplerle görüşmeye katılamazsa, ihale katılımcısı ile her iki taraf için uygun olan alternatif bir tarih/saat ayarlanır. İhale katılımcısının ikinci görüşmeye de katılamaması durumunda, ihale teklifi değerlendirme sürecinden çıkarılabilir.

Bu görüşmelerin tamamlanmasından sonra, değerlendirme komitesi, teknik değerlendirme çizelgesinde belirtilmiş olan kriterlerin içerik veya ağırlığını değiştirmeden, görüşülmüş olan uzman puanlarında değişiklik yapılmasına gerek olup olmadığına karar verir. Her türlü değişiklik gerekçelendirilmelidir. Bütün bunlar

Değerlendirme Raporuna kayıt edilmelidir. Bu görüşmeler için gösterge niteliğinde olan zaman çizelgesi ihale dosyasına eklenmelidir.

Komite her teknik teklifin ortalama puanını belirledikten sonra (her bir değerlendirici tarafından verilen nihai puanların matematiksel ortalaması), 80 puan eşiğinin altında kalan tüm ihale teklifleri doğrudan redder. Hiçbir ihale teklifinin 80 veya daha üstünde bir puan alamadığı durumda ise ihale prosedürü iptal edilir.

80 puan eşiğine erişen ihale tekliflerinden, en iyi teknik teklifi sunan 100 puan alır. Diğerleri, aşağıdaki formül kullanılarak puan alırlar:

Teknik puan = (söz konusu teknik teklifin nihai puanı / en iyi teknik teklifin nihai puanı) x 100.

4.2.7.4 Finansal tekliflerin değerlendirilmesi

Türk Mevzuatındaki ve PRAG'daki finansal tekliflerin değerlendirilme usulleri benzer olduğundan konu, PRAG'ın düzenlemeleri üzerinden anlatılmıştır.

Teknik değerlendirmenin tamamlanmasından sonra, teknik değerlendirme esnasında elenmemiş olan ihale tekliflerinin (ortalama puanı 80 veya daha üstünde olanların) finansal tekliflerini içeren zarflar açılır ve bu finansal tekliflerin tüm asılları değerlendirme komitesinin başkanı ve sekreteri tarafından paraflanır.

Değerlendirme komitesi, finansal teklifin tüm resmi gereksinimleri karşıladığını doğrulamalıdır.

Gereksinimleri karşılamayan bir finansal teklif reddedilebilir. Her türlü ret kararı, Değerlendirme Raporunda gerekçelendirilir.

Değerlendirme komitesi finansal tekliflerin aritmetiksel hataları olmadığını kontrol eder. Aritmetik hatalar, ihale katılımcısına ceza verilmeden düzeltilir. Türk Mevzuatında Açık ihale usulünde de olduğu gibi PRAG'dan farklı olarak "birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır."

Teknik değerlendirmeyi takiben reddedilen ihale tekliflerinin finansal tekliflerini içeren zarfların kapalı kalması ve muhafaza edilmesi gerekmektedir. Sözleşme makamı tarafından diğer evraklar ile birlikte arşivlenmelidirler.

Toplam sözleşme değeri, ihale dosyasında belirtilmiş olan ücretler (işe alma ile ilgili genel giderler de dâhil), götürü ödemeler (mevcut ise), öngörülemeyen harcamalar ve harcama teyidi için fon içerir. Bu toplam sözleşme değeri, sözleşme için belirlenen yaklaşık maliyet ile karşılaştırılır. Sözleşme için ayrılmış olan azami bütçeyi aşan ihale teklifleri elenir.

Değerlendirme komitesi daha sonra farklı finansal tekliflerin ücretleri arasındaki finansal karşılaştırmayı yapar. Öngörülemeyen harcama ve aynı zamanda harcama teyidi için fon, finansal tekliflerin kıyaslamasında devre dışı bırakılır.

Toplam ücretleri en düşük olan ihale teklifi 100 puan alır. Diğerlerine, aşağıdaki formül yoluyla puan verilir:

Finansal puan = (en düşük toplam ücret / söz konusu teklifin toplam ücreti) x 100.

Finansal teklifler değerlendirilirken, değerlendirme komitesi sadece toplam ücretleri kıyaslar.

4.2.7.5 İhale kararının belirlenmesi

Türk Mevzuatı ve PRAG değerlendirme sonucu hesaplama usulleri benzer olduğundan konu, PRAG'ın düzenlemeleri üzerinden anlatılmıştır. Değerlendirme sonucunun hesaplanması aşağıdaki gibidir:

En iyi fiyat teklifi, teknik kalitenin fiyatla 80/20 oranında ağırlıklandırılması ile elde edilir. Sonuç aşağıdaki hesaplama ile belirlenir:

- teknik tekliflere verilen puanları 0,80 ile çarparak
- finansal tekliflere verilen puanları 0,20 ile çarparak.

Sonuç olarak ortaya çıkan, ağırlıklı teknik ve finansal puanlar, en yüksek puanlı ihale teklifini, yapılan ödemeye karşılık olarak sağlanan en yüksek değeri, bulmak üzere toplanırlar. Değerlendirme komitesinin tavsiyesi, dışlanma ve seçim kriterleri için ihale katılımcısı tarafından sunulan yazılı delillerin doğrulanması ve kabul edilmiş olması şartıyla, en yüksek toplam puanı elde eden ihale teklifinin ihaleyi kazanması olur.

Ancak PRAG’da “teknik ve mali ağırlık katsayısı 80-20%” olarak sabit şekilde belirtilmiş olmasına rağmen Türk Mevzuatı teknik ve mali ağırlık katsayısını belirlemek için belli kriterler getirmiş ve bunların puanlanması ile katsayının tespitini öngörmüştür. Bu değişken katsayı hizmetin niteliği ve özgünlüğüne göre ihaleden önce idarece hesaplanır ve idari şartnamede gösterilir. Bahsi geçen kriterler ve puanlama sistemi Tablo 4.6’da verilmiştir. (KİK 52, Danışmanlık Hizmet Alımı İhale Uygulama Yönetmeliği 62-66. maddeleri)

Tablo 4.6 Teknik puan ağırlık katsayısının hesaplanmasında kullanılan kriterler

KRİTER	
Puan	
İşin sonraki yıllardaki etkisi,	0-5
Hizmetin alınmasından sonra ortaya çıkabilecek kayıp ve zararlar,	0-5
Sözleşme öncesi koşullar,	0-5
Danışmanlık hizmetinin alınmaması neticesinde oluşabilecek kayıplar,	0-5
Hizmetin karmaşıklığı,	0-5
Hizmetin birden fazla disiplinin bir arada çalışmasını gerektirmesi,	0-5
Çevresel ve toplumsal etkiler,	0-5
TOPLAM	0-35

Tablo 4.6’da belirtilen her bir parametreye (0) ile (5) arasında puan verilerek toplam puan bulunur. Burada (0) önemsizliği, (1) en az önemi, (5) ise en yüksek önemi belirtmektedir. Bulunan bu toplam puan ve hizmetin önem derecesine göre teknik puan ağırlığı belirlenir ve ihale dokümanında belirtilir. (Tablo 4.7)

Tablo 4.7 Hizmetin önem derecesine göre teknik puan ağırlığının belirlenmesi

<u>Puan</u>	<u>Teknik Puan Ağırlık Katsayısı (%)</u>
29'dan büyük ise	78 –80
23 –29 aralığında ise	74 –77
0 –22 aralığında ise	70 –73

Ayrıca Türk Mevzuatında PRAG'dan farklı olarak, puan eşitliği durumunda mali teklif puanı yüksek olan istekli görüşme yapmak üzere davet edilir. Mali teklif puanlarının da eşit olması durumunda, tek sözleşmeye ilişkin benzer iş deneyim tutarı fazla olan istekli görüşme yapmak üzere davet edilir. Mali teklif puanı eşit olanlar arasında ortak girişimin bulunması halinde, iş ortaklığında pilot ortağın tek sözleşmeye ilişkin iş deneyim tutarının, konsorsiyum da ise koordinatör ortağın tek sözleşmeye ilişkin iş deneyim tutarının değerlendirilmesi suretiyle görüşme yapmak üzere davet edilecek istekli belirlenir. (Danışmalık Hizmet Alım İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 66/2)

PRAG'a göre müzakereler sonucunda, değerlendirme komitesi aşağıdaki tavsiyelerden birini verebilir:

- Aşağıdakilere uygun bir ihale teklifi sunmuş olan katılımcının seçilmesi:
  - resmi gereksinimler ve uygunluk kuralları ile uyumlu olan;
  - toplam bütçesi proje için ayrılmış en yüksek bütçenin sınırını aşmayan;
  - ihale dosyasında belirtilmiş olan asgari teknik gereksinimleri karşılayan; ve
  - yapılacak ödemeye karşılık olarak en yüksek değeri sağlayan.
- İhale prosedürünün, istisnai durumlarda iptal edilmesi.

Türk Mevzuatında da ihale komisyonu bütün teklifleri ret ederek ihaleyi iptal edebilir. Ayrıca teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilir. Ancak, idare tarafından ihale dokümanı gözden geçirilerek varsa hatalar ve eksiklikler giderilmek suretiyle, kısa listede yer alan bütün adaylar tekrar davet edilerek ihale sonuçlandırılabilir. (Danışmalık Hizmet Alım İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 66/2)

PRAG'a göre ihale değerlendirmesi adım adım bir sonuca ulaşmak için yapılmalıdır. Teknik ve finansal teklifin ayrı zarflarda istenmesinin arkasındaki ilke değerlendiricilerden hiçbirinin finansal teklifi bilmemesini ve böylelikle de teklifin teknik kalitesini değerlendirirken fiyattan etkilenilmemesini garanti altına almaktır. Değerlendirme sıralamasında yapılacak her türlü sapma ihalenin iptaline neden olabilir. Sözleşme makamının belgelere erişim mevzuatına bağlı olarak, ihale prosedürünün tamamı, sözleşme her iki tarafça imzalanana kadar gizlidir. Değerlendirme Komisyonunun kararları ortaktır ve müzakereleri gizli kalmalıdır. Komite üyeleri ve gözlemciler gizliliği korumakla yükümlüdür. Sözleşme makamının bulunduğu ülkenin hukuk kurallarının gerekli gizlilik kuralları ile çakıştığı durumlarda, sözleşme makamı herhangi bir bilgi paylaşmadan önce Avrupa Komisyonundan ön onay almalıdır. Özellikle Değerlendirme Raporu, sadece resmi kullanım içindir ve ihale katılımcılarına ya da sözleşme makamının, Avrupa Komisyonu'nun yetkililerinin ve gözlemcilerinin (örneğin Sayıştay) dışında herhangi bir kimseye ifşa edilemez.

4.2.8 İhalenin karara bağlanması

4.2.8.1 Başarılı ihale katılımcısının haberdar edilmesi

PRAG, başarılı ihale katılımcısı belirlenmeden hemen önce, sözleşme makamı Erken Uyarı Sisteminde ortaklar dahil olmak üzere başarılı isteklinin dışlama kaydının olup olmadığının kontrol edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Başarılı ihale katılımcısına gönderilen bildirim mektubu, başarılı ihale teklifinin geçerliliğini, kendiliğinden 60 gün daha uzatır. Aynı zamanda ikinci en iyi ihale katılımcısı da sonuçtan haberdar edilir. Birinci ihale katılımcısı ile sözleşmenin imzalanamaması durumunda, sözleşme makamı ikinci en iyi ihale katılımcısına sözleşme imzalamak üzere bildirim yapma hakkını saklı tutar. İkinci en iyi ihale teklifinin geçerliliği böylelikle korunacaktır ve sadece ihale kararının bildirim yapıldığında 60 günlüğüne uzatılacaktır.

Ayrıca, sözleşme makamı kalan ihale katılımcılarını da bilgilendirir. Bu mektuplar sonucunda, tekliflerin geçerliliği kalmayacaktır. Başarılı olmayan ihale

katılımcılardan alınacak daha fazla bilgi talebi halinde, gizli olmayan her türlü bilgi kendilerine açıklanabilir.

Sözleşme başarılı ihale katılımcısı tarafından imzalanır imzalanmaz sözleşme makamı en iyi ikinci ihale katılımcısını sözleşmenin kendisi ile imzalanmayacağı konusunda bilgilendirmelidir.

PRAG ve Türk Hukukunun ayrıldığı bir diğer konu da görüşmeye davet aşamasıdır. Türk Mevzuatında toplam puanı en yüksek olan istekli öncelikle görüşme yapmak üzere davet edilir. Bu görüşmede; iş tanımı, sözleşme şartları, personel ve mali teklifle ilgili görüşme yapılır. Ancak bu görüşme, ihale dokümanında yer alan şartları önemli ölçüde değiştirecek nitelikte olamaz. Bu toplantıda işin nasıl yapılacağı, kullanılacak personel, idarenin katkılarının neler olacağı, sözleşmede gerekli ilave açıklamalar gibi hususlar görüşülür ve gerekirse bunlar üzerinde esasa ilişkin olmayan değişiklikler yapılabilir. Teklifte gösterilmiş olan personel ücretleri ile teklif edilen diğer harcamaların tutarları tekrar pazarlık konusu edilemez. Mali teklif üzerinde yapılan görüşmenin kapsamı sadece ödeme koşulları ve planının, mali teklif tutarını değiştirmemek kaydıyla idare lehine düzenlenmesine yönelik olabilir. (Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 66/3. madde)

PRAG ile benzer şekilde Türk Mevzuatında isteklinin sözleşmeye davet edilmesinden önce ihale kararı ihale yetkilisinin onayına sunulur. İhale yetkilisince onaylanmadan önce idare, ihale üzerinde kalan istekli ile varsa ikinci en yüksek toplam puana sahip isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığını Kamu İhale Kurumundan teyit ederek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır. Her iki isteklinin de yasaklı olduğunun anlaşılması durumunda ihale yetkilisince ihale kararı onaylanamaz ve ihale iptal edilir. İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç 5 iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder. İhale; kararın onaylanması halinde geçerli, iptal edilmesi halinde ise hükümsüz sayılır. (Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 68. madde)

İhale sonucu, ihale kararının ihale yetkilisi tarafından onaylandığı günü izleyen en geç 3 gün içinde, ihale üzerinde bırakılan dahil, ihaleye teklif veren bütün isteklilere bildirilir. İsteklilere bildirilen kesinleşen ihale kararının ekinde ihale komisyonu kararı

ile birlikte bildirilir. İhale kararının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere gerekçeleri belirtilmek suretiyle bildirim yapılır. İhale sonucunun bütün isteklilere bildiriminden itibaren; on gün geçmedikçe sözleşme imzalanamaz. (Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 69. madde)

4.2.8.2 Kilit uzmanların uygunluğu ve önerilen değişiklikler

PRAG'a göre, ihalenin kararının bildiriminde, sözleşme makamı başarılı ihale katılımcısından, bildirim mektubunun tarihinden itibaren 5 gün içinde kilit uzmanların uygunluk durumunun bildirilmesini talep eder. Kilit uzmanın onaylanmış bir taahhüt teklifi alması durumunda, ilk önce önerilen taahhüdü kabul etmesi gereklidir.

Kilit uzmanların herhangi birinin uygun olmaması durumunda, başarılı ihale katılımcısının bu uzman yerine başka bir uzman teklif etmesine izin verilir. Başarılı ihale katılımcısı, uzman değişimi için haklı gerekçesini sunar ama sözleşme makamı değişen uzmanı kabul etmek zorunda değildir. Sözleşme makamı yerine geçirilecek olan uzmanın değerlendirme kriterlerine göre toplam puanının, en az kendisinin yerini alacağı uzmanın değerlendirmesinde verilen puanlarla eşit olduğunu doğrulamalıdır. Yerine geçecek olan uzmanın her değerlendirme kriteri için asgari kriterleri karşılaması gerekmektedir.

Değişikliğin teklifi en geç bildirim mektubunun tarihinden itibaren 15 gün içerisinde yapılmalıdır. Başarılı ihale katılımcısına sadece bir kez değişim teklifi sunma izni verilir. Mümkün olması halinde, aynı pozisyona geçmesi için birkaç aday sunulabilir. Sözleşme makamı önerilen adaylar arasından seçim yapabilir. Yerine geçecek uzman aynı ihaleye katılan başarısız bir ihale katılımcısının teklifinde sunulan uzman olamaz. Sözleşme makamı önerilen ikameyi kabul ederse, sözleşme dosyasına bu onayın gerekçesi eklenmelidir.

Uzmanın yerine geçecek başka bir uzman önerilmezse veya yerine geçmesi önerilen uzmanın puanları ilk önerilen uzmanın puanlarına eşit veya bunlardan fazla değilse, sözleşme makamı ikinci en iyi ihale katılımcısına bildirimde bulunma (aynı zamanda onlara da uygun olmaması durumunda uzman değiştirme şansı tanıyarak) veya prosedürü iptal etme kararı verir.

Bir ihalenin karara bağlandığı sırada, finansal anlaşma henüz sonuçlanmamış ise, sözleşme makamı ihale katılımcılarını finansal anlaşma sonuçlanmadan önce haberdar etmemelidir.

Türk Mevzuatında da önerilen anahtar teknik ve teknik personel zorunlu olmadıkça değiştirilemez. Böyle bir gereksinimin ortaya çıkması halinde yeni anahtar teknik ve teknik personelin teklifte sunulanın dengi veya daha niteliklisi olması gereklidir. Görüşme sonucunda şartların netleştirilerek anlaşmaya varılması halinde, bu şartlar dahilinde, anlaşma sağlanamazsa ihale dokümanında belirtilen koşullarla toplam puanı en yüksek olan bu istekli üzerine ihale yapılır. Görüşme sonrası ihale komisyonunca alınan gerekçeli karar ihale yetkilisinin onayına sunulur. (Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 66/4,5. madde)

4.2.8.3 Sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması

Sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması ile ilgili PRAG ve Türk Mevzuatındaki düzenlemeler benzer olup her iki düzenleme Bölüm 4.1.7.2, Açık ihale usulü başlığı altında incelenmiştir.

4.2.8.4 Sözleşme kararının yayımlanması

Sözleşme kararının yayımlanması ile ilgili PRAG ve Türk Mevzuatındaki düzenlemeler benzer olup her iki düzenleme Bölüm 4.1.7.3, Açık ihale usulü başlığı altında incelenmiştir.

4.3 Rekabetçi Pazarlık Usulü

Türk Mevzuatında Pazarlık usulü öngörülmüş olup koşulları PRAG'da anlatılan pazarlık usulünün koşullarına denk gelmektedir. Bu usul pazarlık usulü başlığı altında (Bölüm 4.5) incelendiğinden aşağıda PRAG'daki düzenleme açıklanmıştır.

Rekabetçi pazarlık usulünde, sözleşme makamı, kendi seçtiği adayları teklif sunmak üzere davet eder. Teknik yeterliliğe sahip olanlar arasından, hizmet ihalelerinde en iyi parasal değeri sunan, mal veya yapım işleri ihalelerinde ise en ucuz uyumlu teklifi sunan ihale katılımcısını seçer.

İhalenin değerlendirilmesi (değerlendirme komitesinin kullanılması dâhil) ve ihalenin karara bağlanması; hizmet alımı ihalelerinde kısıtlı prosedür, mal alımı ve yapım işleri ihalelerinde ise açık prosedür kurallarına göre yapılır.

Hizmet alımı ihalelerinde; içeriğine ve ihtiyaçlarına bağlı olarak, sözleşme makamı ihale duyurusu yayımlamadan rekabetçi pazarlık usulünü çerçeve sözleşme ihalesine alternatif olarak kullanabilir.

Sözleşme makamı, kendi seçtiği en az üç firmanın listesini hazırlar. Adaylara ihale dosyası ile birlikte ihaleye davet mektubu gönderilir. Basitleştirilmiş ihalelerin belirli eklerinin (idari uyumluluk çizelgesi, sözleşme formu, sözleşme duyurusu, davet mektubu, ihale katılımcılarına talimatlar, davet edilen ihale katılımcılarının listesi ve ihale formu) bu prosedür için ve aynı zamanda doğrudan temin için kullanılması zorunludur. İhale dosyasının tüm diğer belgeleri için standart ekler kullanılır. İhale teklifleri sözleşme makamının adresine, ihaleye davet mektubunda verilmiş olan tarih ve saati geçirmeden erişmelidir. Seçilen adaylara, ihale tekliflerini sunmak üzere, ihaleye davet mektubunun gönderilmesini takiben, en az 30 gün süre verilmelidir. İhale teklifleri, sözleşme makamı tarafından atanmış, gerekli teknik ve idari uzmanlığa sahip bir değerlendirme komitesi tarafından açılır ve değerlendirilir.

İhale katılımcıları ile görüşmeleri takiben, sözleşme makamı teknik ve idari yönden geçerli tek bir ihale teklifi alırsa, ihalenin karara bağlanması kriterlerinin karşılandığı durumda sözleşme verilebilir.

Rekabetçi pazarlık prosedürünün başarısız olması durumunda, Avrupa Komisyonu'nun ilgili hizmetlerinin ön onayı alınmak koşulu ile sözleşme pazarlık usulü ile sonuçlandırılabilir.

4.4 Rekabetçi Diyalog

PRAG'da sözleşme makamının açık ihale prosedürünün doğrudan kullanımının veya kısıtlı prosedürü yöneten mevcut düzenlemelerin sözleşmelerin ödemeye karşılık en yüksek değeri sunan ihale katılımcısı ile imzalanması ile sonuçlanamayacağını değerlendirdiği, özellikle karmaşık sözleşme hallerinde, rekabetçi diyalog kullanılabilir. Bir sözleşmenin "özellikle karmaşık" sayılabileceği

durumlar, sözleşme makamının ihtiyaçlarını veya amaçlarını karşılayacak teknik vasıtaları objektif olarak tanımlayamadığı veya projenin hukuki veya finansal yapısını belirlemediği durumlardır. Bu prosedürde hiçbir özel eşik uygulanmaz ancak bu prosedür, istisnaidir ve temkinli biçimde kullanılmalıdır.

Türk Mevzuatında Rekabetçi diyalog usulü tanımlanmamış olup, bu usul için PRAG'da öngörülen durumlara benzer olan "ihale konusunun Ar-Ge ihtiyacı gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması ile teknik-mali özelliklerin gerekli nitelikte belirlenememesi" durumlarında Pazarlık usulü ile ihale yapılacağı belirtilmiştir. (KİK 21/1-d,e. maddesi) Aşağıda PRAG'a göre rekabetçi diyalog prosedürü açıklanmıştır.

Sözleşme makamları ihtiyaç ve şartlarını bildiren veya ekleyen bir sözleşme duyurusu yayımlar. Sözleşme duyurusunda belirtilen seçim kriterlerini taşıyan adaylarla diyalog süreci başlatılır. Diyalog ihalenin tüm yönlerini kapsayabilir. Her bir adayla teklif ettikleri çözümler ve fikirler hakkında ayrı ayrı diyalog gerçekleştirilir. Sözleşme makamı tüm ihale katılımcılarına eşit muamele edilmesini ve tekliflerin gizli tutulmasını garanti etmelidir. Bu nedenle farklı ihale katılımcılarından en iyi çözümleri seçmesine izin verilmez.

İhaleye davet edilen adayların asgari sayısı üçtür. Seçim kriterlerini karşılayan adayların sayısının üçten az olduğu durumlarda, sözleşme makamı prosedürü kriterleri yerine getiren bir veya iki teklifçi ile devam ettirebilir.

Diyalog esnasında, sözleşme makamları tüm ihale katılımcılarına eşit muamele etmeli ve diyalogda teklif edilen çözümlerin veya alınan bilginin aday onay vermediği müddetçe gizli kalmasını güvence altına almalıdır. Eğer sözleşme duyurusu adayları bu olasılık hakkında bilgilendiriyorsa, Sözleşme makamları, ihale sonucu belirleme kriterlerini diyalog öncesi aşamada uygulayarak diyaloga yönelik çözümlerin sayısını azaltabilir. Sözleşme makamı, diyalogun yürütülme şeklinin gerekçelerini gösteren bir rapor hazırlamalıdır.

Diyalogun sona erdiğini katılımcılara bildirdikten sonra, sözleşme makamları onlardan diyalog esnasında sunulmuş ve belirlenmiş olan çözümlere ilişkin son

tekliflerini sunmalarını ister. Teklifler, talep edilen ve projenin uygulaması için gerekli olan tüm öğeleri içermelidir. Sözleşme makamının talebi doğrultusunda, ihalenin veya ihaleye davetin ana koşullarında değişiklik yaratmaması ve değişikliklerin rekabeti bozmaması veya ayrımcılığa sebep olmaması kaydıyla, bu teklifler açıklanabilir, detaylandırılabilir veya üstlerinde ufak düzenlemeler yapılabilir. Sözleşme makamı, bu durumun ihalenin büyük bir kısmında veya ihale çağrısında değişikliğe sebep olmaması ve rekabeti bozmaması veya ayrımcılık etkisi yapmaması kaydıyla, en iyi parasal değeri teklif ettiği belirlenen ihale katılımcısının ihale dosyasındaki konuları açıklamasını veya ihale dosyasında belirtilen taahhütleri onaylamasını isteyebilir.

Sözleşme Makamları diyalog esnasında katılımcılara fiyatları veya ödemeleri belirtebilir. Sözleşme ekonomik açıdan en avantajlı teknik olarak uyumlu teklife verilir.

4.5 Pazarlık Usulü/Doğrudan Temin Usulü

PRAG, bir sözleşmenin aşağıdaki koşullarda doğrudan sonuçlandırılabilceğini belirtmiştir:

- Yaklaşık maliyetin 20.000 Avro'yu aşmadığı durumlarda "doğrudan temin" kullanılır;
- Sözleşme değeri ne olursa olsun olağanüstü ve usulüne uygun gerekçelendirilmiş durumlarda ve somut veya yasal koşullar sağlandığında "pazarlık usulü" kullanılır..

Pazarlık usulünde, bir değerlendirme komitesi tayin edilmelidir. Tüm durumlarda, pazarlıktaki katılımcıların nasıl belirlendiğini, fiyatın nasıl saptandığını ve ihale kararının gerekçelerini açıklayan bir rapor hazırlanmalıdır. Pazarlık rapor taslağında gösterilmiş olan pazarlık adımları takip edilmeli ve uygunluk kuralları (milliyet kuralları), sözleşmeyi yürütebilme yeterliği ve dışarıda bırakma kriterlerinin ve bunlarla uyumlu olunduğunun kontrolü gibi, ihale prosedürleri ile ilgili ana ilkelerin usulünce uygulanması sağlanmalıdır.

Uygulanabilir olan hallerde, 2.500 Avro'dan daha az veya eşit tutarlardaki hizmet ve mal alımları için, teklifin ön kabulü olmadan basit biçimde fatura karşılığında ödeme oluşturabilir.

Türk Mevzuatında düzenlenen ihale usullerinden, açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Pazarlık usulü ile ihale yapılması ve doğrudan temin yoluyla ihtiyaçların karşılanması ise ancak Kamu İhale Kanununda belirtilen özel hallerde mümkündür.

Türk Mevzuatında; doğrudan temin, Kamu İhale Kanununda belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usulü ifade eder. Pazarlık usulü ise Kamu İhale Kanununda belirtilen hallerde kullanılabilen, ihale sürecinin iki aşamalı olarak gerçekleştirildiği ve idarenin ihale konusu işin teknik detayları ile gerçekleştirme yöntemlerini ve belli hallerde fiyatı isteklilerle görüştüğü usulü ifade eder. (KİK 4. madde)

Pazarlık usulü ile ihale yapılabileceği belirtilen durumların bir kısmı ilan yapılmaksızın ihale edilmektedir. İlan yapılacak işlerin ihalesinde ise; ihale dokümanında belirtilen değerlendirme kriterlerine göre yeterliği tespit edilen istekliler, öncelikle ihale konusu işin teknik detayları ve gerçekleştirme yöntemleri gibi hususlarda fiyatı içermeyen ilk tekliflerini sunar. İdarenin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayacak yöntem ve çözümler üzerinde ihale komisyonu her bir istekli ile görüşür. Teknik görüşmeler sonucunda şartların netleşmesi üzerine bu şartları karşılayabilecek isteklilerden, gözden geçirilerek şartları netleştirilmiş teknik şartnameye dayalı olarak fiyat tekliflerini de içerecek şekilde tekliflerini vermeleri istenir. İlk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihale sonuçlandırılır. (KİK 21/3,4. madde)

Ayrıca, idarelerin yaklaşık maliyeti 157.923 TL'sına kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları pazarlık usulü ile büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 47.373 TL, diğer idarelerin 15.783 TL'sını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iâşeye ilişkin alımları doğrudan temin ile ihale edilir.

4.5.1 Pazarlık usulünün kullanım koşulları

PRAG'a göre, Sözleşme Makamları, önceden onay alarak, Ek-3'de tablo ile açıklanan durumlarda pazarlık usulünü kullanabilirler. Türk Mevzuatında da bu uygulamaya paralel şekilde pazarlık usulü temel usul olarak öngörülmemiştir. Ancak herhangi bir onaya tabi olmaksızın belli koşulların gerçekleşmesi halinde uygulanabileceği belirtilmiştir. Türk Mevzuatında pazarlık ve doğrudan temin usulünün kullanılmasına izin verilen durumlar, PRAG'da pazarlık usulünün kullanılmasına izin verilen koşullara denk gelmektedir. Bu koşullar Ek-3'de karşılaştırmalı olarak verilmiş olup, PRAG'daki koşullara benzerdir.

Ek-3'de tablo ile açıklanan durumlardan; öngörülemeyen olaylar, savunma ve güvenlikle ilgili özel durumlar nedeniyle ihalenin ivedi yapıldığı durumlar ve yaklaşık maliyetin 157.923 TL'sine kadar olan ihalelerde Türk Mevzuatına göre ilan yapılması zorunlu değildir. İlan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini birlikte vermeleri istenir. Ayrıca "asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek, ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması" ve "ihtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi veya sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması" hallerinde, PRAG'dan farklı olarak ihale komisyonu kurma ve yeterlik kurallarını, dışlanma nedenlerini, ihaleye katılmaktan yasaklılık hallerini arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilmektedir. Doğrudan temin usulünün kullanıldığı yukarıda belirtilen durumlar veya düşük bütçeli ihalelerde bahsi geçen istisnalar tanınmıştır. PRAG'da da azami 2500 Avro bütçeli işler için benzer bir istisna tanınmıştır.

Ayrıca, idarelerin taşınmaz mal alım ve kiralamalarında, milletlerarası tahkim yolu öngörülen uyuşmazlıklarda avukatlık hizmet alımları ile seçimlerde kullanılacak oy pusulası ve zarfı basım hizmet alımları, Türkiye İş Kurumunun işsizliğin azaltılmasına yönelik görevlerine ilişkin hizmet alımları konularına benzer hususlar PRAG'da düzenleme alanının daha kısıtlı olmasından dolayı tanımlanmamışken; Türk Mevzuatında bu durumlarda doğrudan temin usulünün kullanılması öngörülmüştür.

4.6 Çerçeve Sözleşmeleri

PRAG, Çerçeve sözleşmeyi bir veya daha fazla sözleşme makamı ve bir veya daha fazla ekonomik işletme arasında yapılan, amacı belirli bir dönem boyunca verilebilecek özel sözleşmeleri yöneten koşulları, özellikle de öngörülen süre, konu, fiyat, azami meblağ, uygulama kuralları ve miktarları belirlemek olan bir anlaşma olarak tanımlamıştır.

Birkaç ekonomik işletme ile yapılan çerçeve sözleşmelerine “çoklu” çerçeve sözleşmeleri adı verilir; bunlar aynı koşullarda tamamlanan ayrı sözleşmeler biçimini alır ancak hepsi aynı şartlarda sonuçlandırılır. Şartnameler sözleşme makamınca sözleşme yapılması planlanan işletmelerin hem asgari hem de azami sayısını belirtmelidir. Asgari sayı üçten az olamaz.

Bu sözleşmelerin süresi 4 yıldan fazla olamaz, ancak çerçeve sözleşmesinin konusunda özellikle belirtilen istisnai durumlar olabilir. Sözleşme Makamları çerçeve sözleşmelerinden usule aykırı şekilde yararlanamaz veya bunları rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu amaçla veya bu yönde etki yapacak şekilde kullanamaz.

Çerçeve sözleşmelere dayandırılan özel sözleşmeler çerçeve sözleşmesinin koşulları kapsamında verilir ve şeffaflık, orantısallık, eşit muamele, ayrımcılık yapmama ve adil rekabet ilkelerine uymalıdır.

Türk Hukukunda da çerçeve anlaşma, bir veya birden fazla idare ile bir veya birden fazla istekli arasında, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek alımların özellikle fiyat ve mümkün olan hallerde öngörülen miktarlarının tespitine ilişkin şartları belirleyen anlaşmayı ifade eder.

İdareler ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin olarak açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usulünü uygulamak kaydıyla çerçeve anlaşmalar yapabilir. Çerçeve anlaşmalar rekabeti engelleyici, sınırlayıcı veya bozucu şekilde kullanılamaz. (KİK 4/son. madde)

KİK Ek 2. maddesine göre; Teminat alınmasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, ihalelerin sözleşmeye bağlanması hakkında Kamu İhale Kanununda yer alan

hükümler çerçevesinde, süresi 48 ayı geçmemek üzere çerçeve anlaşma imzalanır ve sonuçlar Kamu İhale Bülteninde ilan edilir.

Çerçeve anlaşmalar, koşulların tamamının baştan belirlendiği hallerde, bir istekli ile de yapılabilir. Birden fazla istekli ile yapılacak çerçeve anlaşmalarda istenilen şartları karşılayan yeterli sayıda teklif sunulması kaydıyla çerçeve anlaşmaya taraf olacak istekli sayısı üçten az olmamak üzere ihale dokümanında belirtilir. Çerçeve anlaşmaların bir istekli ile yapıldığı haller hariç, yapılan değerlendirme sonucunda teklifleri geçerli kabul edilen istekliler, ekonomik açıdan en avantajlı tekliften başlanmak suretiyle sıralanarak listeye alınır. Çerçeve anlaşmaya taraf olan istekli sayısının üçün altına inmesi halinde, mevcut çerçeve anlaşmanın sona erdiği taraflara bildirilir.

Koşulların tamamının baştan belirlendiği çerçeve anlaşma kapsamında yapılacak alımlarda isteklilerden ilk tekliflerini aşmamak kaydıyla yeniden teklif alınabilir. Koşulların tamamının baştan belirlenmediği hallerde ise çerçeve anlaşma koşullarında esaslı değişiklik yapılmaması kaydıyla isteklilerden yeniden teklif alınır.

İsteklilere ihale konusu işin karmaşıklığı ve özgünlüğü gibi hususlar dikkate alınarak tekliflerini sunmaları için yeterli süre tanınır.

İstekliler yeterliklerinin devam ettiğini on iki ayda bir belgelendirir. Yeterliği devam etmeyenler ile teklif vermeye davet edildiği halde iki kez geçerli teklif vermeyen isteklilerin çerçeve anlaşmaları feshedilir.

4.6.1 Çerçeve sözleşmelerin AB dış yardım programlarında uygulaması

PRAG'da çerçeve sözleşmeler, 20.000 Avro'dan daha yüksek ama 300.000 Avro'dan daha düşük tutarlı hizmet sözleşmeleri için öngörülmüş olup, 1 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve 31 Aralık 2015'e kadar geçerli olan Çerçeve Sözleşme Yararlanıcıları 2013 (FWC BENEf 2013) kullanılmaktadır. Bu çoklu bir çerçeve sözleşmesidir.

Çerçeve sözleşme, kapsamı dâhilindeki bütün operasyonlar için ve sözleşme makamının yararlanıcı ülkeler adına Avrupa Komisyonu olduğu durumlarda kullanılabilir.

Bu operasyonlar aşağıdaki koşulları karşılamalıdır:

- dış yardım fonları ile finanse edilmeli;
- dış yardımdan faydalanan bir merciin çıkarına olmalı;
- ilaveler dâhil, 300 000 Avro'yu aşmamalı;
- uzman başına en fazla 260 günlük hizmetler içermeli;
- ilaveler dâhil, en fazla 2 yılı aşmayacak şekilde (730 takvim günü) uygulanmalı.

FWC BENEf 2013, dış yardım fonlarını yöneten diğer kurumlarca da, yukarıdaki kullanım koşullarını karşılayan operasyonlar için kullanılabilir.

FWC BENEf 2013, imzalandığı dönemde bağlantılı bütçe taahhütleri belirlenmediği için, münferit (spesifik) bir sözleşmenin sözleşme makamı, Çerçeve Sözleşmesi altına alınan hizmetleri karşılamaya yetecek fonlara sahip olmalıdır.

Proje döngüsü içindeki tüm faaliyetler için uzmanların hızlı ve şeffaf şekilde işe alınmalarına yönelik bir araçtır. Birkaç tematik bölüm içerir. Her bölüm için farklı yükleniciler seçilmiştir. Bunlar, lider bir firma tarafından temsil edilen konsorsiyumlardır. Lider firma diğer ortaklar tarafından sözleşmenin amaçları için ortaklar adına hareket etmesi amacıyla atanmış ve konsorsiyumu bağlayıcı şekilde hareket etmeye yetkili tek firmadır.

4.7 Dinamik Satın Alma Sistemi

PRAG'a göre dinamik satın alma sistemi, süre olarak kısıtlı ve geçerli olduğu süre boyunca (en fazla 4 yıl), seçim kriterlerini yerine getiren ve teknik anlamda uygun gösterge bir teklif sunmuş olan ekonomik işletmelere açık olan, sık kullanılan satın almaların yapılmasına yönelik, sınırlı bir döneme ilişkin, bütünüyle elektronik bir sistemdir. Hiçbir özel eşik uygulanmaz.

Her bağımsız sözleşme için, sözleşme makamı bir sözleşme bildirimini yayımlar ve sisteme yukarıdaki paragrafa göre kabul edilmiş olan yüklenicilerin tamamını ihale için davet eder. Sözleşme ekonomik açıdan en avantajlı teklife verilir (tek karar kriteri, yapılan ödemeye karşılık olarak sağlanan en yüksek değerdir).

Bu prosedürün hukuki çerçevesi gelecekteki kullanım için tanımlanmıştır ancak bunu mümkün kılacak (gizlilik, güvenliği güvence altına alan) Bilişim Teknolojileri araçları henüz Avrupa Komisyon'unda mevcut değildir.

Türk Hukukuna göre de; Dinamik alım sistemi, ihale dokümanına uygun ön teklif veren ve sistemin geçerlik süresi içerisinde yeterlik kriterlerini sağlayan bütün isteklilerin sisteme kabul edildiği, piyasada mamul olarak bulunan malların tedarikine yönelik tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen alım sürecini ifade eder. (KİK 4. madde)

KİK Ek 4. maddesine göre; Dinamik alım sistemi, piyasada mamul olarak bulunan malların elektronik ortamda alımında kullanılabilir. Sistemin kurulmasında açık ihale usulü uygulanır. Dinamik alım sistemi rekabeti engelleyici, sınırlayıcı veya bozucu şekilde işletilemez.

Sistemin tesis edileceği hususu Kamu İhale Bülteninde ilan edilmek suretiyle duyurulur. İhale dokümanında; planlanan alımın niteliği, türü ve miktarının yanı sıra satın alma sistemine, bu sistemin işletilmesinde kullanılacak elektronik ekipmana, sisteme teknik olarak bağlanabilmek için gerekli düzenlemelere, sistemin işleyişini düzenleyen kurallara ve diğer hususlara ilişkin bilgilere yer verilir.

Yeterlik kriterlerini sağlayan ve ihale dokümanında yer alan şartlara uygun ön teklif veren bütün isteklilere sisteme dahil olma imkanı verilir. Ön teklifler ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olduğu sürece sürekli olarak geliştirilebilir.

Ön tekliflerin değerlendirilmesi, verildikleri tarihten itibaren 15 gün içinde tamamlanır. Teklif vermeye davetin henüz yapılmamış olması halinde değerlendirme süresi 15 güne kadar bir defa uzatılabilir.

Dinamik alım sisteminin tesis edildiği veya sistemin kurulmasından vazgeçildiği ile ön tekliflerin sisteme kabul veya reddedildikleri hususu isteklilere karar alındıktan sonra en geç 3 gün içinde bildirilir.

Her bir alım için sisteme kabul edilmiş istekliler teklif vermeye davet edilir. Yapılacak alımlar bu davetten en az 15 gün önce basitleştirilmiş ilan yoluyla duyurulur. Sisteme kabul edilen bütün istekliler, tekliflerini sunmaları için yeterli süre tanınmak suretiyle teklif vermeye davet edilir.

Teklifler, ihale dokümanında belirtilen esaslara göre değerlendirilmek suretiyle alım sonuçlandırılır ve sözleşmeye bağlanır.

Dinamik alım sisteminin süresi 48 aydan fazla olamaz.

Dinamik alım sisteminde yapılacak ihalelerde Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) kullanılır. Sisteme kabul edilmeye ve sistemin yürütülmesine ilişkin olarak herhangi bir ücret talep edilmez.

5 SONUÇ

Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için Sözleşme Prosedürleri ve Kamu İhale Mevzuatı incelendiğinde, Kamu İhale Mevzuatında AB normlarına ve standartlarına uyumun sağlanabilmesi için yapılan değişiklikler sonucunda iki düzenlemenin de benzer oldukları görölmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen farklılıkların çoğunluğunun Kamu İhale Mevzuatının uygulama alanının daha geniş olması nedeniyle AB Dış Faaliyetlerine benzer konular dışında başkaca konular için de düzenleme getirmesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu durum yaklaşık maliyetlere göre kullanılacak ihale prosedürlerinin tespitinde de görölmektedir. Söz konusu sınır değerler Türk Mevzuatında PRAG'a göre daha düşük miktardır.

Hizmet sözleşmelerinde PRAG'ın hizmet tanımı Türk Hukukundaki danışmanlık hizmeti tanımına denk gelmektedir. Bahsi geçen isim farklılığının sebebi KİK'de belirtilen hizmet tanımının birçok işi barındırması, AB dış faaliyetlerindeki hizmet işlerinin ise daha sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Türk Mevzuatında hizmetin tanımından dolayı tüm ihale usulleri kullanılabilen PRAG, hizmet için temel usul olarak kısıtlı prosedürü (belli istekliler arasında ihale usulü) öngörmüştür. PRAG'daki bu düzenleme Türk Mevzuatında Danışmanlık Hizmet Alımı ihalelerine denk gelmektedir. Türk Mevzuatında Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nden ayrı olarak Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği de çıkarılmıştır. Hatta Kamu İhale Kanununun beşinci bölümü "Danışmanlık Hizmet İhaleleri ile İlgili Özel Hükümler" içermektedir.

İdarelerin taşınmaz mal alım ve kiralamalarından, milletlerarası tahkim yolu öngörülen uyuşmazlıklarda avukatlık hizmet alımlarından ve seçimlerde kullanılacak oy pusulası ve zarfı basım hizmet alımlarından, Türkiye İş Kurumunun işsizliğin azaltılmasına yönelik görevlerine ilişkin hizmet alımlarından PRAG'da hiç bahsedilmemişken, bu alımlarla ilgili olarak Türk Mevzuatında doğrudan temin usulünün kullanılması öngörülmüştür.

Farklılıkların bir kısmının Kamu İhale Mevzuatının kapsamının daha geniş olması nedeni ile daha ayrıntılı düzenleme getirmeye çalışması olarak belirlenmektedir. Türk Mevzuatında hizmet ihalesi değerlendirme sürecinde mali teklif puanların eşitliği durumu için de düzenlemeler getirilmiştir. Bahsi geçen özellik kısıtlı usulde (belli istekliler arasında) değerlendirme sonucu hesaplama prosedürlerinde de kendini göstermektedir. PRAG’da “teknik ve mali ağırlık katsayısı 80-20%” olarak sabit şekilde belirtilmiş olmasına rağmen Türk Mevzuatı teknik ve mali ağırlık katsayısını belirlemek için belli kriterler getirmiş ve bunların puanlanması ile katsayının tespitini öngörmüştür.

Tüm usullerde, teknik ve mesleki kriterler konusunda devam eden işlerin kabulüne ilişkin olarak Kamu İhale Mevzuatında yine PRAG’a göre daha ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir. PRAG’da kısımlardan oluşan ve devam etmekte olan işlerin biten kısımlarının iş bitirme olarak kabul edilebileceği öngörülmüşken Kamu İhale Kanununda kısımlardan bağımsız olarak işin en az %80’nin bitirilmesi koşulu ile tamamlanmayan işlerin iş bitirmeye esas alınabileceği belirtilmiştir.

Bir kısım farklılıkların ise henüz AB müktesebatı ile uyumun tam olarak sağlanamamış olmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. PRAG ihale tekliflerinin sunumu için belirlenecek sürenin, ihale tekliflerinin kalitesini garanti edecek ve böylelikle gerçekten rekabetçi ihaleye izin verecek uzunlukta olması gerektiğini belirtmiştir. Sürenin kısa olmasının, ihale katılımcılarının ihaleye girmelerini engellediği veya eksik veya kötü hazırlanmış teklifler sunmalarına neden olduğunu belirtmektedir. PRAG ile Türk Mevzuatında belirlenen süreler incelendiğinde Türk Mevzuatında belirlenen sürelerin PRAG’da belirtilen sürelerle göre oldukça kısa olduğu gözlenmektedir.

Değerlendirme komitesinin oluşumunda; komisyon başkanının oy kullanabilmesi, PRAG’da sekreter müessesesi öngörülmüşken Türk Hukukunda böyle bir müessese bulunmaması ve değerlendirme komitesinin oluşumunda bir üyenin muhasebe veya mali işlerden sorumlu personel olmasının zorunlu tutulması AB müktesebatı ile uyumun tam olarak sağlanamamış olmasına örnek olarak verilebilir.

Yine, tekliflerin geçerlilik süresi konusunda Türk Mevzuatı PRAG'dan farklı olarak belirli bir süre öngörmemiştir. Türk Mevzuatına göre tekliflerin geçerlilik süresi; tekliflerin tahmini değerlendirme süresi, şikayete ilişkin süreler, ihale kararının onaylanması ile sözleşme imzalanmasına kadar geçecek süre ve benzeri hususlar dikkate alınarak idarece belirlenmektedir.

PRAG'a göre kısıtlı ihalede, kısa listelerin hazırlanması esnasında seçim kriterlerine uygun olan adayların sayısı alt sınır olan dörtten az ise, ön onay alarak, sözleşme makamı sadece kriterleri uyan adayları ihale teklifi sunmaları için davet edebilir. Türk Mevzuatında ise ihaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az olması veya teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilmektedir.

Başarısız olan adaylara/ihale katılımcılarına daha fazla bilgi talep etmeleri durumunda açıklama yapılması PRAG'da öngörülmüştür. Bu açıklama ile adayların/ihale katılımcılarının eksik yönlerini görerek kendilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır. Türk Mevzuatında ise sadece şikayet ve itirazın şikayet başvuru yolları bulunmaktadır. Açıklama talebi gibi bir düzenleme bulunmamaktadır.

PRAG ve KİK, ihale süreci için farklı yaklaşımlar benimsemiştir. PRAG tekliflerin sunulması konusunda katılımcılara daha esnek düzenlemeler getirmektedir. Ayrıca katılımcıların beyanlarının ispatı konusunda güvene dayalı bir bakış açısıyla çelişki olmaması durumunda beyanı yeterli görmektedir. Kamu İhale Kanunu ise beyan edilen her türlü konunun resmi belgelerle ispatını isteyip, bunların sunulmuş usulü hakkında daha ayrıntılı düzenleme yoluna gitmiştir. Yine finansal tekliflerin değerlendirilmesi konusunda PRAG ile Kamu İhale Kanunu arasında söz konusu farklılık gözlenmektedir. Teknik değerlendirme tamamlandıktan sonra, finansal tekliflerin herhangi bir aritmetiksel hata içermediğinin kontrolünden sonra varsa aritmetik hatalar, ihale katılımcısına ceza verilmeden düzeltilmektedir. Türk Mevzuatında ise birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılmaktadır.

Benzer bir örnek de aşırı düşük tekliflerin değerlendirilmesinde görülmektedir. PRAG'dan farklı olarak Türk Mevzuatında yaklaşık maliyeti eşik değerinin yarısına

kadar olan hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinde, ihale ilanında ve dokümanında sınır değerin altında olan tekliflerin (aşırı düşük teklifler) reddedileceğinin belirtilmesi halinde, sınır değerin altında olduğu tespit edilen tekliflerin açıklama istenmeksizin reddedileceği belirtilmiştir.

PRAG pazarlık usulünün kapsamı ve kullanım koşullarını bölümlere ayırarak çeşitli koşullar için farklı pazarlık usulleri öngörmüştür. Kamu İhale Kanununda ise pazarlık usulü bir bütün olarak öngörülmüş ve bu nedenle de rekabetçi diyalog ve rekabetçi pazarlık usulleri tanımlanmamıştır. Ayrıca Kamu İhale Kanunu, PRAG'da pazarlık için öngörülen koşulların büyük bir kısmını doğrudan temin usulü koşulları olarak belirlemiştir. Hatta Türk Mevzuatı, PRAG'da sadece bazı ihaleye katılımdan men sebepleri için tanınmış olan istisna hükmünü genişletilerek bunlardan bir kısmı için doğrudan temin usulünü ise esneterek kullanımını kolaylaştırmıştır. Türk Mevzuatı mevcut mal, ekipman, teknoloji veya hizmetlerle uyumun ve standardizasyonun sağlanması için zorunlu olan mal ve hizmetlerin, asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek ve toplam süreleri 3 yılı geçmeyecek sözleşmelerle ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması, ihtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi ile sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması hallerinde, ihale komisyonu kurma ve yeterlik kurallarını, dışlanma nedenlerini, ihaleye katılmaktan yasaklılık hallerini dahi arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçların doğrudan temin edilebileceği düzenlemesini getirmiştir. Ayrıca Türk Mevzuatı ve PRAG, pazarlık usulünün kullanım koşulları arasında ihale prosedürünün başarısız olduğu durumlara ilişkin düzenleme getirmişlerse de PRAG ihale prosedürünün başarısız olduğu durumlardan; teklif alınmadığı veya ihale katılımcılarının seçim kriterlerine uymaması hallerinde pazarlık usulünün kullanımını yasaklamışken; Türk Mevzuatı ihale sonucunda teklif çıkmaması durumunda pazarlık usulünün kullanılmasına izin vermiştir.

PRAG'da yasal çözümler için üçlü başvuru sistemi öngörülmüş olup, bunlar sözleşme makamına şikâyet, Avrupa Ombudsmanına şikâyet ve Yargısal Başvurudur. PRAG'a paralel olarak Kamu İhale Kanununda da ihalelere yönelik başvurular için

üçlü başvuru sistemi öngörölmüş olup, bunlar idareye şikâyet, Kamu İhale Kurumu'na itirazın şikâyet ve yargısal incelemedir. PRAG'dan farklı olarak KİK'de yargısal incelemeden önce şikâyet ve itirazın şikâyet yolları sırasıyla tüketilmesi zorunlu idari başvuru yolları olarak düzenlenmiştir. PRAG'da ise sıra ve başvuru koşulu olmaksızın, yasal çözümlerde öngörölen yollardan herhangi birine başvurmak mümkündür.

Tez çalışmasında belirtilen farklılıklara rağmen AB müktesebatına uyum sürecinde şimdiye kadar yapılmış olan değişiklikler dikkate alındığında her iki düzenlemenin temel konularda benzer olduğu görölmüştür. Farklılıkların büyük çoğunluğunun iki düzenlemenin uygulama alanlarının farklı olmasından, bir kısmının ise farklı bakış açılarının benimsenmesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Uyum sürecinin devamında AB genel bakış açısının benimseneceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (11.09.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu (11.09.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı Kamu İhale Genel Tebliği (16.08.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 04.03.2009 tarih ve 27159_m sayılı Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği (07.06.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 04.03.2009 tarih ve 27159_m sayılı Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği (16.08.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 04.03.2009 tarih ve 27159_m sayılı Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği (16.08.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 04.03.2009 tarih ve 27159_m sayılı Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği (07.06.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 04.03.2009 tarih ve 27159_m sayılı Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliği (16.08.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 25.02.2011 tarih ve 27857 sayılı Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği (07.06.2014 tarihli değişiklikler işlenmiş)
- 19.12.2002 tarih ve 24968 sayılı Yapım İşleri Muayene ve Kabul Yönetmeliği
- 19.12.2002 tarih ve 24968 sayılı Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği
- 19.12.2002 tarih ve 24968 sayılı Danışmanlık Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği
- 03.07.2009 tarih ve 27277 sayılı Mal Alımları Denetim Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik

13.04.2005 tarih ve 25785 sayılı Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Avrupa Birliği Dış Faaliyetleri için İhale ve Doğrudan Hibe Uygulama Kılavuzu
(PRAG, 07.04.2014) *PRocurement And Grants for European Union external actions, A Practical Guide.*
<http://ec.europa.eu/europeaid/prag/document.do>

Avrupa Birliği resmi para birimi dönüştürücüsü,
http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/inforeuro/inforeuro_en.cfm

Avrupa Birliği, Kalkınma ve İşbirliği Genel Müdürlüğü resmi yayın organı,
https://ec.europa.eu/europeaid/home_en

Avrupa Birliği, Türkiye Delegasyonu resmi yayın organı,
<http://www.avrupa.info.tr/tr/ab-mali-destegi.html>.

Kadron S.B., Özkurt A.Y.: Kamu İhale Mevzuatı ve Uygulamaları, Birleşik Matbaacılık, İzmir 2009.

Kamu İhale Kurumu resmi yayın organı, <http://www.ihale.gov.tr/Default.aspx>,
www1.ihale.gov.tr/duyurular2012/ihale_ilan_sureleri_2014.doc

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı resmi yayın organı,
<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5>

EK-1 TEKNİK VE MESLEKİ SEÇİM KRİTERLERİ

PRAG	KİK
Hizmet sağlayıcısı veya yüklenicinin eğitim ve mesleki nitelikleri;	İsteklinin, mevzuatı gereği ilgili odaya kayıtlı olarak faaliyette bulunduğunu ve teklif vermeye yasal olarak yetkili olduğunu kanıtlayan belgeler,
İş bitirme belgeleri: <ul style="list-style-type: none"> Kamuya veya özel sektöre son 3 yılda verilen başlıca hizmetlerin ve teslim edilen malların toplamları, tarihleri ve alıcı bilgilerini içeren bir liste. Çerçeve sözleşmelerinde sadece bu gibi çerçeve anlaşmalarının altında uygulanmış olan görevlendirmelere benzer sözleşmeler göz önünde bulundurulacaktır. Başarılı uygulamanın delili, hizmet veya mal tedarikini satın almış olan sözleşme makamı veya kuruluş tarafından hazırlanan veya karşılıklı olarak imzalanan sertifikalar formunda olmalıdır. Son 5 yılda yapılan yapım işlerinin toplamlarını, tarihlerini ve yerlerini içeren bir liste. En önemli yapım işlerinin listesine yapım işlerini sipariş etmiş veya satın almış olan sözleşme makamı veya kuruluş tarafından hazırlanmış, işlerin profesyonel şekilde yapılıp yapılmadığını ve eksiksiz olarak bitirilip bitirilmediğini belirten tatmin edici iş bitirme belgelerini de içermelidir.	İş bitirme belgeleri: <ul style="list-style-type: none"> Son 15 yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleriyle ilgili deneyimi gösteren belgeler, Son 15 yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işlerinde sözleşme bedelinin en az % 80'i oranında denetlenen ya da yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler, Devam eden yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerinde; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, son 15 yıl içinde gerçekleştirilen, denetlenen veya yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler, Son 5 yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarına ilişkin deneyimi gösteren belgeler, Devredilen işlerde sözleşme bedelinin en az % 80'inin tamamlanması şartıyla, son 15 yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleri ve son 5 yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarıyla ilgili deneyimi gösteren belgeler
Hizmet veya yapım işleri sözleşmesini gerçekleştirmek için firma tarafından kullanılacak teknik ekipman, araç ve tesislerin açıklaması;	İhale konusu işin yerine getirilebilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler,
Mal alımı ve hizmetlerin kalitesini garanti altına almak için kullanılan teknik ekipman ve önlemlerin açıklaması ile firmanın çalışma ve araştırma tesislerinin açıklaması;	İsteklinin üretim ve/veya imalat kapasitesine, araştırma-geliştirme faaliyetlerine ve kaliteyi sağlamasına yönelik belgeler,
Firmaya doğrudan bağlı olan veya olmayan, görevli teknisyenlerin veya teknik kurumların, özellikle kalite kontrolden sorumlu olanların belirtilmesi,	İstekliye doğrudan bağlı olsun veya olmasın, kalite kontrolden sorumlu olan ilgili teknik personel veya teknik kuruluşlara ilişkin belgeler,
Mallar alımları için, numuneler, tanımlar ve/veya özgün fotoğraflar ve/veya yürürlükte olan şartnameler veya standartlarla ürünlerin uygunluğunu denetleyen, yetkinliği belgelenmiş resmi kalite kontrol kurumları veya ajansları tarafından verilen sertifikalar.	İdarenin talebi halinde doğruluğu teyit edilmek üzere, tedarik edilecek malların numuneleri, katalogları ve/veya fotoğrafları ile ihale konusu işin ihale dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren, uluslararası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikalar,
Hizmet sağlayıcı veya yüklenicinin son 3 yıl içindeki ortalama yıllık insan gücü ve yönetici kadrosunun sayısının beyanı;	İhale konusu hizmet veya yapım işlerinde isteklinin yönetici kadrosu ile işi yürütecek teknik personelinin eğitimi ve mesleki niteliklerini gösteren belgeler,
Bordro veya istihdam sözleşmelerinin bir kopyası veya dökümü;	İsteklinin organizasyon yapısına ve ihale konusu işi yerine getirmek için yeterli sayıda ve nitelikte personel çalıştırdığına veya çalıştıracağına ilişkin bilgi ve/veya belgeler,
İhale katılımcısının, sözleşme kapsamında alt yükleniciye vermeyi planladığı oranın bildirimini. Sözleşme makamı, ayrıca, adaydan veya ihale katılımcısından, planlanan alt yüklenicinin finansal, ekonomik, teknik ve mesleki yeterlikleri hakkında, özellikle alt yükleniciye verilecek kısım sözleşmenin önemli bir kısmını içeriyorsa, bilgi vermesini talep edebilir.	İhale konusu işin özelliği nedeniyle ihtiyaç görülmesi halinde, ihale aşamasında isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmeleri, sözleşme imzalamadan önce de alt yüklenicilerin listesini idarenin onayına sunmaları istenebilir.

EK-2 KİK'DA İHALE İLAN SÜRELERİ VE KURALLARI

2014

Madde : 4734 / 13

İHALE USULLERİ	AÇIK İHALE	BELLİ İSTEKLİLER	PAZARLIK 21/ b-c-f de İlan Zorunlu Değil
1- Yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında ve 94.751 TL. ye kadar olan mal ve hizmet alımları ile 189.511 TL. kadar olan yapım işleri ihalesi (13 b/1 kapsamında)	İhale tarihinden en az 7 gün önce ihalenin ve işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin en az ikisinde ve EKAP (KİB)	Ön yeterlilik ilanları son başvuru tarihinden en az 7 gün önce ihalenin ve işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin en az ikisinde ve EKAP (KİB)	Ön yeterlilik ilanları son başvuru tarihinden en az 7 gün önce ihalenin ve işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin en az ikisinde ve EKAP (KİB)
2- Yaklaşık maliyeti 94.751 TL ile 189.511 TL arasında kalan mal ve hizmet alımları ile 189.511 TL ile 1.579.327 TL arasında kalan yapım işleri ihalesi (13 b/2 kapsamında)	İhale tarihinden en az 14 gün önce işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde ve KİB	Ön yeterlilik ilanları son başvuru tarihinden en az 7 gün önce işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde ve KİB	İhale tarihinden en az 14 gün önce işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde ve KİB
3- 189.511 TL üzerinde ve eşik değer altında kalan mal ve hizmet alımları ile 1.579.327 TL üzerinde ve eşik değer altında olan yapım işleri ihalesi (13 b/3 kapsamında)	İhale tarihinden en az 21 gün önce işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde ve KİB	Ön yeterlilik ilanları son başvuru tarihinden en az 7 gün önce işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde ve KİB	İhale tarihinden en az 21 gün önce işin yapılacağı yerde çıkan gazetelerin birinde ve KİB
4- Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit (Mal ve Hizmet Alımları Genel Büt: 868.486TL) (Diğer Büt:1.447.479TL) (Yapım İşleri 31.844.702) veya bu değerleri aşan ihaleler (13/a kapsamında)	İhale tarihinden en az 40 gün önce * KİB * Uygulama da: 1- 28 gün veya 33 gün ¹ 2- Ön İlanlı süreç; 24 gün ²	Ön yeterlilik ilanları son başvuru tarihinden en az 14 gün önce KİB	İhale tarihinden en az 25 gün önce KİB

4734 -13/a kapsamında yapılan 40 günlük ilan süresi gerektiren ihalelerde;

1- İlanların elektronik araçlarla hazırlanması ve gönderilmesi halinde, ilan süresi 7 (yedi) gün kısaltılabilir (40 - 7=**33** güne inmektedir).

Aynı zamanda – İlan ile ihale ve ön yeterlik dokümanına Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden doğrudan erişimin temin edilmesi halinde 40 günlük ilan ve davet süresi 5(beş) gün kısaltılabilir. Kısacası ihale dokümanının tamamı Elektronik Kamu Alımları Platformuna(EKAP) tam yüklenmiş olması durumunda ilan süresi 33 - 5=**28** güne inmektedir.

2-Ön ilan yapılması halinde 40 günlük ilan ve davet süresi 24 (yirmi dört) güne kadar indirilebilir.

Madde : 4734 / 8

EŞİK DEĞERLER

	MAL / HİZMET ALIMLARI	YAPIM İŞLERİ
A) Genel bütçeye dahil daireler	868.486 TL.	31.844.702 TL.
B) Kanun kapsamındaki Diğer idareler	1.447.479 TL.	31.844.702 TL.

NOT: 1- KİB' nde 4734 - 13(b)/1 kapsamındaki ihale ilanları ücretsiz, diğer tüm ihale ilanları (4734 Kapsamında, Kapsam dışı, İstisna vb.) ücretli yayımlanmaktadır. Tüm Düzeltme / İptal / Sonuç İlanları ise ücretsiz yayımlanmaktadır.

2- 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 67. maddesinde belirtilen eşik değerler ve parasal limitler 01.02.2014 tarihinde güncellenmiş ve 30.01.2014 / 28898 tarih sayılı Resmi Gazete de yayımlanmıştır.

KİB : Kamu İhale Bülteni

EKAP: Elektronik Kamu Alımları Platformu

Kurumsal Gelişim ve Araştırma Dairesi Başkanlığı

EK-3 PAZARLIK USULÜNÜN KULLANIM KOŞULLARI

	PRAG	KİK	
REKABETÇİ PAZARLIK	Hizmet: < 300.000 Avro ama > 20.000 Avro Mal Alımı: < 100.000 Avro ama > 20.000 Avro Yapım İşi: < 300.000 Avro ama > 20.000 Avro	< 157.923 TL (51.260 Avro) ancak > 47.373 TL (15.377 Avro) Büyükşehir sınırları içinde < 157.923 TL (51.260 Avro) ancak > 15.783 TL (5.123 Avro) Büyükşehir sınırları dışında	PAZARLIK
REKABETÇİ DİYALOG	Sözleşme makamının ihtiyaçlarını veya amaçlarını karşılayacak teknik vasıtaları objektif olarak tanımlayamadığı veya projenin hukuki veya finansal yapısını belirlemediği durumlar	İhale konusunun Ar-Ge ihtiyacı gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması ile teknik-mali özelliklerin gerekli nitelikte belirlenememesi	
PAZARLIK	Öngörülemez ve ciddi aciliyet sebeplerinin olduğu durumlar	Doğal afetler, vb. beklenmeyen veya öngörülemez olayların ortaya çıkması ivedi olarak yapılması	
	Hizmetlerin kamu sektörü kurumlarına veya kar amacı gütmeyen kurumlara veya derneklere verildiği durumlar ve insan topluluklarına destek sunmak üzere tasarlandığı durumlar	-----	
	İhale prosedürünün başarısız olduğu niteliksel ve/veya finansal olarak değer arz eden bir ihale teklifinin alınmadığı durumlar *	Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması *	
	Mal Alımı Sözleşmelerinde; iş faaliyetlerini kesinlikle tasfiye eden bir tedarikçiden veya yediemin veya tasfiye memurlarından, alacaklılarla yapılan bir düzenleme vasıtasıyla veya ulusal hukuka göre benzer bir prosedüre bağlı olarak özellikle avantajlı koşullarda satın alınmasına ilişkin sözleşmeler için.	-----	
	Gizli olduğu belirtilen veya uygulanmasına özel güvenlik önlemlerinin eşlik etmesi gereken veya Avrupa Birliği'nin ya da yararlanıcı ülkenin temel çıkarlarının korunmasının gerektirdiği durumlarda.	Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması	
	Mevcut sözleşmenin erken sona ermesinden sonra yeni bir sözleşme yapılması gerektiğinde	-----	
	Sözleşmede tanımlanmış olan işlerin yapılması için gerekli hâle gelen alım, yapım ve hizmet işleri için	Asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek, ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması.	
Teknik sebepler veya münhasır hakların korunmasına ilişkin sebeplerden dolayı sözleşmenin sadece belirli bir hizmet sağlayıcısı veya tedarikçiye verilmesi gerektiği durumlar	İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi. Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması.		
DOĞRUDAN TEMİN	≤ 20.000 Avro	≤ 47.373 TL (15.377 Avro) Büyükşehir sınırları içinde ≤ 15.783 TL (5.123 Avro) Büyükşehir sınırları dışında	DORUDAN TEMİN

ÖZGEÇMİŞ

İlkem Bahçeci, 1980 yılında Ankara’da doğdu. Etlik İlkokulu’nda ilköğrenimini, Mehmet Emin Resulzade Anadolu Lisesi’nde orta ve lise öğretimini tamamladı. 2002 yılında Akdeniz Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü’nden mezun oldu. 2006 yılında “*Katı Atık Deponi Yeri Seçiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Side-Manavgat Turizm Bölgesi Örneği*” konulu tez çalışması ile Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünün Çevre Mühendisliği Anabilim Dalında lisansüstü eğitimini tamamladı.

2005 – 2011 yılları arasında çeşitli mühendislik bürolarında çevre mühendisi olarak görev yaptı. 2011 yılının Temmuz ayında Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü’ne uzman yardımcısı olarak atandı. Aynı yıl Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi Başkanlığı’nda görevlendirildi. İlk yıl İhale İşleri Şube Müdürlüğü’nde, sonraki yıl Proje Hazırlama Şube Müdürlüğü’nde görev yaptı. 2014 yılı başından itibaren İhale İşleri Şube Müdürlüğü’nde görevine devam etmektedir.